

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ

ΤΟΥ ΝΕΟΤΕΡΟΥ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Με ερωτήσεις και απαντήσεις

ΣΤ Δημοτικού

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΔΕΔΕΒΕΣΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου Με ερωτήσεις και απαντήσεις

ΣΤ Δημοτικού

© Copyright 2022

ΙΩΑΝΝΗΣ Γ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ

email: gnplos@gmail.com

Blog: gnplos.blogspot.com

Καλλιτεχνική επιμέλεια / Σελιδοποίηση
Αφοί Α. Δεδεβέση Ο.Ε.

Εκδόσεις ΔΕΔΕΒΕΣΗ
Ινάχου 172, 212 31 Άργος
τηλ. 27510 62012
e-mail: info@dedeveis.gr
www.dedeveis.gr

ISBN: 978-618-83725-4-2

Σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 57 ΑΚ, του Ν 2121/1993 περί πνευματικής ιδιοκτησίας, απαγορεύεται η αναδημοσίευση, η αναπαραγωγή, ολική, μερική ή περιληπτική ή κατά παράφραση ή διασκευή απόδοση του περιεχομένου του παρόντος με οποιονδήποτε τρόπο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικό, ηχογράφησης ή άλλο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

ΦΩΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: «Η Ελλάς ευγνωμονούσα», Θεόδωρου Βρυζάκη

Στον Γιώργο και στον Οδυσσέα

Στις ιερές μορφές των Δασκάλων μου

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄	
Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά τους Νεότερους Χρόνους	7
1. Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση	8
2. Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις στον Διαφωτισμό	10
3. Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση	13
ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄	
Οι Έλληνες κάτω από την οθωμανική και τη λατινική κυριαρχία (1453-1821)	15
1. Η κατάκτηση της ελληνικής Χερσονήσου	16
2. Οι συνθήκες ζωής των υποδούλων	18
3. Η θρησκευτική και η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων	20
4. Οι Κλέφτες και οι Αρματολοί	22
5. Η οικονομική ζωή	24
6. Οι Έλληνες των παροικιών και των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών	26
ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄	
Η Μεγάλη Επανάσταση (1821 -1830)	28
1. Η Φιλική Εταιρεία	29
2. Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία	31
3. Η επανάσταση στην Πελοπόννησο	33
4. Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα	35
5. Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου	39
6. Η επανάσταση στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία	40
7. Η άλωση της Τριπολιτσάς	42
8. Οι αγώνες του Κανάρη	44
9. Η εκστρατεία του Δράμαλη – Δερβενάκια	46
10. Ο Μάρκος Μπότσαρης	48
11. Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο- Ο Παπαφλέσσας	50
12. Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου - ο Διονύσιος Σολωμός	52
13. Οι αγώνες του Καραϊσκάκη	55
14. Ο Φιλελληνισμός	57
15. Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η ναυμαχία του Ναυαρίνου	59
16. Οι Εθνοσυνελεύσεις και η πολιτική οργάνωση του Αγώνα	61
17. Ο Ιωάννης Καποδίστριας και το έργο του	63
18. Το τέλος της Επανάστασης και η ελληνική ανεξαρτησία	65
ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄	
Η Ελλάδα στον 19^ο αιώνα	67
1. Η βασιλεία του Όθωνα - ο Ιωάννης Κωλέττη	68
2. Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄- Ο Χαρίλαος Τρικούπης	71
3. Επαναστατικά κινήματα στη Μακεδονία και την Κρήτη	73

4. Η Ελλάδα στα τέλη του 19 ^{ου} αιώνα	75
5. Η Θράκη, η Μικρά Ασία και ο Πόντος, ακμαία ελληνικά κέντρα	77
6. Η κρίση στα Βαλκάνια	79
ΕΝΟΤΗΤΑ Ε΄ Η Ελλάδα στον 20^ο αιώνα	81
1. Από τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 στον Μακεδονικό Αγώνα	82
2. Το κίνημα στο Γουδί και η κυβέρνηση Βενιζέλου	84
3. Οι Βαλκανικοί πόλεμοι	86
4. Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο	88
5. Η Μικρασιατική εκστρατεία και η Καταστροφή	90
6. Ο Μεσοπόλεμος	93
7. Το Αλβανικό Έπος	95
8. Η γερμανική επίθεση και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος	97
9. Μια δεκαετία αγώνων και θυσιών για την ελευθερία (1941-1949)	99
10. Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950-1974)	101
11. Το Κυπριακό ζήτημα	103
12. Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία	105

Εισαγωγή

Το βιβλίο Ιστορίας της Στ' τάξης του Δημοτικού Σχολείου καλύπτει μια μακρά ιστορική περίοδο από την Άλωση της Κωνσταντινούπολης μέχρι τη σύγχρονη εποχή.

Είναι χωρισμένο σε πέντε ενότητες και περιλαμβάνει ιστορικά γεγονότα από τα μέσα του 15^{ου} αιώνα μέχρι τις αρχές του 21^{ου} αιώνα και τη νομισματική ενοποίηση των χωρών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο επίκεντρο του βιβλίου τίθεται η Μεγάλη Επανάσταση του 1821 και η πορεία της δημιουργίας του νέου ελληνικού κράτους και των προκλήσεων που αντιμετώπισε.

Στο παρόν πόνημα γίνεται απόπειρα να δοθεί στους μαθητές και στις μαθήτριες το ιστορικό υλικό μέσα από 205 ερωτήσεις και απαντήσεις, ακολουθώντας τη δομή του σχολικού εγχειριδίου, με πιο συνεκτικό και εύληπτο τρόπο. Δεν αποτελεί σε καμία περίπτωση προϊόν άλλης ιστορικής έρευνας και παραθέτει τις πληροφορίες των γεγονότων, όπως αυτές καταγράφονται ανά κεφάλαιο στο σχολικό βιβλίο.

Αποτελεί σαφώς υποστηρικτικό υλικό και δεν υποκαθιστά σε καμία περίπτωση το βιβλίο.

Για την εξοικείωση των μαθητών /τριών χρησιμοποιείται ως αφόρμηση η φωτογραφία που αναφέρεται στο ιστορικό γεγονός του κάθε κεφαλαίου, όπως αυτή υπάρχει στο εγχειρίδιο:

Ιστορία του νεότερου και σύγχρονου κόσμου, 2021, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», Αθήνα. Κωδικός Βιβλίου: 0-10-0182, ISBN: 978-960-06-3133-9

Άργος, 31 Μαΐου 2022

ΕΝΟΤΗΤΑ Α΄

Οι εξελίξεις στην Ευρώπη κατά
τους Νεότερους Χρόνους
(μέσα 15ου αιώνα - αρχές 19ου
αιώνα)

Κεφάλαιο 1

Η Αναγέννηση και η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση

Φλωρεντία, η «πρωτεύουσα» της ευρωπαϊκής Αναγέννησης

1. Τι ήταν το κίνημα της Αναγέννησης και που εμφανίστηκε ;

Η Αναγέννηση ήταν ένα πνευματικό και καλλιτεχνικό κίνημα που πρωτοεμφανίστηκε στη Βόρεια Ιταλία και διαδόθηκε σε ολόκληρη την Ευρώπη μέσα σε δύο αιώνες. Σε αυτό το κίνημα οι άνθρωποι άρχισαν να μελετούν ξανά τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό αλλά και τον ρωμαϊκό . Σημαντική ήταν η συμβολή των λογίων που έφτασαν στη Δυτική Ευρώπη μετά την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Οθωμανούς.

Μέσα στους κόλπους της Αναγέννησης γεννήθηκε ένα ακόμα πνευματικό κίνημα, αυτό του Ανθρωπισμού (Ουμανισμός). Οι ιδέες του Ανθρωπισμού, που διαδόθηκαν πολύ γρήγορα χάρη στην νέα εφεύρεση της τυπογραφίας, έδιναν μεγάλη αξία στον άνθρωπο και στις δυνατότητές του μέσα από την απόκτηση γνώσεων.

2. Ποιες τέχνες αναπτύχθηκαν την εποχή της Αναγέννησης και ποιοι είναι οι κυριότεροι εκπρόσωποι τους;

Κατά την Αναγέννηση , σε ολόκληρη σχεδόν την Ευρώπη, μεγάλη ανάπτυξη γνωρίζουν τέχνες όπως η ζωγραφική , η γλυπτική και η αρχιτεκτονική. Μεγάλοι συγγραφείς την εποχή αυτή δημιούργησαν κλασσικά λογοτεχνικά και θεατρικά έργα. Οι κυριότεροι εκπρόσωποι των τεχνών αυτών ήταν :

Ζωγράφοι	Αρχιτέκτονες	Συγγραφείς-θεατρικοί συγγραφείς	Θεολόγοι
Σάντρο Μποτιτσέλι	Φίλιππος Μπρουνελέσκι	Μιχαήλ Θερβάντες (Δον Κιχώτης)	Έρασμος
Λεονάρντο Ντα Βίντσι		Ουίλιαμ Σαίξπηρ	
Μιχαήλ Άγγελος			
Ραφαήλ			
Δομήνικος Θεοτοκόπουλος (Ελ Γκρέκο)			

3. Ποιες επιστήμες αναπτύχθηκαν την εποχή αυτή;

Την περίοδο της Αναγέννησης μεγάλη άνθιση γνώρισαν και οι επιστήμες. Την εποχή αυτή δημιουργήθηκαν οι αστρονομικές θεωρίες του Κοπέρνικου και του Γαλιλαίου. Παράλληλα βελτιώθηκαν πολύ η ανατομία και η ιατρική .

4. Τι ήταν η Θρησκευτική Μεταρρύθμιση;

Κατά τον 16^ο αιώνα , οι ιδέες της Αναγέννησης και του Ανθρωπισμού επηρεάζουν και τη θρησκεία και κυρίως την Καθολική Εκκλησία. Έτσι το 1517 πραγματοποιείται η πρώτη φάση της Θρησκευτικής Μεταρρύθμισης , που ονομάστηκε Προτεσταντική Μεταρρύθμιση. Μια ομάδα καθολικών , οι Προτεστάντες, με επικεφαλής τον Γερμανό μοναχό Μαρτίνο Λούθηρο επαναστατούν εναντίον του Πάπα της Ρώμης και εναντιώνονται στην εξουσία του. Δημιουργούν ξεχωριστή γερμανική εκκλησία και το ίδιο συμβαίνει και στην Αγγλία και στην Ελβετία, όπου εκεί πρωταγωνιστής ήταν ο Ιωάννης Καλβίνος. Έτσι η Καθολική Εκκλησία διαιρείται σε νέες Εκκλησίες που αμφισβητούν την εξουσία του Πάπα.

Ο Πάπας αντέδρασε έντονα δημιουργώντας την Καθολική Μεταρρύθμιση και προσπάθησε να φέρει πάλι με το μέρος τους Προτεστάντες. Ανάμεσα στα μέτρα που πήρε ήταν και η δημιουργία θρησκευτικών ταγμάτων. Παρόλα αυτά κατά την Αναγέννηση οι πόλεμοι ανάμεσα σε Καθολικούς και Προτεστάντες ήταν πολύ συχνοί.

5. Ποιες αλλαγές έγιναν στην άσκηση της εξουσίας;

Την περίοδο αυτή συμβαίνουν σημαντικές αλλαγές στην άσκηση της εξουσίας. Κατά την Αναγέννηση αναπτύχθηκε στο αγγλικό πολιτικό σύστημα η αρχή της αντιπροσωπευτικής εξουσίας, όπου ο λαός ασκεί την εξουσία μέσα από τους αντιπροσώπους του (βουλευτές) που ο ίδιος εκλέγει .

Από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις στον Διαφωτισμό

Ο Χριστόφορος Κολόμβος αποβιβάζεται στην αμερικανική ήπειρο

6. Τι συνέβη κατά τη διάρκεια των Γεωγραφικών Ανακαλύψεων ;

Τον 15^ο και τον 16^ο αιώνα Ευρωπαίοι θαλασσοπόροι ανακάλυψαν νέες περιοχές του πλανήτη ,αλλάζοντας ουσιαστικά τη ζωή των ανθρώπων. Για να πετύχουν στα μεγάλα και επικίνδυνα ταξίδια τους χρησιμοποίησαν τόσο την επιστήμη της γεωγραφίας όσο και νέες εφευρέσεις όπως τη μαγνητική πυξίδα, τον αστρολάβο αλλά και μεγαλύτερα πλοία, τις καραβέλες.

Τέτοιοι μεγάλοι θαλασσοπόροι ήταν ο Βαρθολομαίος Ντιαζ που ανακάλυψε το Ακρωτήριο της Καλής Ελπίδας, ο Βάσκο Ντε Γκάμα που πέρασε με τα πλοία του τον Ινδικό Ωκεανό και ο Μαγγελάνος που έκανε τον γύρω της γης από τη θάλασσα (περίπλου) και απέδειξε ότι ο πλανήτης είναι σφαιρικός. Επίσης το 1492 ,προσπαθώντας να βρει θαλάσσιο δρόμο για την Ινδία, ο Χριστόφορος Κολόμβος θα ανακαλύψει μια νέα ήπειρο, την Αμερική.

7. Ποιες ήταν οι επιπτώσεις (θετικές ή αρνητικές) των Γεωγραφικών Ανακαλύψεων;

Οι ανακαλύψεις αυτές αλλάζουν τη ζωή των ανθρώπων. Δημιουργούνται αποικίες στις νέες περιοχές και το εμπόριο αναπτύσσεται παντού στον κόσμο. Στην Ευρώπη θα φτάσουν νέα είδη διατροφής (καλαμπόκι, πατάτα κ.α.) και πολύτιμα μέταλλα. Παράλληλα γεννιέται ο Καπιταλισμός, ιδρύονται νέες τράπεζες και βιοτεχνικές επιχειρήσεις σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες. Χρησιμοποιούνται νέες τεχνικές στην γεωργία (οι γεωργοί ανοίγουν αυλάκια για πότισμα της γης, για τη σπορά και το λίπασμα) και οι άνθρωποι αποκτούν νέες συνήθειες, όπως ο καφές και το κάπνισμα.

Υπάρχουν όμως και αρνητικές συνέπειες εξαιτίας των Γεωγραφικών Ανακαλύψεων. Οι Ευρωπαίοι εξερευνητές ήρθαν σε επαφή με πολιτισμούς αρχαίων λαών, όπως οι Αζτέκοι και οι Ίνκας, τους οποίους εκμεταλλεύτηκαν και πολέμησαν. Την περίοδο αυτή αναπτύσσεται, κυρίως στις αποικίες, και το φαινόμενο της δουλείας και πάρα πολλοί άνθρωποι μεταφέρονται παρά τη θέλησή τους σε άλλες περιοχές για να εργαστούν. Επίσης πραγματοποιούνται μεγάλοι και σκληροί πόλεμοι στην Ευρώπη, με πιο γνωστό τον Τριακονταετή Πόλεμο, στον οποίο το χάθηκε το ένα τρίτο του πληθυσμού της Γερμανίας.

Τέλος, την εποχή αυτή παρατηρείται και μια προσπάθεια να περιοριστεί η βασιλική εξουσία και να γίνουν σεβαστοί οι νόμοι, κυρίως στη Γαλλία και στη Ρωσία. Το 1689 στην Αγγλία δημιουργείται η «Χάρτα των Δικαιωμάτων» με την οποία ενισχύθηκε η εξουσία του Κοινοβουλίου.

8. Τι ήταν ο Διαφωτισμός;

Οι μεγάλες αλλαγές που προκλήθηκαν στη ζωή των Ευρωπαίων από τις Γεωγραφικές Ανακαλύψεις οδήγησαν στην δημιουργία και ανάπτυξη ενός νέου πνευματικού κινήματος, του Διαφωτισμού. Το κίνημα αυτό αμφισβητούσε και καταδίκασε τις δεισιδαιμονίες και τις προλήψεις ενώ έδινε μεγάλη σημασία στη μόρφωση του ανθρώπου για να είναι ικανός να κατανοήσει τα δικαιώματά του. Ήταν εναντίον της θανατικής ποινής και των βασανιστηρίων, της δουλείας και του πολέμου.

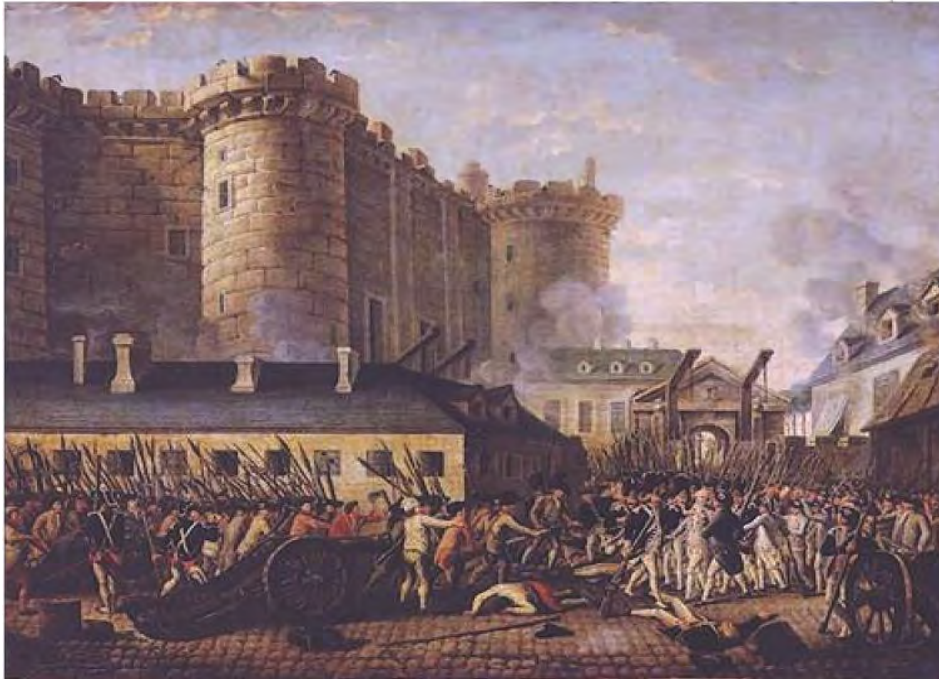
Ο Διαφωτισμός ξεκίνησε από την Αγγλία, αναπτύχθηκε όμως κυρίως στη Γαλλία. Μεγάλοι Διαφωτιστές υπήρξαν ο Βολταίρος, που μιλούσε για την ανεξιθρησκία, ο Ρουσσώ που επικεντρώθηκε στην ελευθερία και την ισότητα και οι Λοκ με τον Μοντεσκιέ που τόνιζαν την αξία των νόμων.

9. Ποιες επιστήμες αναπτύχθηκαν κατά την εποχή του Διαφωτισμού;

Την περίοδο αυτή αναπτύσσονται ραγδαία οι φυσικές επιστήμες. Στο επίκεντρο της μελέτης μπαίνει το φαινόμενο του ηλεκτρισμού ενώ κατασκευάζεται και η πρώτη μπαταρία από τον Βόλτα. Την ίδια στιγμή ο Νεύτων διατυπώνει το νόμο της βαρύτητας και μεγάλη πρόοδος σημειώνεται στη Χημεία. Επίσης, η Ιατρική επιστήμη αντιμετωπίζει με επιτυχία μεταδοτικές ασθένειες, όπως η ευλογιά, χάρη στον εμβολιασμό.

Τέλος σημαντική πρόοδο σημειώθηκε στη λογοτεχνία και στη μουσική. Κλασικά μυθιστορήματα δημιουργήθηκαν την εποχή αυτή όπως ο «Ροβινσώνας Κρούσος» και τα «Ταξίδια του Γκιούλιβερ» ενώ οι μουσικοί Μπαχ και Μότσαρτ συνέθεσαν φημισμένα μουσικά έργα.

Η Αμερικανική και η Γαλλική Επανάσταση

Ζωγραφική απεικόνιση της άλωσης της Βασιλίας από τους Γάλλους επαναστάτες (14 Ιουλίου 1789)

10. Ποιες μεγάλες επαναστάσεις σφράγισαν τον 18^ο αιώνα ;

Στα τέλη του 18^{ου} αιώνα ξέσπασαν δυο μεγάλες επαναστάσεις. Η Αμερικανική Επανάσταση το 1776 και η Γαλλική Επανάσταση το 1789.

11. Τι συνέβη στην Αμερικανική Επανάσταση;

Οι άποικοι της Αμερικής (Νέος Κόσμος) επαναστάτησαν εναντίον των Βρετανών και διεκδίκησαν την ανεξαρτησία τους. Σχηματίστηκαν οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής και γράφτηκε η Διακήρυξη της Ανεξαρτησίας που περιείχε φιλελεύθερες ιδέες αλλά και τα αιτήματα των επαναστατών. Οι επαναστάτες ήταν εναντίον του θεσμού της βασιλείας ενώ οι ιδέες τους επηρέασαν πολλά επαναστατικά κινήματα σε ολόκληρο τον κόσμο.

12. Τι έγινε στην Γαλλική Επανάσταση το 1879 ;

Η γαλλική κοινωνία την εποχή αυτή ταλαιπωρείται από μια μεγάλη οικονομική κρίση αλλά και από έντονη κοινωνική ανισότητα. Σε κατάσταση απόλυτης φτώχειας ζουν οι αγρότες , οι οποίοι δεν έχουν κανένα πολιτικό δικαίωμα. Ο βασιλιάς της Γαλλίας , Λουδοβίκος ΙΣΤ΄, θέλοντας να δημιουργήσει ένα φορολογικό σύστημα που θα βασιζόταν στα εισοδήματα του κάθε πολίτη, συγκαλεί στο Παρίσι τη Γενική Συνέλευση των Τριών Τάξεων, όπου καλούνται κληρικοί, ευγενείς και αστοί. Οι αστοί , εκπρόσωποι της Τρίτης Τάξης, επαναστάτησαν και διεκδίκησαν την εξουσία. Οι Γάλλοι πολίτες κατέλαβαν το φρούριο της Βαστίλης ενώ στην ύπαιθρο οι χωρικοί ξεσηκώθηκαν και έκαψαν τις κατοικίες των πλουσίων.

13. Ποια ήταν τα στάδια της Γαλλικής Επανάστασης;

Η Γαλλική Επανάσταση είχε τρεις περιόδους:

- Κατά την πρώτη περίοδο επικράτησαν μετριοπαθείς και προοδευτικές απόψεις. Η Εθνοσυνέλευση ψήφισε τη «Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη» ,στην οποία εκφράζονταν ιδέες όπως η ελευθερία, η ισότητα και η αδελφοσύνη. Η διακήρυξη τόνιζε πως η πηγή της εξουσίας είναι το έθνος και όχι ο βασιλιάς.
Κατά την πρώτη περίοδο της επανάστασης καταργήθηκαν αρκετοί φόροι και η περιουσία της εκκλησίας πέρασε στα χέρια του κράτους ενώ ψηφίστηκε νέο Σύνταγμα που περιορίζει την εξουσία του βασιλιά και δυνάμωνε το Κοινοβούλιο. Δικαίωμα ψήφου είχαν μόνο οι άντρες που πλήρωναν φόρους ενώ οι γυναίκες δεν είχαν δικαίωμα να ψηφίσουν. Τέλος , η χώρα χωρίστηκε σε νομούς, επαρχίες και κοινότητες για να διοικείται καλύτερα.
- Κατά τη δεύτερη περίοδο επικράτησαν οι ακραίες απόψεις και την εξουσία ανέλαβαν οπαδοί της Επανάστασης που δεν ήθελαν καμία συνεννόηση με τον βασιλιά. Χιλιάδες Γάλλοι εκτελέστηκαν ενώ θανατώθηκαν και ο βασιλιάς Λουδοβίκος και η βασίλισσα Αντουανέτα , ως «εχθροί του λαού».
- Στην Τρίτη, και τελευταία, περίοδο την εξουσία πήραν και πάλι οι μετριοπαθείς οπαδοί της Επανάστασης. Αυτοί ανέθεσαν την εξουσία στον Ναπολέοντα Βοναπάρτη , ο οποίος προχώρησε σε μεταρρυθμίσεις ενώ έκανε και πολέμους, που κράτησαν 20 χρόνια , εναντίον εχθρών της Γαλλίας. Ο Ναπολέων έγινε αυτοκράτορας και κατέκτησε το μεγαλύτερο μέρος της Ευρώπης φτάνοντας μέχρι τη Ρωσία. Τελικά το 1815 θα χάσει στο Βατερλό και οι πόλεμοι θα σταματήσουν.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β΄

Οι Έλληνες κάτω από την
οθωμανική και
τη λατινική κυριαρχία (1453-1821)

Η κατάκτηση της ελληνικής Χερσονήσου

Πρόσφυγες από τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία καταφεύγουν στα ελληνικά νησιά (15^{ος} αιώνας), Παρίσι, Εθνική Βιβλιοθήκη

14. Ποια ιστορική περίοδος ονομάζεται Τουρκοκρατία ;

Από τον 13^ο αιώνα η Βυζαντινή Αυτοκρατορία αντιμετωπίζει πολλά προβλήματα και παρακμάζει. Ξένοι λαοί από το Βορρά και την Ανατολή εισβάλλουν στο κράτος ενώ οι Βενετοί έχουν αναλάβει την εκμετάλλευση των λιμανιών της αυτοκρατορίας, μεγαλώνοντας έτσι τα οικονομικά προβλήματα του Βυζαντίου. Στις 29 Μαΐου 1453 η Κωνσταντινούπολη θα πέσει στα χέρια των Οθωμανών Τούρκων και μέσα σε δύο, μόλις, χρόνια ολόκληρη η ελληνική χερσόνησος θα τεθεί υπό τουρκική κυριαρχία. Μόνο τα Ιόνια νησιά, με εξαίρεση τη Λευκάδα, δε θα περάσουν στα χέρια των Οθωμανών, μιας και αρχικά ήταν υπό τον έλεγχο των Βενετών ενώ αργότερα τα πήραν οι Γάλλοι και πιο μετά οι Άγγλοι. Η περίοδος από την Άλωση της Πόλης μέχρι την έναρξη της Μεγάλης Επανάστασης το 1821 ονομάζεται Τουρκοκρατία.

15. Πώς ήταν οι συνθήκες ζωής των υπόδουλων Ελλήνων κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας;

Κατά τους δυο πρώτους αιώνες της Τουρκοκρατίας οι συνθήκες ζωής των υπόδουλων Ελλήνων ήταν ιδιαίτερα δύσκολες. Τούρκοι μετακινήθηκαν στην Ελλάδα αλλάζοντας τη δημογραφική σύνθεση του πληθυσμού ενώ μεγάλες ήταν και οι κοινωνικές και οικονομικές μεταβολές. Πολλοί μορφωμένοι Έλληνες (λόγιοι) μετανάστευσαν στη Δυτική Ευρώπη ενώ οι βυζαντινοί άρχοντες εξαφανίστηκαν. Ο ελληνικός πληθυσμός όμως κατάφερε να μην αφομοιωθεί χάρη στα τρία βασικά στοιχεία της εθνικής του ταυτότητας: τη γλώσσα, την παράδοση και τη χριστιανική θρησκεία.

Κατά τους επόμενους δύο αιώνες η ζωή των Ελλήνων στις τουρκοκρατούμενες περιοχές βελτιώθηκε. Μειώθηκαν οι στρατιωτικές συγκρούσεις και περιορίστηκε η φορολογία και το παιδομάζωμα, η υποχρεωτική δηλαδή στρατολόγηση των αγοριών των χριστιανικών οικογενειών. Οι Έλληνες της Διασποράς τονώνουν την παιδεία και θα συμβάλλουν στην πνευματική αναγέννηση του 18^{ου} αιώνα , που θα προετοιμάσει τη Μεγάλη Επανάσταση.

16. Ποιες είναι οι συνθήκες ζωής των Ελλήνων στις βενετοκρατούμενες περιοχές;

Και οι Έλληνες των βενετοκρατούμενων περιοχών αντιμετώπιζαν αρκετά προβλήματα. Δεν τους επιτρεπόταν μέχρι τον 16^ο αιώνα να συμμετέχουν στη διοίκηση ενώ τα ανώτερα θρησκευτικά αξιώματα και η εκκλησιαστική περιουσία ελέγχονταν από τους Βενετούς. Επίσης οι ελληνικοί πληθυσμοί είχαν να αντιμετωπίσουν τη βαριά φορολογία και τις υποχρεωτικές αγγαρείες για την κατασκευή δημόσιων έργων. Όλα αυτά προκαλούσαν συχνές επαναστάσεις εναντίον των Βενετών, με πιο γνωστή την εξέγερση στη Ζάκυνθο το 1628, που έμεινε γνωστή ως «ρεμπελιό των Ποπολάρων».

Με την πάροδο των χρόνων και ενώ οι Τούρκοι κατακτούν βενετοκρατούμενες περιοχές η στάση των Βενετών απέναντι στους Έλληνες αρχίζει να αλλάζει. Γίνονται πιο φιλικόι μιας και χρειάζονται την ελληνική βοήθεια για να αμυνθούν απέναντι στους Οθωμανούς. Οι διακρίσεις εις βάρος των Ελλήνων περιορίστηκαν , κοινές οικονομικές δραστηριότητες αναπτύχθηκαν ενώ και μικτοί γάμοι ανάμεσα σε πολίτες των δυο λαών πραγματοποιήθηκαν.

Οι συνθήκες ζωής των υποδούλων

Γυναίκες απασχολημένες με διάφορες οικιακές εργασίες, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

17. Πώς ζούσαν οι Έλληνες της Κωνσταντινούπολης μετά την τουρκική κατάκτηση ;

Μετά την τουρκική κατάκτηση οι οικογένειες των βυζαντινών αρχόντων εγκατέλειψαν την Πόλη είτε για τη Δυτική Ευρώπη είτε για τις λατινοκρατούμενες περιοχές της Ελλάδας. Αυτοί που παρέμειναν ενώθηκαν με ελληνικούς πληθυσμούς που ήρθαν από την Καραμανία, τον Πόντο και τα νησιά του Αιγαίου. Ασχολήθηκαν κυρίως με τη βιοτεχνία και το εμπόριο και σιγά σιγά πλούτισαν. Δημιουργήθηκε με τα χρόνια γύρω από το Πατριαρχείο μια νέα κοινωνική τάξη μορφωμένων Ελλήνων, οι Φαναριώτες, που κατά τον 17^ο αιώνα είχε σημαντικό εθνικό ρόλο σε βασικούς τομείς, όπως η εκπαίδευση.

18. Ποιους περιορισμούς είχαν επιβάλλει οι Τούρκοι στους Έλληνες;

Στους Έλληνες είχαν επιβληθεί πολλοί περιορισμοί από τους Τούρκους. Οι Χριστιανοί ήταν υποχρεωμένοι να κατοικούν στις φτωχές συνοικίες των πόλεων αλλά και να υπηρετούν στον τουρκικό στρατό σε βοηθητικές

υπηρεσίες ή ως οδηγοί ή ναύτες. Δεν επιτρέπονταν οι λιτανείες και οι σοβαρές υποθέσεις των Χριστιανών εκδικάζονταν από μουσουλμανικά ιεροδικεία και όχι από εκκλησιαστικά δικαστήρια.

19. Ποιους φόρους ήταν υποχρεωμένοι να πληρώνουν οι Έλληνες;

Οι Τούρκοι είχαν επιβάλλει μια σειρά υποχρεωτικών και δυσβάστακτων φόρων στους Χριστιανούς, που πλήρωναν πολύ περισσότερα από τους Οθωμανούς.

Οι τακτικοί φόροι που υποχρεώνονταν να πληρώνουν οι Έλληνες ήταν:

- *Ο κεφαλικός φόρος.*
- *Ο φόρος της εστίας για τα σπίτια.*
- *Ο έγγειος φόρος για τη χρήση της γης.*
- *Η δεκάτη, η υποχρέωση να δίνουν στους Τούρκους το ένα δέκατο της αγροτικής παραγωγής.*

Εκτός από τους τακτικούς φόρους υπήρχαν και έκτακτοι φόροι όπως και η υποχρεωτική εργασία (αγγαρείες). Στις απομακρυσμένες περιοχές οι τοπικοί διοικητές εκμεταλλεύονταν τους χριστιανικούς πληθυσμούς και τους κακομεταχειρίζονταν αφού κανείς δεν μπορούσε να τους ελέγξει.

20. Ποια άλλα σκληρά μέτρα αντιμετώπιζαν οι Έλληνες;

Πέρα από τη βαριά φορολογία οι Χριστιανοί αντιμετώπιζαν και άλλα σκληρά μέτρα από τους Οθωμανούς. Τέτοια μέτρα ήταν :

- *Ο εξισλαμισμός, η βίαιη δηλαδή πίεση για την αλλαγή της θρησκείας τους.*
- *Το παιδομάζωμα, η αρπαγή δηλαδή των αγοριών των χριστιανικών οικογενειών και η σκληρή εκπαίδευση τους ώστε να γίνουν φανατικοί Μουσουλμάνοι πολεμιστές (Γενίτσαροι).*
- *Η εγκατάσταση τούρκικων πληθυσμών σε εύφορα και καλλιεργήσιμα εδάφη και η αναγκαστική μετακίνηση των Χριστιανών σε ορεινά και απομονωμένα μέρη.*
- *Τα εύφορα κτήματα να ανήκουν στον Σουλτάνο και στους Τούρκους και οι Έλληνες να έχουν για καλλιέργεια άγονες εκτάσεις γης.*

Η θρησκευτική και η πολιτική οργάνωση των Ελλήνων

Έλληνας προεστός του 18^{ου} αιώνα με την επίσημη στολή του, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

21. Με ποιο τρόπο διοίκησαν οι Οθωμανοί τους Έλληνες ;

Οι Τούρκοι κατήργησαν εντελώς τον τρόπο διοίκησης των Βυζαντινών στις περιοχές που κατέκτησαν. Έδωσαν μεγαλύτερες αρμοδιότητες στην Εκκλησία ,και πιο συγκεκριμένα στο Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης και έκαναν τον Πατριάρχη εκπρόσωπο όλων των Ελλήνων χριστιανών. Έτσι εκτός από θρησκευτικός ηγέτης ήταν υπεύθυνος για τις πράξεις των ορθόδοξων χριστιανών (ρουμ μιλέτ), είχε τη δυνατότητα να επιβάλλει φόρους στους Έλληνες αλλά και να ιδρύει σχολεία. Τέλος , οι Τούρκοι ανέθεσαν στον Πατριάρχη την δυνατότητα να αποφασίζει αυτός για θέματα που απασχολούσαν τους χριστιανούς , όπως π.χ. για κληρονομικά ζητήματα.

22. Πώς έβλεπαν οι ορθόδοξοι ιερείς την τουρκική κατάκτηση;

Μια μερίδα ιερέων και κληρικών αντιμετώπιζαν την τουρκική κατάκτηση ως τιμωρία από το Θεό για τα λάθη και τα σφάλματα που είχαν κάνει οι αυτοκράτορες της Κωνσταντινούπολης και ο βυζαντινός λαός. Έτσι θεωρούσαν πως ήταν μάταιη κάθε προσπάθεια των Ελλήνων να απαλλαγούν από τους Τούρκους.

Υπήρχαν όμως και ιεράρχες που είχαν έρθει σε επαφή με τις ευρωπαϊκές και προοδευτικές ιδέες και αμφισβητούσαν την υποταγή στους Οθωμανούς, όπως ο Πατριάρχης Νεόφυτος ο Β΄. Κάποιοι άλλοι, όπως ο μοναχός Μάξιμος ο Γραικός προσπάθησαν να δυναμώσουν τις σχέσεις των υπόδουλων Ελλήνων με τη Ρωσία. Έτσι

καλλιεργήθηκε η ιδέα ότι οι Ρώσοι , το «ξανθό γένος», θα βοηθούσαν τους ορθόδοξους Έλληνες να απαλλαγούν από τη σκλαβιά και θα απελευθέρωναν την Κωνσταντινούπολη.

23. Τι ήταν οι Φαναριώτες;

Οι Φαναριώτες ήταν μια κοινωνική τάξη πλούσιων οικογενειών που ζούσαν στο Φανάρι, μια συνοικία της Κωνσταντινούπολης. Είχαν μεγάλη και αξιόλογη μόρφωση και μιλούσαν ξένες γλώσσες. Χάρη σε αυτή τη μόρφωση κατέλαβαν υψηλές θέσεις στην τουρκική διοίκηση και έγιναν μια σημαντική ηγετική ομάδα των Ελλήνων , που βοήθησε σημαντικά και τη Μεγάλη Επανάσταση.

24. Ποιοι διοικούσαν τους Έλληνες σε τοπικό επίπεδο;

Οι Τούρκοι για να έχουν σίγουρη την είσπραξη των φόρων διατήρησαν τις τοπικές ηγεσίες και ενίσχυσαν την εξουσία τους. Σε κάθε ελληνική κοινότητα υπήρχαν οι τοπικοί άρχοντες γνωστοί ως κοτζαμπάσηδες , δημογέροντες, επίτροποι, προεστοί και οι οποίοι σιγά σιγά απέκτησαν και μεγάλη περιουσία και δύναμη.

Οι Κλέφτες και οι Αρματολοί

Παλικάρι σε πορεία, έργο του Th. Leblanc, Πινακοθήκη Μουσείου Πύλου

25. Αντιμετώπισαν οι Τούρκοι εξεγέρσεις των Ελλήνων κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ;

Σε πολλές περιοχές , όπως στο Σούλι, στην Κρήτη και στη Μάνη, οι Τούρκοι ήρθαν αντιμέτωποι με ένοπλες εξεγέρσεις Ελλήνων που δεν ήθελαν να υποταχτούν. Από τους πιο σημαντικούς αγωνιστές ήταν ο Κορκόδειλος Κλαδάς , ο οποίος με ομάδα ένοπλων Μανιατών προκαλούσε πολλά προβλήματα στους Οθωμανούς στην περιοχή της Μάνης.

26. Τι ήταν οι Κλέφτες;

Πολλοί Έλληνες που δεν άντεχαν να μένουν κάτω από την τουρκική σκλαβιά , ζούσαν στην ύπαιθρο οργανωμένοι σε ομάδες . Κάθε ομάδα είχε τον δικό της αρχηγό, τον καπετάνιο , και δικιά της σημαία, το μπαϊράκι. Έφτιαχναν το καταφύγιό τους , το λημέρι, σε απρόσιτα μέρη που δύσκολα θα έφταναν Τούρκοι και προκαλούσαν μεγάλη φθορά στον οθωμανικό στρατό. Οι Κλέφτες πολύ γρήγορα έγιναν ιδιαίτερα αγαπητοί από τον λαό.

27. Πως προσπάθησαν να αντιμετωπίσουν οι Τούρκοι τους Κλέφτες;

Για να αντιμετωπίσουν οι Τούρκοι τους Κλέφτες δημιούργησαν ένα ένοπλο σώμα από άλλους Έλληνες, τους Αρματολούς (ονομάστηκαν έτσι γιατί κουβαλούσαν άρματα, δηλαδή όπλα). Τις περισσότερες φορές όμως οι Αρματολοί συνεργάζονταν κρυφά με τους Κλέφτες και εγκατέλειπαν τις θέσεις τους για να πάνε μαζί τους.

Από τους πιο γνωστούς Αρματολούς ήταν Γεώργιος Ανδρίτζος, ο Κατσαντώνης στη Ρούμελη, ο Νικοτσάρας στον Όλυμπο και οι Γεώργιος Μπότσαρης και Λάμπρος Τζαβέλλας στο Σούλι. Από αυτούς θα ξεπηδήσουν πολλοί από τους μεγάλους οπλαρχηγούς της Επανάστασης του 1821.

Η οικονομική ζωή

Έλληνας έμπορος, λιθογραφία, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

28. Πού στηριζόταν η οικονομία της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας ;

Η οικονομία του Οθωμανικού κράτους στηριζόταν κυρίως στη γεωργία και στην κτηνοτροφία. Τα γεωργικά προϊόντα που παράγονταν ήταν σιτάρι, κριθάρι, βαμβάκι, καπνός, λάδι, σταφίδα κ.α. Οι κτηνοτρόφοι, από τους οποίους άλλοι ήταν μόνιμα εγκατεστημένοι σε ένα μέρος και άλλοι μετακινούνταν (νομάδες) έδιναν τις απαραίτητες πρώτες ύλες στη βιοτεχνία για την παραγωγή υφαντών και νημάτων. Τα προϊόντα αυτά ικανοποιούσαν τις ανάγκες του νοικοκυριού και όσα περίσσευαν πωλούνταν στις τοπικές αγορές ή στο εξωτερικό.

29. Ποιοι παράγοντες επηρέασαν την οικονομία του Οθωμανικού κράτους;

Τρεις παράγοντες επηρέασαν την οικονομία του Οθωμανικού κράτους και την έκαναν να χάσει τη δύναμη της :

- Οι Γεωγραφικές Ανακαλύψεις κατά τον 15^ο και 16^ο αιώνα.
- Ο τερματισμός των κατακτήσεων νέων εδαφών .
- Η χρήση νέων εμπορικών δρόμων προς την Ινδία και την Κίνα από όσους ήθελαν να αγοράσουν ή να πουλήσουν προϊόντα. Οι έμποροι δεν περνούν από τουρκικά εδάφη και τα έσοδα των Οθωμανών μειώνονται αφού δεν εισπράττουν φόρους.

Σιγά σιγά οι οικονομικές δραστηριότητες περνούν στα χέρια των υπηκόων της αυτοκρατορίας και κυρίως στους Έλληνες.

30. Πώς οι εξελίξεις στην Ευρώπη βοήθησαν το ελληνικό εμπόριο;

Οι συνθήκες του Κάρλοβιτς (1699) και του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) που υπέγραψε η Οθωμανική αυτοκρατορία, έδωσαν τη δυνατότητα στην Αυστρία και στη Ρωσία να παρεμβαίνουν στις εξελίξεις στο εσωτερικό των Οθωμανών.

Επίσης, οι εμπορικές συμφωνίες (διομολογήσεις) που έγιναν ανάμεσα στα ευρωπαϊκά κράτη και τον Σουλτάνο έδωσαν την ευκαιρία στους Έλληνες να αναπτύξουν το εμπόριό τους, βάζοντας στα καράβια τους τις σημαίες των κρατών αυτών . Με τον τρόπο αυτό οι Τούρκοι δεν μπορούσαν να ελέγχουν τα πλοία ούτε να τα φορολογούν.

31. Ποια ήταν τα οφέλη από την ανάπτυξη του ελληνικού εμπορίου;

Οι Έλληνες έμποροι επεκτείνονται στη Δυτική και Κεντρική Ευρώπη και στη Ρωσία . Απέκτησαν μεγάλα πλούτη αφού αυτοί ανέλαβαν σχεδόν ολοκληρωτικά όλες τις εμπορικές δραστηριότητες ανάμεσα στις περιοχές αυτές και την Ανατολή. Παράλληλα , τόσο στη Κεντρική και Δυτική Ευρώπη όσο και στη Ρωσία ιδρύθηκαν πολλές ελληνικές παροικίες και οι Έλληνες ήρθαν πλέον σε επαφή με τις επαναστατικές ιδέες που επικρατούσαν την εποχή εκείνη στην Ευρώπη.

Επίσης χάρη στο εμπόριο δημιουργήθηκε ένα σημαντικός στόλος με έμπειρους ναύτες τόσο στην ναυσιπλοΐα όσο και στην αντιμετώπιση των πειρατών. Στον ελληνικό χώρο, μεγάλες πόλεις αναπτύχθηκαν και έγιναν σημαντικά κέντρα του εμπορίου , όπως η Μοσχόπολη , η Κοζάνη, τα Ιωάννινα, η Θεσσαλονίκη και τα νησιά της Χίου ,της Ύδρας και των Ψαρών.

Τόσο τα πλούτη από το εμπόριο , όσο και ο ελληνικός στόλος και οι δυνατές παροικίες του εξωτερικού βελτίωσαν τη θέση των Ελλήνων και έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην προετοιμασία και στην πραγματοποίηση της Μεγάλης Επανάστασης.

Οι Έλληνες των παροικιών και των Παραδουνάβιων Ηγεμονιών

Η Τεργέστη στις αρχές του 19^{ου} αιώνα, χαλκογραφία, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

32. Πότε πραγματοποιήθηκαν μεταναστεύσεις των Ελλήνων κατά την Τουρκοκρατία και για ποιους λόγους;

Κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας ελληνικοί πληθυσμοί μετανάστευσαν στο εξωτερικό και δημιούργησαν παροικίες σε δύο χρονικές περιόδους.

- Κατά την πρώτη περίοδο, από τον 15^ο έως τον 16^ο αιώνα, η μετανάστευση ήταν υποχρεωτική και οφειλόταν στις πολεμικές συγκρούσεις και στην επέκταση των Οθωμανών. Οι περισσότεροι πρόσφυγες κατάγονταν από νησιά (Κύπρος, Κρήτη) και παραθαλάσσιες περιοχές (Ναύπλιο, Μονεμβασιά, Ήπειρος, Μάνη) και αναζήτησαν νέο τόπο κατοικίας σε περιοχές της Ιταλίας και σε άλλα μέρη της Ευρώπης, όπου και ίδρυσαν αποικίες. Εκεί εργάστηκαν ως στρατιώτες, ναυτικοί, έμποροι, τεχνίτες αλλά και ως δάσκαλοι και αντιγραφείς χειρογράφων.
- Κατά τη δεύτερη φάση, τον 17^ο και 18^ο αιώνα, η μετακίνηση ήταν εθελοντική και ειρηνική και οφειλόταν σε οικονομικά αίτια. Πολλοί Έλληνες εγκαταστάθηκαν σε πόλεις που βρίσκονταν πάνω σε εμπορικούς δρόμους που ένωναν την Οθωμανική αυτοκρατορία με την Κεντρική Ευρώπη και τη Ρωσία.

Την ίδια περίοδο Έλληνες του Πόντου μετακινούνται στον Καύκασο και την Κριμαία και δημιουργούν παροικίες, με πιο γνωστή αυτή της Οδησσού. Από τη Μακεδονία αντίστοιχα μετακινήθηκαν και

εγκαταστάθηκαν στην Βιέννη, στην Τεργέστη, στη Σερβία και στην Ουγγαρία. Εκεί θα ασχοληθούν με το εμπόριο δερμάτων, υφασμάτων, χαλιών και άλλων ειδών.

Τέλος, πολλοί Έλληνες θα μετακινηθούν στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες, τη Βλαχία και τη Μολδαβία, που τη διοίκηση έχουν αναλάβει Φαναριώτες Ηγεμόνες.

33. Πώς ήταν η ζωή των Ελλήνων στις παροικίες;

Βασικός σκοπός των Ελλήνων στις παροικίες ήταν να διατηρήσουν τα βασικά στοιχεία του πολιτισμού τους: τη γλώσσα, τη θρησκεία και τις παραδόσεις. Για το λόγο αυτό φρόντιζαν να φτιάχνουν ναούς και σχολεία για την κοινότητα (π.χ. Φλαγγινιανό Φροντιστήριο στην Βενετία). Συχνό φαινόμενο ήταν και έκδοση ελληνικών βιβλίων, περιοδικών και εφημερίδων. Επίσης σε κάθε ελληνική κοινότητα υπήρχε καταστατικό, ένας γραπτός δηλαδή κανονισμός, με τον τρόπο λειτουργίας και οργάνωσης της παροικίας, όπου εκεί περιγράφονταν οι υποχρεώσεις και τα δικαιώματα των μελών αλλά και οι σκοποί της κοινότητας.

34. Πώς βοήθησαν οι Έλληνες της Διασποράς τις τουρκοκρατούμενες περιοχές;

Χάρη στις εμπορικές τους δραστηριότητες, οι Έλληνες μετανάστες αναπτύχθηκαν οικονομικά και μπόρεσαν να βοηθήσουν τους τουρκοκρατούμενους τόπους καταγωγής τους. Στα μέρη που είχαν γεννηθεί έφτιαξαν πολυτελή σπίτια, τα αρχοντικά (π.χ. στη Σιάτιστα, στην Κοζάνη, στα Ζαγοροχώρια και στο Πήλιο). Επίσης με δικά τους χρήματα φτιάχτηκαν σχολεία σε πολλές περιοχές της Ελλάδας και βοήθησαν στη πνευματική αναγέννηση των υπόδουλων Ελλήνων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ΄

Η Μεγάλη Επανάσταση (1821 -1830)

Η Φιλική Εταιρεία

Ο όρκος των Φιλικών

35. Τι ήταν η Φιλική Εταιρεία;

Η Φιλική Εταιρεία ήταν μια μυστική οργάνωση που δημιουργήθηκε στην Οδησό της Ρωσίας το 1814. Ιδρυτές ήταν οι Έλληνες έμποροι Νικόλαος Σκουφάς, Αθανάσιος Τσακάλωφ και Εμμανουήλ Ξάνθος. Σκοπός της οργάνωσης ήταν να προετοιμάσει και να συντονίσει τις επαναστατικές προσπάθειες των σκλαβωμένων Ελλήνων εναντίον των Τούρκων.

Στην Εταιρεία εγγράφονταν μέλη από τις ελληνικές παροικίες του εξωτερικού και από τις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες. Χρησιμοποιούσαν ψευδώνυμα και για να επικοινωνούν μεταξύ τους είχαν δημιουργήσει έναν μυστικό κώδικα, που αποτελούνταν από γράμματα και αριθμούς ενώ ο όρκος που έπαιρναν για να μπουν στην οργάνωση δινόταν μπροστά σε ιερέα.

Πολλοί πίστευαν πως πίσω από τη Φιλική Εταιρεία υπήρχε μια μεγάλη δύναμη που θα βοηθούσε τους Έλληνες να ελευθερωθούν και αυτή ήταν η Ρωσία. Παρόλα αυτά όμως η οργάνωση στηριζόταν αποκλειστικά στα μέλη της και στην οικονομική βοήθεια που αυτά πρόσφεραν .

36. Ποια αλλαγή γίνεται το 1818 στη Φιλική Εταιρεία;

Μιας και τα μέλη της οργάνωσης ήταν ελάχιστα τα πρώτα χρόνια αποφασίζεται η μεταφορά της έδρας της Φιλικής Εταιρείας στην Κωνσταντινούπολη το 1818. Από το σημείο αυτό τα μέλη αυξάνονται θεαματικά και στην Εταιρεία μπαίνουν ο Γρηγόριος Δίκαιος ή Παπαφλέσσας, ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης , ο Ιωάννης Φαρμάκης , ο Γιωργάκης Ολύμπιος και πολλοί άλλοι. Διάφοροι Έλληνες πρόσφεραν χρήματα στους Φιλικούς , όπως ο Παναγιώτης Σέκερης που έδωσε μεγάλο μέρος της περιουσίας του.

37. Σε ποιους Έλληνες προτάθηκε η αρχηγία της οργάνωσης;

Μετά την αύξηση των μελών οι ιδρυτές της Εταιρείας πλησίασαν τον Ιωάννη Καποδίστρια, υπουργό Εξωτερικών της Ρωσίας, και του πρότειναν να αναλάβει την αρχηγία της οργάνωσης. Αυτός όμως αρνήθηκε, αφού θεωρούσε πως οι συνθήκες στην Ευρώπη δεν ήταν κατάλληλες για να ξεκινήσουν επαναστατικές ενέργειες από τους Έλληνες.

Στη συνέχεια προτάθηκε στον Αλέξανδρο Υψηλάντη, που υπηρετούσε ως αρχηγός και υπασπιστής του Τσάρου, να γίνει αυτός επικεφαλής . Ο Υψηλάντης δέχτηκε και ανέλαβε την αρχηγία της Φιλικής Εταιρείας.

38. Ποιο ήταν το σχέδιο της Φιλικής Εταιρείας για την Επανάσταση;

Η ηγεσία της Φιλικής Εταιρείας αποφάσισε η Μεγάλη Επανάσταση να ξεκινήσει ταυτόχρονα στη Μολδοβλαχία και στην Πελοπόννησο. Με τον τρόπο αυτό θα ανάγκαζαν τον τουρκικό στρατό που ήδη πολεμούσε τον Αλή Πασά στην Ήπειρο, να διασπαστεί σε δύο μέτωπα. Σύμφωνα με το σχέδιο θα ξεσπούσαν και ταραχές στην Κωνσταντινούπολη και είχε γίνει πρόταση και στους Σέρβους και στους Βούλγαρους να επαναστατήσουν και αυτοί. Οι Φιλικοί πίστευαν επίσης πως στον πόλεμο θα έμπαιναν και οι Ρώσοι , αν οι Τούρκοι περνούσαν τον Δούναβη ποταμό για να καταστείλουν την επανάσταση στη Μολδοβλαχία

Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία

Η καταστροφή του Ιερού Λόχου, πίνακας του Πέτερ φον Ες, Αθήνα, Γεννάδειος Βιβλιοθήκη

39. Ποιο σχέδιο επέλεξε η Φιλική Εταιρεία για την έναρξη της Μεγάλης Επανάστασης;

Μετά πολλή σκέψη αποφασίστηκε από τη Φιλική Εταιρεία να ξεκινήσει η Επανάσταση ταυτόχρονα σε δύο σημεία έτσι ώστε να διασπαστεί ο οθωμανικός στρατός . Η έναρξη του Αγώνα θα γινόταν στις Παραδουνάβιες Ηγεμονίες γιατί εκεί :

- Δεν υπήρχε τουρκικός στρατός.
- Οι ηγεμόνες της περιοχής ήταν Φαναριώτες.
- Κατοικούσαν ήδη πολλοί Έλληνες.
- Στη Βλαχία είχε αναπτυχθεί έντονη στρατιωτική δράση εναντίον των Τούρκων από τον Ιωάννη Φαρμάκη και τον Γιωργάκη Ολύμπιο.

40. Πότε ξεκίνησε την Επανάσταση ο Αλέξανδρος Υψηλάντης;

Τον Φεβρουάριο του 1821 ο Αλέξανδρος Υψηλάντης εισέρχεται στη Μολβαδία περνώντας τον Προύθο ποταμό. Με στρατό δυο χιλιάδων αντρών κατευθύνθηκε στο Βουκουρέστι και στις 24 του ίδιου μήνα δημοσιεύει την επαναστατική προκήρυξη «Μάχου υπέρ Πίστεως και Πατρίδος» με την οποία καλούσε τους Έλληνες της περιοχής να πολεμήσουν για την Επανάσταση. Θα καταλάβει το Βουκουρέστι αλλά θα αποσυρθεί έξω από αυτό σε ορεινή περιοχή .

41. Πώς αντέδρασαν η Ρωσία και οι Μεγάλες Δυνάμεις στις ενέργειες του Υψηλάντη;

Οι Ρώσοι θα αντιδράσουν άμεσα και θα καθαιρέσουν τον Υψηλάντη από τον ρωσικό στρατό. Ακόμα χειρότερα , θα επιτρέψουν σε οθωμανικές στρατιωτικές δυνάμεις να εισέλθουν στην περιοχή και να πολεμήσουν τους επαναστάτες. Την ίδια στιγμή οι Μεγάλες Δυνάμεις θα καταδικάσουν τις επαναστατικές ενέργειες του Υψηλάντη ενώ το ίδιο θα κάνει και ο Πατριάρχης Γρηγόριος ο Ε΄, ύστερα από μεγάλη πίεση των Οθωμανών.

42. Πώς τερματίστηκε η εξέγερση στη Μολδοβλαχία;

Ο Υψηλάντης συνεχίζει μόνος και αβοήθητος την εξέγερση. Αντιμετωπίζει πολυάριθμο τούρκικο στρατό σε πολλές μάχες. Η πιο σημαντική μάχη θα δοθεί στο Δραγατσάνι τον Ιούνιο του 1821 , όπου θα ηττηθούν οι ελληνικές δυνάμεις. Ο Ιερός Λόχος, ένα τμήμα στρατού που είχε δημιουργηθεί από Έλληνες φοιτητές από τις παροικίες , θα υποστεί τεράστιες απώλειες και θα χάσει περισσότερους από τους μισούς στρατιώτες.

Ο Υψηλάντης θα κυνηγηθεί αλλά θα καταφέρει να διαφύγει στην Αυστρία όπου και θα συλληφθεί. Ο Γιωργάκης Ολύμπιος και ο Ιωάννης Φαρμάκης θα νικηθούν από τους Τούρκους τον Σεπτέμβριο του 1821. Ο Γιωργάκης Ολύμπιος ανατινάχτηκε στη μονή Σέκου για να μην πέσει στα χέρια των Οθωμανών.

43. Ποια ήταν η σημασία της εξέγερσης στη Μολδοβλαχία;

Μετά από επτά μήνες η εξέγερση τερματίστηκε. Όπως είχε ήδη καταφέρει να διασπάσει τον οθωμανικό στρατό και να επιταχύνει την επαναστατική δραστηριότητα στην Ελλάδα. Η εξέγερση στη Μολδοβλαχία έπαιξε σημαντικό ρόλο για την απελευθέρωση των Ελλήνων.

Η επανάσταση στην Πελοπόννησο

Οι επαναστατικές εστίες στην Πελοπόννησο

44. Για ποιους λόγους επιλέχτηκε η Πελοπόννησος ως μια από τις βασικές περιοχές για να ξεκινήσει η επανάσταση;

Η Πελοπόννησος επιλέχτηκε με βάση το σχέδιο της Φιλικής Εταιρείας για να ξεκινήσει η Επανάσταση γιατί :

- Στην περιοχή αυτή οι Έλληνες ήταν περισσότεροι αριθμητικά από τους Οθωμανούς.
- Πολλοί ένοπλοι Τούρκοι είχαν μετακινηθεί στα Ιωάννινα για να πολεμήσουν τον Αλή Πασά.
- Το έδαφος της περιοχής είναι ορεινό και ευνοεί τις πολεμικές συγκρούσεις που θέλουν να κάνουν οι Έλληνες απέναντι στους Τούρκους.

- Η περιοχή βρίσκεται πολύ μακριά από την Κωνσταντινούπολη που είναι το κέντρο της Οθωμανικής αυτοκρατορίας.
- Στην Πελοπόννησο έχει αποκτήσει πολλά μέλη η Φιλική Εταιρεία ανάμεσα στους κληρικούς και στους προκρίτους της περιοχής.

45. Ποια μέλη της Φιλικής Εταιρείας προετοίμασαν την Επανάσταση στην Πελοπόννησο και πότε;

Ήδη από τα τέλη του 1820 και τις αρχές του 1821 στην Πελοπόννησο έφτασαν ο Θεόδωρος Κολοκοτρώνης και ο Γρηγόριος Δίκαιος ή Παπαφλέσσας. Ο Κολοκοτρώνης πέρασε στη Μάνη ξεσηκώνοντας τους σκληροτράχηλους και ανυπότακτους Μανιάτες ενώ ο Παπαφλέσσας, ορμητικός καθώς ήταν, διέτρεξε όλη την περιοχή μεταφέροντας με ενθουσιασμό το μήνυμα της Μεγάλης Επανάστασης.

46. Πώς αντέδρασαν οι Τούρκοι;

Οι Τούρκοι κάλεσαν τους αρχιερείς και προεστούς στην Τρίπολη και όσους πήγαν τους φυλάκισαν. Οι υπόλοιποι στις 10 Μαρτίου 1821 συγκεντρώθηκαν στην Αγία Λαύρα και ξεκίνησαν να στρατολογούν άτομα στις πόλεις τους για τον Αγώνα.

47. Πότε και πώς ξεκίνησε η Επανάσταση;

Η Μεγάλη Επανάσταση ξεκίνησε τον Μάρτιο του 1821 με επιθέσεις εναντίον οχυρωμένων Τούρκων στα Καλάβρυτα και στη Βοστίτσα (Αίγιο). Στις 23 Μαρτίου παραδόθηκε στους Έλληνες η Καλαμάτα και άρχισε η πολιορκία των κάστρων, όπου κατέφευγαν οι Οθωμανοί. Τον Απρίλιο οι Τούρκοι νικήθηκαν ακόμη μία φορά στο Λεβίδι της Αρκαδίας.

48. Πώς συνεχίστηκε η Επανάσταση μετά τις πρώτες επιτυχίες;

Οι Έλληνες κατάλαβαν πως χρειαζόταν ένα συντονισμένο σχέδιο και επικοινωνία μεταξύ των οπλαρχηγών για να πετύχουν το στόχο τους. Για αυτό την ηγεσία του στρατού την ανέλαβε ο Κολοκοτρώνης που θεωρούσε πως ήταν απαραίτητο να καταλάβουν την Τριπολιτσά και μετά τα υπόλοιπα φρούρια της περιοχής.

49. Ποιος ανέλαβε αρχηγός της Επανάστασης;

Τον Ιούνιο του 1821 στην Πελοπόννησο έφτασε ο αδερφός του Αλέξανδρου Υψηλάντη και ανέλαβε την αρχηγία της Επανάστασης. Την ίδια στιγμή οι επαναστατημένοι Έλληνες κατέλαβαν την Μονεμβασιά και το Νεόκαστρο.

Η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα

Οι επαναστατικές εστίες στη Στερεά Ελλάδα

50. Για ποιους λόγους ήταν δύσκολο να ξεκινήσει η επανάσταση στην Στερεά Ελλάδα;

Η έναρξη της Επανάστασης στη Στερεά Ελλάδα είχε πολλές δυσκολίες :

- Η περιοχή, κυρίως η Δυτική Στερεά, δεν ήταν τόσο πυκνοκατοικημένη όσο η Πελοπόννησος.
- Οι πρόκριτοι της περιοχής δεν είχαν την απαιτούμενη πολιτική εμπειρία.
- Στην Εύβοια και στη Λαμία υπήρχε σημαντική στρατιωτική δύναμη των Τούρκων ενώ στην κοντινή Ήπειρο υπήρχε η μεγάλη στρατιά του Χουρσίτ Πασά, που πολεμούσε τον Αλή Πασά.

Όμως

Στη Στερεά Ελλάδα υπήρχαν σημαντικοί και φημισμένοι κλέφτες και αρματολοί που μπορούσαν να ξεκινήσουν ένοπλες επιχειρήσεις εναντίον των Τούρκων οργανωμένα.

51. Πώς ξεκίνησε η επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα;

Αρχικά η επανάσταση ξεκίνησε στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα :

- Ο **Πανουργιάς** πολιορκεί και απελευθερώνει τα **Σάλωνα** (σημερινή Άμφισσα)
- Απελευθερώνονται πόλεις και χωριά (**Λιδωρίκι, Λιβαδιά, Θήβα, Αταλάντη**) ενώ οι Έλληνες μπαίνουν και στην Αθήνα κλείνοντας τους Τούρκους στην Ακρόπολη.
- Ο Υδραίος πλοίαρχος **Αντώνιος Κριεζής** επιτίθεται με τα κανόνια του πλοίου του στη **Χαλκίδα**, χτυπάει τους Τούρκους και βοηθά τους εξεγερμένους Έλληνες να ελευθερώσουν την πόλη.

Στην επανάσταση μπαίνει και η Δυτική Στερεά Ελλάδα :

- Απελευθερώθηκαν το **Βραχώρι** (σημερινό Αγρίνιο), το **Αιτωλικό** και το **Μεσολόγγι**. Στο Μεσολόγγι φτάνει ο Φαναριώτης πολιτικός **Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος** για να βοηθήσει και αυτός την επανάσταση.

52. Πώς αντέδρασαν οι Τούρκοι;

Οι Τούρκοι αντιδρούν άμεσα και δυναμικά στην επανάσταση των Ελλήνων στη Στερεά Ελλάδα. Ο Χουρσίτ Πασάς στέλνει τους **Κιοσέ Μεχμέτ** και **Ομέρ Βρυώνη** με πολυάριθμο στρατό να καταπνίξουν την προσπάθεια των Ελλήνων.

53. Πώς θα τους αντιμετωπίσουν οι Έλληνες;

Οι επαναστατημένοι Έλληνες με αρχηγούς τον Πανουργιά, τον Δυοβουνιώτη και τον Αθανάσιο Διάκο περιμένουν τον τούρκικο στρατό στην Ηράκλεια και στις γέφυρες του Γοργοποτάμου και της Αλαμάνας.

Όμως στις 23 Απριλίου 1821 οι Τούρκοι πέρασαν από την Ηράκλεια και τον Γοργοπόταμο, τραυματίζοντας τον Πανουργιά και σκοτώνοντας τον Ησαΐα, επίσκοπο Σαλώνων που πολεμούσε μαζί του. Ύστερα οι Τούρκοι κατευθύνθηκαν προς την Αλαμάνα. Μετά από σκληρές μάχες οι Έλληνες αναγκάστηκαν να υποχωρήσουν προς το βουνό Καλλίδρομο.

54. Πώς πέθανε ο Αθανάσιος Διάκος;

Στο βουνό Καλλίδρομο βρισκόταν το αρχηγείο του Αθανάσιου Διακού. Παρότι ειδοποιήθηκε να υποχωρήσει και να φύγει, αυτός παρέμεινε και πολέμησε τη στρατιά του Ομέρ Βρυώνη. Τελικά τραυματίστηκε και έπεσε στα χέρια των

Τούρκων . Ο Ομέρ Βρυώνης ,εκτιμώντας τις ικανότητες του ,του πρόσφερε θέση στο δικό του στρατό ,χαρίζοντάς του τη ζωή. Ο Διάκος αρνήθηκε και θανατώθηκε με πολύ άγριο τρόπο (σουβλίστηκε ζωντανός) .

Ο θάνατος του Διάκου εξόργισε τους Έλληνες, τους έκανε πιο αποφασισμένους να συνεχίσουν την επανάσταση και να αναζητήσουν εκδίκηση για τον χαμό του αρχηγού τους.

55. Τι έγινε στο χάνι της Γραβιάς;

Ο Οδυσσέας Ανδρούτσος μαζί με 118 στρατιώτες κλείνεται στο χάνι (ξενοδοχείο θα το λέγαμε σήμερα) της Γραβιάς ενώ ο Πανουργιάς με τον Δυοβουνιώτη οχυρώνονται στα γύρω υψώματα. Κατά τη μάχη όμως τόσο ο Πανουργιάς όσο και ο Δυοβουνιώτης θα υποχωρήσουν αφήνοντας μόνο του τον Ανδρούτσο στο χάνι. Στο τέλος της μέρας οι Έλληνες έχουν 6 νεκρούς και οι Τούρκοι 800 και ο Ομέρ Βρυώνης ζητά να του φέρουν κανόνια από τη Λαμία για να χτυπήσει το χάνι. Κατά τη διάρκεια της νύχτας όμως ο Ανδρούτσος και οι άντρες του βγαίνουν από το χάνι και περνώντας μέσα από τους Τούρκους, που δεν τους πήραν είδηση, εξαφανίστηκαν.

Η νίκη στο χάνι της Γραβιάς αναπτέρωσε το ηθικό των Ελλήνων που πήραν εκδίκηση για το θάνατο του Διάκου ενώ καθυστέρησε την πορεία του τούρκικου στρατού προς την Πελοπόννησο.

Η επανάσταση στα νησιά του Αιγαίου

56. Από ποια νησιά ξεκίνησε η επανάσταση στο Αιγαίο ;

- Η επανάσταση ξεκίνησε στις ,κοντινές στην Πελοπόννησο ,Σπέτσες με αρχηγό την Μπουμπουλίνα Λασκαρίνα, μια ηρωίδα που αφιέρωσε τη ζωή και την περιουσία της για τις ανάγκες του Αγώνα.
- Στη συνέχεια ακολούθησε η Ύδρα , με αρχηγό τον Αντώνιο Οικονόμου.
- Ακολούθησαν τα Ψαρά, η Σάμος, η Κάσος και τα Δωδεκάνησα ενώ και στην Κρήτη ξεσηκώθηκαν τα Σφακιά.
- Αντίθετα οι κάτοικοι των Κυκλάδων φάνηκαν διστακτικοί στο να πάρουν μέρος στον Αγώνα.

57. Σε ποιες επιχειρήσεις διακρίθηκαν οι Έλληνες ναυτικοί;

Τα ελληνικά πλοία αν και λιγότερα σε αριθμό από αυτά των Τούρκων κυριαρχούσαν στο Αιγαίο λόγω της ταχύτητάς τους και των έμπειρων ναυτικών που διέθεταν. Διακρίθηκαν σε τρία είδη επιχειρήσεων:

- Στην πολιορκία παραθαλάσσιων κάστρων, όπως η Μονεμβασία και το Ναυαρίνο.
- Σε καταδρομές στα παράλια της Μικράς Ασίας , όπου αιχμαλύτιζαν ή κατέστρεφαν τούρκικα πλοία, εμποδίζοντας έτσι τον τούρκικο στόλο να βγει στο Αιγαίο και να πλεύσει προς την Πελοπόννησο.
- Σε ναυμαχίες, στις οποίες χρησιμοποιούσαν και τα πυρπολικά (μικρά πλοία γεμάτα με εύφλεκτα υλικά που δένονταν στα τούρκικα πλοία και κατόπιν έπαιρναν φωτιά).

58. Ποιοι ήταν οι πιο σημαντικοί πρωταγωνιστές των Ελλήνων στη θάλασσα;

Σημαντική δράση στη θάλασσα ανέπτυξαν, ανάμεσα σε άλλους, οι Ψαριανοί Δημήτριος Παπανικολής και Κωνσταντίνος Κανάρης καθώς και ο Ανδρέας Μιαούλης από την Ύδρα.

59. Πώς αντέδρασαν οι Τούρκοι στις ναυτικές επιχειρήσεις των Ελλήνων;

Οι Τούρκοι αντέδρασαν πολύ σκληρά στις προσπάθειες των Ελλήνων. Προχώρησαν σε βιαιότητες εναντίον των Ελλήνων της Μικράς Ασίας και των νησιών και τον Απρίλιο του 1822 κατέστρεψαν ολοσχερώς το νησί της Χίου. Οι περισσότεροι κάτοικοι του νησιού έπεσαν θύματα σφαγής, άλλοι πουλήθηκαν ως σκλάβοι ενώ ελάχιστοι γλίτωσαν. Το γεγονός της καταστροφής της Χίου προκάλεσε τη λύπη και τη θλίψη των χριστιανικών λαών ολόκληρης της Ευρώπης. Τον Ιούνιο του 1822, ο Κωνσταντίνος Κανάρης θα πάρει εκδίκηση καίγοντας στο λιμάνι της Χίου την τουρκική ναυαρχίδα του Καρά Αλή, σκοτώνοντας περίπου 2.000 Τούρκους ναύτες.

Λίγο αργότερα, και ενώ οι Τούρκοι είχαν συμμαχήσει με το Σουλτάνο της Αιγύπτου, ο ενωμένος τουρκοαιγυπτιακός στόλος θα επιτεθεί και θα καταστρέψει την Κάσο (Μάιος 1824) και τα Ψαρά (Ιούνιος 1824), δυο νησιά που έπαιζαν σημαντικό ρόλο στον Αγώνα και αποτελούσαν τις ναυτικές βάσεις των Ελλήνων στο Αιγαίο. Δυστυχώς ήδη από το 1823 οι Έλληνες είναι διχασμένοι μεταξύ τους και δεν υπάρχει πια η ενότητα που υπήρχε στην αρχή της Επανάστασης.

60. Τι συνέβη στη ναυμαχία του Γέροντα;

Τον Αύγουστο του 1824 ο ελληνικός στόλος θα νικήσει σε ναυμαχία στον κόλπο του Γέροντα τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο, με αρχηγό τον Ανδρέα Μιαούλη. Οι τουρκοαιγυπτιακές δυνάμεις τράπηκαν σε φυγή ενώ μια φρεγάτα με 1.000 ναύτες και στρατιώτες καταστράφηκε με τη χρήση πυρπολικών.

Η επανάσταση στην Ήπειρο, τη Θεσσαλία και τη Μακεδονία

Η Επανάσταση στις άλλες εστίες του Ελληνισμού

61. Πώς ξεκίνησε η επανάσταση στην Ήπειρο ;

Ταυτόχρονα με την επανάσταση στη νότια Ελλάδα επαναστάτησαν και οι Σουλιώτες στην Ήπειρο. Επιτέθηκαν στους Τούρκους και διέκοψαν την επικοινωνία των Ιωαννίνων με την Άρτα και την Πρέβεζα. Προσπάθησαν να ελευθερώσουν την Άρτα και την Πάργα αλλά δεν μπόρεσαν να το πετύχουν. Στην περιοχή Πέντε Πηγάδια κατάφεραν μια σημαντική νίκη απέναντι στον οθωμανικό στρατό αλλά στα τέλη του 1821 οι Αλβανοί σύμμαχοί τους τους εγκατέλειψαν και οι Σουλιώτες υπέγραψαν τρίμηνη ανακωχή και επέστρεψαν απογοητευμένοι στο Σούλι.

62. Πώς παίρνει μέρος ο Χουρσίτ Πασάς στην επανάσταση;

Ο Χουρσίτ Πασάς αφού νίκησε τον Αλή Πασά στα Ιωάννινα, ετοιμάζει τον στρατό του για να κατέβει νότια και να σταματήσει την επανάσταση των Ελλήνων. Οι Έλληνες με επικεφαλής τον Αλέξανδρο Μαυροκορδάτο θα προσπαθήσουν να τον σταματήσουν, με στρατό που αποτελείται από Έλληνες και **Φιλέλληνες** αγωνιστές. Όμως στη μάχη που θα γίνει στο Πέτα στις 4 Ιουλίου του 1822 ο ελληνικός στρατός θα νικηθεί έχοντας και πολύ μεγάλες

απώλειες. Το 1/3 των Ελλήνων θα σκοτωθεί ενώ 68 από 93 Φιλέλληνες θα πέσουν στο πεδίο της μάχης μαζί με τον αρχηγό τους Andrea Dania.

63. Τι συμβαίνει στη Θεσσαλία;

Στη Θεσσαλία η επανάσταση ξεκινά τον Μάιο του 1821. Οι Φιλικόι Ανθιμος Γαζής και Κυριάκος Μπασδέκης ξεσηκώνουν τους Έλληνες του Πηλίου και πολιορκούν τον Βόλο και το Βελεστίνο. Την ίδια στιγμή όμως μια μεγάλη στρατιά των Τούρκων θα κινηθεί από τη Λάρισα, με αρχηγό τον Μαχμούτ Πασά ή Δράμαλη και οι Έλληνες θα διασκορπιστούν βάζοντας τέλος στις προσπάθειες τους για επαναστατικές κινήσεις.

64. Πώς διεξάγεται η επανάσταση στη Μακεδονία;

Τον Μάρτιο του 1821 ο Σερραίος έμπορος Εμμανουήλ Παπάς μεταφέρει όπλα από την Κωνσταντινούπολη στο Άγιο Όρος και ορίζεται από τη Φιλική Εταιρεία αρχηγός του Αγώνα στη Χαλκιδική. Τον Μάιο του 1821 θα ξεσηκώσει τους κατοίκους της Σιθωνίας και της Χαλκιδικής και θα φτάσει στα περίχωρα της Θεσσαλονίκης.

65. Πώς αντέδρασαν οι Τούρκοι στη Μακεδονία;

Οι Τούρκοι αντέδρασαν άμεσα στις ενέργειες του Εμμανουήλ Παπά. Αφόπλισαν τους Έλληνες, συνέλαβαν και φυλάκισαν προεστούς και κατέστρεψαν ολόκληρα χωριά.

Στη Νάουσα όπου είχαν συγκεντρωθεί αγωνιστές μαζί με τον αρματολό Τσάμη Καρατάσο και τον πρόκριτο Ζαφειράκη Λογοθέτη, οι Οθωμανοί θα προχωρήσουν σε πολιορκία. Δυστυχώς η πόλη θα πέσει στα χέρια τους τον Απρίλιο του 1822 και για να μην πιαστούν από τους Τούρκους, γυναίκες και παιδιά θα πέσουν στον γκρεμό της Αραπίτσας, όπως είχαν κάνει και οι Σουλιώτισσες.

Η επανάσταση σε όλη τη Βόρεια Ελλάδα θα σβήσει και η ελπίδα για την ελευθερία θα συνεχίσει να υπάρχει μόνο στην Πελοπόννησο, τη Στερεά Ελλάδα και τα νησιά του Αιγαίου.

Η άλωση της Τριπολιτσάς

66. Πώς προστάτευσαν οι Τούρκοι την Τριπολιτσά μετά την έναρξη της Επανάστασης στην Πελοπόννησο;

Ο Χουρσίτ Πασάς έστειλε στην Τρίπολη 3.500 στρατιώτες για να ενισχύσουν την άμυνα της πόλης αλλά και για προστατεύσει την οικογένειά του που βρισκόταν εκεί.

67. Ποιες ήταν οι ενέργειες των Ελλήνων;

Μετά την απελευθέρωση της Καλαμάτας, ο Κολοκοτρώνης πρότεινε την πολιορκία της Τρίπολης. Πίστευε πως αν απελευθερωνόταν η Τριπολιτσά θα αποδυναμώνονταν και τα υπόλοιπα κάστρα της περιοχής. Ιδιαίτερα μετά τη νίκη των Ελλήνων στο Βαλτέτσι ήταν δυνατό οι επαναστάτες να πλησιάσουν ακόμα περισσότερο την Τρίπολη και να την πολιορκήσουν.

68. Ποιο ήταν το σχέδιο του Κολοκοτρώνη για την πολιορκία;

Γύρω από την Τρίπολη στήθηκαν τέσσερα ελληνικά στρατόπεδα με επικεφαλής τον Κολοκοτρώνη, τον Παναγιώτη Γιατράκο, τον Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, και τον Αναγνωσταρά (Αναγνώστης Παπαγεωργίου). Για να βοηθήσει στην πολιορκία είχε καταφτάσει στην περιοχή και ο Δημήτριος Υψηλάντης ενώ ο Κολοκοτρώνης είχε στείλει στρατιωτική δύναμη στα Μέγαρα για να εμποδίσει Τούρκους που ίσως να έρχονταν από την Αθήνα.

69. Πώς έγινε τελικά η άλωση της Τρίπολης;

Όσο περνούσε ο καιρός ,οι Τούρκοι είχαν να αντιμετωπίσουν και την έλλειψη τροφίμων. Η πείνα μεγάλωνε και υπήρχαν εντάσεις και τσακωμοί ανάμεσα στους κατοίκους της Τρίπολης. Τελικά η πόλη έπεσε στα χέρια των Ελλήνων στις 23 Σεπτεμβρίου 1821. Αρκετοί Οθωμανοί κλείστηκαν στον κεντρικό πύργο, τη Μεγάλη Τάπια αλλά παραδόθηκαν τρεις μέρες μετά καθώς δεν μπορούσαν να αντέξουν τη δίψα.

70. Ποια ήταν η σημασία της απελευθέρωσης της Τριπολιτσάς για την επανάσταση;

Με την άλωση της Τρίπολης οι Έλληνες:

- Απέκτησαν χιλιάδες τουρκικά όπλα που έπεσαν στα χέρια τους και εξόπλισαν τον στρατό τους.
- Κατέστρεψαν τη βασική στρατιωτική βάση του οθωμανικού στρατού στην Πελοπόννησο.
- Τόνωσαν το ηθικό τους.
- Κατάλαβαν ότι οι Τούρκοι δεν είναι ανίκητοι και μπορούν να τους αντιμετωπίσουν.
- Μπόρεσαν μετά την Τρίπολη να στραφούν και να πολιορκήσουν και τα άλλα κάστρα της περιοχής.

Οι αγώνες του Κανάρη

Η πυρπόληση της τουρκικής ναυαρχίδας από τον Κανάρη, πίνακας του Νικηφόρου Λύτρα, Αθήνα, συλλογή Ι. Σερπιέρη

71. Τι ήταν τα πυρπολικά ή μπουρλότα που χρησιμοποίησαν οι Έλληνες εναντίον των τουρκικών πλοίων;

Ο ελληνικός στόλος κατά την έναρξη της Επανάστασης αποτελείτο κυρίως από εμπορικά πλοία που είχαν μετατραπεί σε πολεμικά. Οι Έλληνες ναυτικοί για να καταστρέψουν τα μεγάλα τουρκικά και αιγυπτιακά πλοία χρησιμοποιούσαν τα πυρπολικά ή αλλιώς μπουρλότα. Αυτά ήταν μικρά σκάφη τα οποία τα γέμιζαν με εκρηκτικά αλλά και εύφλεκτες ύλες και τα οδηγούσαν προς το στόχο αφού πρώτα τα άναβαν.

Στην διάρκεια του Αγώνα η μέθοδος αυτή βελτιώθηκε. Τολμηροί ναυτικοί, οι λεγόμενοι μπουρλοτιέρηδες, πλησίαζαν χωρίς να τους καταλάβουν το εχθρικό πλοίο τη νύχτα και συνήθως έδεναν με γάντζους πάνω του το πυρπολικό. Ύστερα έφευγαν με άλλο σκάφος αφού πρώτα άναβαν το φτιλί που υπήρχε στο πυρπολικό και από απόσταση παρακολουθούσαν το εχθρικό πλοίο να καταστρέφεται.

Αργότερα τα μπουρλότα χρησιμοποιούνταν και την ημέρα σε ναυμαχίες. Πήγαιναν μπροστά από τα υπόλοιπα πλοία και έκαναν επιθέσεις σε συγκεκριμένους στόχους. Σε 59 τέτοιες επιθέσεις οι 39 προκάλεσαν μεγάλες απώλειες στον

τουρκικό στόλο. Γνωστός μπουρλοτιέρης ήταν ο Ψαριανός Δημήτριος Παπανικολής ,ο οποίος πρώτος χρησιμοποίησε τη μέθοδο αυτή στη ναυμαχία της Ερεσού το 1821, αλλά ξακουστός ήταν ο Κωνσταντίνος Κανάρης.

72. Τι γνωρίζεις για τον Κωνσταντίνο Κανάρη;

Ο Κανάρης πριν την Επανάσταση ήταν πλοίαρχος σε εμπορικό πλοίο. Με την έναρξη όμως του Αγώνα έφυγε και πήρε μέρος σε επιθέσεις εναντίον του τουρκικού στόλου:

- Τον Ιούνιο του 1821 θα καταστρέψει στη Χίο τη ναυαρχίδα των Τούρκων με θύματα 2000 Τούρκους ναύτες και τον ίδιο τον ναύαρχο Καρά Αλή. Τη νύχτα εκείνη οι Τούρκοι γιόρταζαν μια μεγάλη μουσουλμανική γιορτή, το μπαϊράμι και ο Κανάρης τους αιφνιδίασε παίρνοντας εκδίκηση για την καταστροφή της Χίου.
- Τον Οκτώβριο του 1821 στο νησί Τένεδο ο Κανάρης θα πυρπολήσει το πλοίο του νέου Τούρκου ναυάρχου και οι Τούρκοι θα αναγκαστούν να κλείσουν τον στόλο τους στα Δαρδανέλια και να μην τον αφήνουν να πλέει στο Αιγαίο.
- Το 1824 θα καταστρέψει δύο ακόμα πλοία των Τούρκων στη Σάμο και τη Μυτιλήνη.
- Το 1826 θα επιτεθεί σε μια τουρκική φρεγάτα , θα τραυματιστεί και παρά λίγο να πιαστεί αιχμάλωτος.

73. Ποιο ήταν το σχέδιο του Κανάρη για να καταστρέψει τον αιγυπτιακό στόλο;

Τον Αύγουστο του 1825 ο Κανάρης προτείνει να χτυπήσουν οι Έλληνες τον αιγυπτιακό στόλο μέσα στο λιμάνι της Αλεξάνδρειας της Αιγύπτου. Ήταν ένα ριψοκίνδυνο σχέδιο που αν πετύχαινε θα άλλαζε την πορεία της Επανάστασης. Ο Κανάρης με τρία πυρπολικά και δυο πολεμικά πλοία έφτασε στην Αίγυπτο. Με το δικό του πυρπολικό μπήκε στο λιμάνι αλλά, επειδή ο άνεμος είχε μειωθεί και τον είδε ένα γαλλικό πλοίο που άρχισε κανονιοβολισμό ,αναγκάστηκε να βάλει πρόωρα φωτιά στο πυρπολικό και να εγκαταλείψει την προσπάθεια.

74. Πώς τίμησε η Ελλάδα τον Κωνσταντίνο Κανάρη;

Μετά το τέλος της Επανάστασης ο Κανάρης έγινε αρχηγός του στόλου των πυρπολικών. Θα φτάσει αργότερα να γίνει ναύαρχος ενώ θα διατελέσει και πρωθυπουργός της Ελλάδας. Για τις υπηρεσίες του στην πατρίδα δόθηκε το όνομά του σε τρία πολεμικά σκάφη.

Η εκστρατεία του Δράμαλη - Δερβενάκια

Αλέξανδρος Ησαΐας, Η εκστρατεία του Δράμαλη στην πεδιάδα του Άργους, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

75. Ποια ήταν η αντίδραση των Τούρκων στις συνεχιζόμενες επιτυχίες των Ελλήνων στην Πελοπόννησο;

Οι Τούρκοι θορυβημένοι από τις νίκες των Ελλήνων στην Πελοπόννησο αποφασίζουν να στείλουν τρία στρατιωτικά σώματα (ασκέρια) στην Στερεά Ελλάδα, με σκοπό να τερματίσουν την Επανάσταση. Το ένα από αυτά το διοικεί ο Πασάς της Λάρισας, ο Μαχμούτ Δράμαλης, έμπειρος στρατιωτικός, γεννημένος στη Δράμα (από εκεί πήρε και το όνομα Δράμαλης). Είχε ήδη αντιμετωπίσει με επιτυχία τις επαναστάσεις στα Άγραφα και στο Πήλιο και μετά το θάνατο του Αλή Πασά, ο Σουλτάνος τον ανακήρυξε σε «Μόρα βαλεσής» δηλαδή διοικητή του Μοριά (Πελοποννήσου), τίτλο που μέχρι τότε είχε ο Χουρσίτ Πασάς.

Ο Δράμαλης την άνοιξη του 1822 συγκεντρώνει στην Υπάτη 18.000 στρατιώτες (πεζούς και ιππείς), πυροβόλα και μεταφορικά μέσα και ξεκινάει την προέλασή του προς το νότο. Αφού καίει τη Θήβα, περνάει από τα Μέγαρα και φτάνει στην Κόρινθο. Ύστερα συνεχίζει και φτάνει στο Άργος, χωρίς κανείς να προσπαθήσει να τον σταματήσει.

76. Πώς αντιδρούν οι Έλληνες στη στρατιά του Δράμαλη;

Ο Κολοκοτρώνης έχει ήδη ετοιμάσει σχέδιο για να αντιμετωπίσει τον Δράμαλη και τη στρατιά του. Θέλει να τον παγιδεύσει μέσα στον αργολικό κάμπο και να τον εξαντλήσει. Για αυτό, μαζί με άλλους αγωνιστές «πιάνει» και ελέγχει όλα τα περάσματα και τις διαβάσεις που οδηγούν στην πεδιάδα του Άργους. Ταυτόχρονα ο Δημήτριος

Υψηλάντης και ο Πάνος Κολοκοτρώνης, γιος του Θεόδωρου, με 700 άντρες κλείνονται στο κάστρο του Άργους και κρατούν τους Τούρκους απασχολημένους ενώ οι επαναστατημένοι Έλληνες με εντολή του Γέρου του Μοριά εφαρμόζουν την τακτική της καμένης γης.

77. Τι ήταν η τακτική της καμένης γης;

Όσο οι Τούρκοι πολιορκούν το κάστρο της Λάρισας ο Κολοκοτρώνης έχει δώσει εντολή να καούν όλα τα σπαρτά του αργολικού κάμπου, να μολυνθούν τα πηγάδια και οι πηγές του νερού και να απομακρυνθούν ή να θανατωθούν τα ζώα για να μη βρίσκουν οι Τούρκοι τροφή και νερό. Σκοπός είναι να εξαντληθεί η στρατιά του Δράμαλη και να λιμοκτονήσει.

78. Πώς αντιδρά ο Δράμαλης;

Ο Δράμαλης βλέποντας το στρατό του να εξαντλείται από την πείνα και τις αρρώστιες αποφασίζει να επιστρέψει στην Κόρινθο. Όμως και οι τέσσερις δρόμοι διαφυγής ελέγχονται από τους Έλληνες και ο Κολοκοτρώνης έχοντας προβλέψει την πορεία του Δράμαλη, τον περιμένει στα Δερβενάκια με 2500 άντρες.

79. Τι συνέβη στα Δερβενάκια;

Στις 26 Ιουλίου ο στρατός των Τούρκων προσπαθεί να περάσει το στενό των Δερβενακίων. Ο Κολοκοτρώνης έχει καταλάβει τους γύρω λόφους και έχει κρύψει 800 άντρες μέσα στους θάμνους. Για να βοηθήσουν έχουν καταφτάσει ο Παπαφλέσσας και ο αδελφός του Νικήτας Φλέσσας, ο Νικηταράς (Νικήτας Σταματελόπουλος) και άλλοι αγωνιστές. Τη στιγμή που οι Τούρκοι μπαίνουν στο στενό, ο Κολοκοτρώνης δίνει εντολή επίθεσης, οι Οθωμανοί πανικοβάλλονται και κατατροπώνονται από τους Έλληνες.

Όσοι Τούρκοι κατάφεραν να γλιτώσουν στα Δερβενάκια προσπάθησαν δύο μέρες μετά να φτάσουν στην Κόρινθο από άλλο δρόμο, από τα στενά του Αγιονορίου αλλά και εκεί τους περίμεναν οι Έλληνες. Τελικά μόνο 6.000 Τούρκοι κατάφεραν να σωθούν και να φτάσουν στην Κόρινθο και μαζί τους ήταν ο Δράμαλης. Τελικά θα πεθάνει τον Οκτώβριο του 1822 από την στενοχώρια του (σύμφωνα με άλλους πέθανε από τύφο).

80. Ποια ήταν η σημασία της νίκης στα Δερβενάκια;

Οι Έλληνες κατάφεραν, έστω και με την τακτική της καμένης γης και του αιφνιδιασμού, να νικήσουν μια οργανωμένη και ισχυρή τούρκικη στρατιά και έναν πολύ έμπειρο αντίπαλο, τον Δράμαλη. Πολλά λάφυρα (όπλα, άλογα και χρήματα) θα πέσουν στα χέρια τους και θα δυναμώσουν τους αγωνιστές. Ο Κολοκοτρώνης, χάρη στην εξυπνάδα του οποίου ήρθε η νίκη, θα γίνει αρχιστράτηγος ενώ θα αναγνωριστεί η αξία ενός άλλου μεγάλου αγωνιστή, του Νικηταρά, που θα ονομαστεί Τουρκοφάγος.

Η Επανάσταση στην Πελοπόννησο θα σωθεί και θα δυναμώσει ακόμα πιο πολύ.

Ο Μάρκος Μπότσαρης

Ο Μάρκος Μπότσαρης

81. Πώς αντέδρασαν οι Έλληνες στην καταστροφική μάχη του Πέτα , στις 4 Ιουλίου του 1822;

Αρκετοί από τους Έλληνες που επέζησαν στη μάχη του Πέτα καταφτάνουν στο Μεσολόγγι , με σκοπό να το ενισχύσουν και να το οχυρώσουν καλύτερα έτσι ώστε να καθυστερήσουν μια τούρκικη πολιορκία. Η ελληνική επαναστατική κυβέρνηση ορίζει τον Μάρκο Μπότσαρη στρατηγό και του αναθέτει την υπεράσπιση του Μεσολογγίου.

82. Ποιες ενέργειες κάνει ο Μάρκος Μπότσαρης;

Τον Οκτώβριο του 1822 ο Ομέρ Βρυώνης πολιορκεί το Μεσολόγγι και ο Μάρκος Μπότσαρης ξεκινά διαπραγματεύσεις μαζί του. Δήθεν συζητά για την παράδοση της πόλης , στην πραγματικότητα όμως καθυστερεί τους Τούρκους με σκοπό να τους αναγκάσει να λύσουν την πολιορκία λόγω του χειμώνα. Πράγματι οι Τούρκοι θα λύσουν προσωρινά την πολιορκία τον Δεκέμβριο του 1822.

83. Ποια γεγονότα συμβαίνουν το 1823;

Ο Σουλτάνος στέλνει το καλοκαίρι του 1823 στην Στερεά Ελλάδα τον Κιουταχή Πασά με πολυάριθμο στρατό και στόχο να κατακτήσει το Μεσολόγγι. Ο Μπότσαρης βλέποντας τον μεγάλο κίνδυνο προσπαθεί να ενώσει τους Έλληνες οπλαρχηγούς , οι οποίοι τσακώνονταν για το ποιος θα γίνει αρχιστράτηγος. Τους καλεί να συμφιλιωθούν και να ενωθούν για να αντιμετωπίσουν όλοι μαζί τον τουρκικό κίνδυνο. Σκίζει τη διαταγή που τον έκανε στρατηγό και αποφασίζει με λίγους Σουλιώτες να κάνει **γιουρούσι** , δηλαδή αιφνιδιαστική επίθεση τη νύχτα με σπαθιά στο στρατόπεδο των Τούρκων, στο Κεφαλόβρυσο στις 8 Αυγούστου 1823.

Ο Μπότσαρης κατά τη διάρκεια της μάχης θα τραυματιστεί θανάσιμα, θα μεταφερθεί στο Μεσολόγγι όπου και θαφτεί με τιμές.

84. Ποια ήταν η σημασία της μάχης στο Κεφαλόβρυσο;

Οι Σουλιώτες πολεμιστές για μια ακόμα φορά δείχνουν τη μεγάλη τους αξία στη μάχη. Οι Έλληνες προκαλούν μεγάλη ζημιά στον τούρκικο στρατό σκοτώνοντας εκατοντάδες Τούρκους και πολλά λάφυρα (όπλα κ.α.) πέφτουν στα χέρια τους. Την ίδια στιγμή όμως η Επανάσταση θα χάσει έναν από τους πιο ηρωικούς και σημαντικούς αγωνιστές της .

Ο Ιμπραήμ στην Πελοπόννησο- Ο Παπαφλέσσας

Ο Γρηγόριος Δικαίος (Παπαφλέσσας)

85. Ποιες ενέργειες κάνουν οι Τούρκοι το 1824 για να καταστείλουν την Επανάσταση στην Πελοπόννησο;

Αρχικά οι Έλληνες νικήθηκαν στην Κρήτη και σταμάτησε κάθε επαναστατική προσπάθεια στο νησί. Ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος αφού κατέστρεψε τα Ψαρά και την Κάσο κινήθηκε προς την Πελοπόννησο. Τον Φεβρουάριο του 1825 ο Ιμπραήμ Πασάς, γιος του Σουλτάνου της Αιγύπτου Μεχμέτ Αλή, αποβιβάζεται στην Πελοπόννησο, στην περιοχή της Μεθώνης, με πολυάριθμο στρατό και σκοπό να τελειώσει την Επανάσταση.

86. Ποιες περιοχές καταλαμβάνει ο Ιμπραήμ Πασάς στην Πελοπόννησο;

Θέλοντας να προφυλάξει το στόλο του ο Ιμπραήμ καταλαμβάνει γρήγορα τον όρμο του Ναυαρίνου. Στη συνέχεια πολιορκεί τα κάστρα της περιοχής και, χρησιμοποιώντας τα κανόνια του, αναγκάζει τους Έλληνες να παραδοθούν.

87. Πώς αντιδρά η ελληνική κυβέρνηση στις ενέργειες του Ιμπραήμ;

Η κατάσταση στην πλευρά των Ελλήνων δεν είναι καλή. Οι Έλληνες έχουν χωριστεί σε δυο στρατόπεδα και τσακώνονται μεταξύ τους για το ποιος θα αναλάβει την εξουσία. Ο Κολοκοτρώνης έχει κλειστεί στη φυλακή (Παλαμήδι) και δεν υπάρχει κανείς να σταματήσει την πορεία του Ιμπραήμ.

88. Τι κάνει ο Παπαφλέσσας;

Ο Παπαφλέσσας βλέποντας τον κίνδυνο που απειλεί την Επανάσταση , ζητά από την κυβέρνηση να απελευθερώσει άμεσα τον Κολοκοτρώνη. Ταυτόχρονα ο ίδιος ,αφού μαζέψει όσους άντρες μπορεί , πηγαίνει στη Μεσσηνία και οχυρώνεται στο χωριό Μανιάκι, περιμένοντας τον Ιμπραήμ. Μαζί του έχει περίπου 1.000 άντρες. Όταν όμως φτάνει ο Ιμπραήμ , πολλοί Έλληνες , βλέποντας το πλήθος των τουρκοαιγυπτίων σκορπίζονται στα γύρω βουνά και στο Μανιάκι μένει ο Παπαφλέσσας με ,περίπου, 300 άντρες. Θα πολεμήσουν γενναία αλλά η μάχη είναι άνιση. Ο Παπαφλέσσας και οι άντρες του θα πέσουν νεκροί από τον στρατό του Ιμπραήμ.

89. Τι συμβαίνει μετά τη μάχη στο Μανιάκι;

Ο θάνατος του Παπαφλέσσα προκαλεί ισχυρό σοκ στους Έλληνες. Η κυβέρνηση δίνει γενική αμνηστία και απελευθερώνει τους κρατούμενους οπλαρχηγούς. Ο Κολοκοτρώνης γίνεται και πάλι αρχιστράτηγος και αναλαμβάνει το δύσκολο έργο να σταματήσει τον Ιμπραήμ. Ο τουρκοαιγυπτιακός στρατός φτάνει στην Τρίπολη χωρίς δυσκολίες και δυο μέρες μετά προχωρά εναντίον του Ναυπλίου. Σκοπός του είναι να καταλάβει το Ναύπλιο, όπου βρίσκεται η ελληνική κυβέρνηση και να τελειώσει την Επανάσταση.

90. Τι συμβαίνει στους Μύλους;

Την προέλαση του Ιμπραήμ προς το Ναύπλιο αναλαμβάνουν να σταματήσουν ο Δημήτριος Υψηλάντης και ο Ιωάννης Μακρυγιάννης. Στην περιοχή των Μύλων θα στήσουν οδοφράγματα και ύστερα από γενναία προσπάθεια και μάχη θα αναγκάσουν τον Ιμπραήμ να γυρίσει στην Τρίπολη. Το Ναύπλιο, προς το παρόν, έχει σωθεί.

91. Πως αντιμετωπίζει ο Κολοκοτρώνης τον Ιμπραήμ ;

Ο Κολοκοτρώνης εφαρμόζει την τακτική του κλεφτοπόλεμου απέναντι στους τουρκοαιγύπτιους. Επιτίθεται αιφνιδιαστικά ,κυρίως νύχτα, και προκαλεί φθορές στον τακτικό και εκπαιδευμένο στρατό του Ιμπραήμ. Γνωρίζει όμως πως δεν μπορεί να νικήσει σε κατά μέτωπο μάχη αφού δεν έχει ανάλογο αριθμό εκπαιδευμένων στρατιωτών. Έτσι , η ελληνική κυβέρνηση αναθέτει τη δημιουργία τακτικού και εκπαιδευμένου στρατού στον Γάλλο συνταγματάρχη Κάρολο Φαβιέρο.

Η δεύτερη πολιορκία του Μεσολογγίου - ο Διονύσιος Σολωμός

Θ. Βρυζάκης, Η Έξοδος του Μεσολογγίου, Πινακοθήκη Δήμου Μεσολογγίου

92. Γιατί οι Τούρκοι επιθυμούσαν τόσο πολύ την κατάληψη του Μεσολογγίου;

Το Μεσολόγγι είχε μεγάλη στρατηγική σημασία για τους Τούρκους αφού από εκεί περνούσε ο ένας από τους δύο δρόμους που οδηγούσαν στην Πελοπόννησο. Ο Κιουταχής (Μεχμέτ Ρεσίτ Πασάς) οργανώνει πολυάριθμο στρατό , ξεκινά από τη Λάρισα, κατακτά πολλές περιοχές της Στερεάς Ελλάδας και φτάνει τον Απρίλιο του 1825 στο Μεσολόγγι Η πολιορκία αρχίζει.

93. Γιατί το Μεσολόγγι ήταν σημαντικό για τους Έλληνες;

Το Μεσολόγγι διέθετε πολλά φυσικά πλεονεκτήματα: Περιβαλλόταν από ρηχή λιμνοθάλασσα ενώ είχε τάφρους και τείχος που το προστάτευαν. Μέσα στην πόλη λειτουργούσε νοσοκομείο ενώ είχε δημιουργηθεί και μηχανουργείο στο οποίο κατασκευαζόταν πολεμικό υλικό (βόλια, μπαρούτι, όπλα). Ταυτόχρονα κυκλοφορούσαν δυο εφημερίδες χάρη στο τυπογραφείο που είχε κατασκευαστεί.

Στο Μεσολόγγι ζούσε και ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος ενώ είχε καταφτάσει και ο γνωστός φιλέλληνας Λόρδος Μπάιρον , όπως και άλλοι φιλέλληνες. Από τις γύρω περιοχές της Στερεάς Ελλάδας είχαν βρει καταφύγιο πολλοί

πρόσφυγες ενώ σημαντική βοήθεια για την πόλη ήταν και οι ένοπλοι Σουλιώτες που είχαν μπει στο Μεσολόγγι για να το υπερασπιστούν.

94. Πώς εξελίχτηκε η πολιορκία;

Οι Τούρκοι πολιορκήσαν στενά το Μεσολόγγι για έναν ολόκληρο χρόνο. Οι πολιορκημένοι άντεξαν στις επιθέσεις των Τούρκων ενώ ο Μιαούλης καταφέρνει να σπάσει τον θαλάσσιο αποκλεισμό της πόλης και να εφοδιάσει με τρόφιμα και πολεμοφόδια τους αγωνιστές. Την ίδια στιγμή ο Καραϊσκάκης και άλλοι αγωνιστές της Στερεάς επιτίθενται συντονισμένα και αναγκάζουν τον Κιουταχή να υποχωρήσει .

95. Ποιος ενισχύει τον Κιουταχή και δυσκολεύει την πολιορκία;

Στο Μεσολόγγι φτάνει από την Πελοπόννησο ο Ιμπραήμ τον Δεκέμβριο του 1825. Αναλαμβάνει αυτός την πολιορκία και ο αποκλεισμός της πόλης γίνεται ακόμα πιο στενός και δύσκολος αφού αποκόπτεται κάθε επικοινωνία και από τη θάλασσα. Οι πολιορκημένοι , πέρα από την κούραση έχουν να αντιμετωπίσουν και την πείνα μιας και η έλλειψη τροφής γίνεται ολοένα και μεγαλύτερη. Την ίδια στιγμή εξαντλούνται και τα πολεμοφόδια και οι υπόλοιποι Έλληνες δεν μπορούν να προσφέρουν εφόδια στους Μεσολογγίτες.

96. Ποιο σχέδιο καταστρώνουν οι πολιορκημένοι;

Οι Μεσολογγίτες παίρνουν την απόφαση να εγκαταλείψουν την πόλη και να επιχειρήσουν έξοδο , τη νύχτα της 10^{ης} Απριλίου του 1826. Θα φύγουν χωρισμένοι σε τρεις ομάδες. Οι στρατιώτες θα προστατεύουν τις γυναίκες και τα παιδιά ενώ στο Μεσολόγγι θα παραμείνουν όσοι δεν μπορούν να ακολουθήσουν με την εντολή να ανατινάξουν τις πυριτιδαποθήκες για να προκαλέσουν απώλειες στους Τούρκους.

97. Τι συμβαίνει στην έξοδο;

Οι Τούρκοι είτε ήξεραν το σχέδιο είτε κατάλαβαν την προσπάθεια των Ελλήνων να φύγουν. Μόνο ένα μέρος της φρουράς κατάφερε να ξεφύγει ενώ μέσα στον πανικό οι άμαχοι προσπάθησαν να γυρίσουν στο Μεσολόγγι. Οι περισσότεροι έχασαν τη ζωή τους από την επίθεση των Τούρκων, άλλοι αιχμαλωτίστηκαν και πουλήθηκαν ως σκλάβοι. Το Μεσολόγγι καταστράφηκε ολοσχερώς.

98. Ποια ήταν η σημασία της πτώσης του Μεσολογγίου;

Ολόκληρη η Ευρώπη θα μάθει την αντίσταση και την καταστροφή του Μεσολογγίου μέσα από τα έργα Ελλήνων και ξένων καλλιτεχνών. Από την τραγική αυτή η στιγμή θα εμπνευστεί ο Διονύσιος Σολωμός και θα γράψει το έργο του « Ελεύθεροι Πολιορκημένοι». Η Επανάσταση θα υποστεί ακόμα ένα σοκ και ο αγώνας θα δυσκολέψει πολύ.

Διονύσιος Σολωμός, Οι Ελεύθεροι Πολιορκημένοι. Σχεδιάσμα Β'

*Άκρα του τάφου σιωπή
Στον κάμπο βασιλεύει
Λαλεί πουλί, παίρνει σπυρί
Κι η μάνα το ζηλεύει*

Διονυσίου Σολωμού. Άπαντα, τόμ. 1, Ποιήματα, Αθήνα 1993, στ' έκδοση, σ. 215.

Οι αγώνες του Καραϊσκάκη

Ο Γεώργιος Καραϊσκάκης, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

99. Τι κάνουν οι Τούρκοι μετά την κατάληψη του Μεσολογγίου;

Ο Κιουταχής συνεχίζει με τον στρατό του προς την Αττική για να τερματίσει την Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα. Κυριεύει την Αθήνα και πολιορκεί την Ακρόπολη, την οποία υπερασπίζεται με τη φρουρά της ο στρατηγός ΓιαννηςΓκούρας.

100. Ποιες κινήσεις κάνει η επαναστατική Κυβέρνηση για να σώσει την Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα;

Η ελληνική Κυβέρνηση ορίζει αρχιστράτηγο της Στερεάς τον Γεώργιο Καραϊσκάκη (γνωστός και ως ο «γιος της καλογριάς»), άνθρωπο με μεγάλη στρατιωτική εμπειρία. Ως πρώην κλέφτης και αρματολός ήξερε πολύ καλά την περιοχή και μπορούσε να αντιμετωπίσει τους Τούρκους. Ο Καραϊσκάκης ξεσηκώνει τις περιοχές της Στερεάς που είχαν υποταχτεί στους Τούρκους και εμποδίζει τον ανεφοδιασμό των οθωμανικών δυνάμεων από τη Θεσσαλία αναγκάζοντας τον Κιουταχή να αποσύρει στρατεύματα από την πολιορκία της Ακρόπολης.

101. Ποιες ήταν οι επιτυχίες του Καραϊσκάκη στη Ρούμελη;

Ο Καραϊσκάκης νικά αρχικά τους Τούρκους στο Δίστομο και στη συνέχεια στην ορεινή Αράχωβα, τον Νοέμβριο του 1826, σε μια μάχη που κράτησε επτά μέρες. Μέχρι τις αρχές του 1827 είχε διώξει τον οθωμανικό στρατό από το μεγαλύτερο μέρος της Στερεάς Ελλάδας, ξαναζωντανεύοντας την Επανάσταση στην περιοχή. Φτάνει στην Αττική για να βοηθήσει και αυτός τους πολιορκημένους αγωνιστές στην Ακρόπολη.

102. Ποιο ήταν το τέλος του Καραϊσκάκη;

Η επαναστατική Κυβέρνηση έχει ορίσει ως αρχηγούς του στρατού και του στόλου τους Άγγλους αξιωματικούς Τσωρτς και Κόχραν. Αυτοί αποφασίζουν να επιτεθούν αμέσως στους Τούρκους για να σωθεί η Ακρόπολη (κάτι με το οποίο δε συμφωνεί ο Καραϊσκάκης). Την παραμονή της επίθεσης ο Καραϊσκάκης βρίσκεται στη σκηνή του, άρρωστος με ψηλό πυρετό, όταν ξεσπά μια συμπλοκή στα ακριανά φυλάκια. Πετάγεται στο σημείο της συμπλοκής για να πολεμήσει αλλά τραυματίζεται θανάσιμα και πεθαίνει την επόμενη μέρα. Πριν ξεψυχήσει, ζήτησε από τους οπλαρχηγούς να είναι ενωμένοι και να συνεχίσουν τον αγώνα για την ελευθερία.

103. Πώς κατέληξε η ελληνική επίθεση (Μάχη του Φαλήρου) ;

Οι Έλληνες μετά το θάνατο του Καραϊσκάκη έχουν πεσμένο ηθικό. Στη σύγκρουση που θα ακολουθήσει (5 Μαΐου 1827) οι ελληνικές δυνάμεις θα συντριβούν. Σχεδόν χίλια πεντακόσιοι αγωνιστές θα βρουν τραγικό θάνατο. Ανάμεσά τους οι οπλαρχηγοί Γεώργιος Δράκος και Λάμπρος Βέικος. Στις 25 Μαΐου η Ακρόπολη θα παραδοθεί στους Τούρκους.

Ο Φιλελληνισμός

Δ. Ζωγράφος, Κατάλογος Φιλελλήνων, λιθογραφία, Αθήνα, Πολεμικό Μουσείο

104. Με ποιους τρόπους βοήθησαν οι Φιλέλληνες την Επανάσταση;

Αρχικά πολλοί Φιλέλληνες πήραν μέρος σε ένοπλες συγκρούσεις εναντίον των Τούρκων. Περισσότεροι από 1.200 Ευρωπαίοι (κυρίως από τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Πολωνία, την Ελβετία, την Αγγλία αλλά και από άλλες χώρες) ήρθαν στην Ελλάδα και πολέμησαν στο πλευρό των Ελλήνων αγωνιστών.

Την ίδια στιγμή σε πολλές χώρες Φιλελληνικές Επιτροπές με σκοπό τη συγκέντρωση χρημάτων, πολεμοφοδίων και τροφίμων και την αποστολή τους στην Ελλάδα. Επίσης παρείχαν υποστήριξη στον ελληνικό αγώνα με άρθρα σε εφημερίδες και περιοδικά, με συναυλίες και καλλιτεχνικά έργα (πίνακες ζωγραφικής).

105. Για ποιο λόγο βοηθούσαν την Επανάσταση;

Πολλοί από τους Φιλέλληνες ήταν ρομαντικοί ιδεαλιστές, που ήταν αντίθετοι στην οθωμανική τυραννία ενώ άλλοι ήταν λάτρεις της αρχαίας Ελλάδας και του ελληνικού πολιτισμού. Στους Φιλέλληνες υπήρχαν πολιτικοί, στρατιωτικοί, έμποροι και τραπεζίτες, μέλη εκπαιδευτικών ιδρυμάτων αλλά και επαναστάτες που είχαν διωχθεί στον τόπο τους, όπως ο Ιταλός κόμης Σανταρόζα.

106. Ποια ήταν τα αποτελέσματα του φιλελληνικού κινήματος στην Ευρώπη;

Χάρη στους φιλέλληνες φοιτητές και εμπόρους δημιουργήθηκαν στην Ευρώπη (κυρίως στην Ελβετία και στη Γερμανία) από το 1821 οι Φιλελληνικές Επιτροπές (κομιτάτα) με σκοπό την περίθαλψη των Ελλήνων προσφύγων. Κύριοι πρωτεργάτες των Επιτροπών ήταν ο Κρουγκ, πανεπιστημιακός καθηγητής που έγραφε άρθρα υπέρ της Επανάστασης αλλά και ο οικονομολόγος Ιωάννης Εϋνάρδος, που βοήθησε και αργότερα στην ίδρυση της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος.

Το 1823 ιδρύθηκαν ανάλογες Επιτροπές και στη Γαλλία, την Αγγλία, το Βέλγιο και την Ολλανδία. Γνωστοί Φιλέλληνες των Επιτροπών αυτών ήταν ο συγγραφέας Βίκτωρ Ουγκό και ο ποιητής Λόρδος Μπάιρον, ο οποίος θα επισκεφτεί και το Μεσολόγγι το 1823. Στο Μεσολόγγι θα αρρωστήσει και τελικά θα πεθάνει.

107. Ποια ήταν τα αποτελέσματα του φιλελληνικού κινήματος στην Ελλάδα;

Τον Ιούνιο και τον Αύγουστο του 1821 θα φτάσουν στην Ελλάδα οι πρώτες δύο αποστολές Φιλελλήνων. Η πρώτη με έξοδα του Δημήτριου Υψηλάντη και η δεύτερη με επικεφαλής τον Τόμας Γκόρντον, αξιωματικό του βρετανικού στρατού. Επειδή όμως δεν υπήρχε συντονισμός ανάμεσα στους Έλληνες αγωνιστές και στους Φιλέλληνες, το πρώτο Τάγμα Φιλελλήνων θα συγκροτηθεί με αρκετή καθυστέρηση το Μάιο του 1822. Θα λάβει μέρος στη μάχη του Πέτα στις 4 Ιουλίου του 1822, με αρχηγό τον Ιταλό Andrea Dania και θα υποστεί τεράστιες απώλειες (θα σκοτωθούν 68 Φιλέλληνες από τους 93 που συμμετείχαν).

108. Υπήρξε φιλελληνικό κίνημα σε άλλες περιοχές του κόσμου;

Μια από τις πρώτες χώρες που αναγνώρισαν την Ελληνική Επανάσταση ήταν η Δημοκρατία της Αϊτής, στην Καραϊβική Θάλασσα. Στις 15 Ιανουαρίου του 1822 η Αϊτή έστειλε στην Ελλάδα 45 τόνους καφέ, να πουληθεί και να αγοραστούν όπλα, αλλά και ένα πλοίο με 100 Αϊτινούς στρατιώτες για να πολεμήσουν τους Τούρκους. Δυστυχώς όλοι τους πέθαναν κατά τη διάρκεια του δύσκολου ταξιδιού τους προς την Ελλάδα.

Στην Αμερική η φιλελληνική δραστηριότητα περιελάμβανε απλά τη συγκέντρωση και αποστολή ανθρωπιστικής βοήθειας (τρόφιμα, χρήματα κ.α.).

Η παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων και η ναυμαχία του Ναυαρίνου

Η Ναυμαχία του Ναυαρίνου

109. Ποια στάση είχαν οι Μεγάλες Δυνάμεις απέναντι στην ελληνική Επανάσταση;

Από το 1815 είχε δημιουργηθεί στην Ευρώπη η Ιερά Συμμαχία ,με πρωτοβουλία της Ρωσίας, της Πρωσίας, της Αυστρίας, της Αγγλίας και της Γαλλίας. Η οργάνωση αυτή ήταν αντίθετη με οποιαδήποτε επαναστατική κίνηση που θα μπορούσε να προκαλέσει αλλαγές στον ευρωπαϊκό χώρο.

Η ελληνική Επανάσταση ,τον Μάρτιο του 1821 ,καταδικάστηκε από όλες τις Μεγάλες Δυνάμεις.

Μετά τον απαγχονισμό όμως του Πατριάρχη Γρηγόριου του Ε' και τους διωγμούς εναντίον των Ελλήνων υπηκόων της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, οι σχέσεις Ρωσίας και Τουρκίας έπαψαν να είναι καλές και ο Ρώσος πρεσβευτής εγκατέλειψε την Κωνσταντινούπολη.

110. Για ποιους λόγους οι Ευρωπαίοι άλλαξαν στάση;

Ενώ οι Έλληνες αγωνίζονται για την ελευθερία τους , οι Μεγάλες Δυνάμεις αρχίζουν να βλέπουν με άλλο μάτι την Επανάσταση. Αυτό οφείλεται κυρίως στα συμφέροντά τους στην περιοχή αλλά και στον ανταγωνισμό μεταξύ τους (της Γαλλίας, της Αγγλίας και της Ρωσίας). Από το 1823 η στάση της Αγγλίας έγινε πιο φιλική απέναντι στους Έλληνες κάνοντας και τους Ρώσους να πράξουν το ίδιο που δεν ήθελε να αφήσει τους Άγγλους να έχουν την πρωτοβουλία των κινήσεων

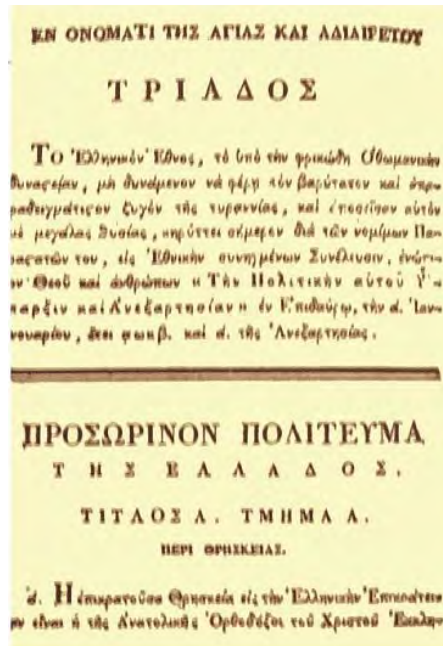
111. Ποιες αποφάσεις πήραν οι Μεγάλες Δυνάμεις για το Ελληνικό Ζήτημα;

Το 1827 η Αγγλία, η Ρωσία και η Γαλλία υπέγραψαν στο Λονδίνο συνθήκη που όριζε σε Έλληνες και Τούρκους να κάνουν ανακωχή και να αρχίσουν διαπραγματεύσεις για τη δημιουργία ενός αυτόνομου ελληνικού κράτους. Με αυτόν τον τρόπο θα δημιουργείτο ένα κράτος το οποίο θα αποφάσιζε μόνο τα δικά του θέματα αλλά θα ήταν κάθε χρόνο υποχρεωμένο να πληρώνει ένα χρηματικό ποσό στο Οθωμανικό κράτος. Οι Τούρκοι θεωρώντας ότι κερδίζουν τον πόλεμο απέναντι στους Έλληνες απέρριψε τη μεσολάβηση των Μεγάλων Δυνάμεων και τις ιδέες δημιουργίας ελληνικού κράτους.

112. Τι συνέβη στη Ναυμαχία του Ναυαρίνου;

Ο στόλος των Μεγάλων Δυνάμεων με τους ναυάρχους Κόδριγκτον (Αγγλία), Δεριγνύ (Γαλλία) και Χέυδεν (Ρωσία) φτάνουν στην Πύλο με σκοπό να επιβάλλουν τις αποφάσεις που έλαβαν. Σε ναυμαχία που έγινε τον Οκτώβριο του 1827 στο Ναυαρίνο οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέστρεψαν ολοκληρωτικά τον τουρκοαιγυπτιακό στόλο. Η ναυμαχία αυτή και το αποτέλεσμα της οδήγησε τελικά στην απελευθέρωση της Ελλάδας μετά από μια δύσκολη, αιματηρή και πολυετή Επανάσταση.

Οι Εθνοσυνελεύσεις και η πολιτική οργάνωση του Αγώνα

Το Προσωρινό Πολίτευμα της Επιδάυρου

113. Με ποιους τρόπους προσπάθησαν οι Έλληνες να σχηματίσουν κεντρική διοίκηση κατά τη διάρκεια της Επανάστασης;

Ταυτόχρονα με την έναρξη της Μεγάλης Επανάστασης οι Έλληνες συγκροτούν τοπικές κυβερνήσεις, τους «Τοπικούς Οργανισμούς», όπως λέγονταν:

- Την Πελοποννησιακή Γερουσία, στην Πελοπόννησο.
- Τη Γερουσία, στη Δυτική Στερεά Ελλάδα.
- Τον Άρειο Πάγο, στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα.

Δεν κατάφεραν όμως να οργανώσουν κεντρικά την Επανάσταση και δεν μπόρεσαν να συντονιστούν μεταξύ τους. Για το λόγο αυτό θεωρήθηκε απαραίτητο να δημιουργηθεί μια κεντρική διοίκηση που να οργανώνει όλες τις επαναστατικές ενέργειες. Έτσι πολύ σύντομα πραγματοποιήθηκαν οι Εθνοσυνελεύσεις, στις οποίες συμμετείχαν παραστάτες, αντιπρόσωποι δηλαδή, από όλες τις περιοχές που είχαν επαναστατήσει.

114.Τι αποφάσισε η Α' Εθνοσυνέλευση;

Η Α' Εθνοσυνέλευση πραγματοποιήθηκε τον Δεκέμβριο του 1821 στην Επίδαυρο. Σε αυτή ψηφίστηκε το «Προσωρινό Πολίτευμα της Ελλάδος», το πρώτο δηλαδή Σύνταγμα των επαναστατημένων Ελλήνων. Για τη δημιουργία του αντιπρόσωποι βασίστηκαν στα αντίστοιχα αμερικανικά και γαλλικά Συντάγματα.

Στην Επίδαυρο, επίσης, διακηρύχθηκε επίσης η ανεξαρτησία των Ελλήνων σημαντικό γεγονός ήταν η δημιουργία δύο σωμάτων, του Βουλευτικού και του Εκτελεστικού, για την άσκηση της διοίκησης. Ακόμα δημιουργήθηκαν Υπουργεία ενώ οργανώθηκε και η απονομή της Δικαιοσύνης, εγκαταλείποντας τον παλιό οθωμανικό τρόπο λειτουργίας της Δικαιοσύνης.

Τέλος, πρωτεύουσα του νέου κράτους ορίστηκε η Κόρινθος.

115.Ποιες ήταν οι αποφάσεις της Β' Εθνοσυνέλευσης;

Μόλις δυο χρόνια μετά, το 1823, πραγματοποιήθηκε η Β' Εθνοσυνέλευση στο Άστρος. Σε αυτήν, αφού καταργήθηκαν όλοι οι Τοπικοί Οργανισμοί, ψηφίστηκε νέο Σύνταγμα. Όμως στην επαναστατημένη Ελλάδα είχαν ήδη ξεκινήσει οι διαμάχες και οι τσακωμοί ανάμεσα στους προκρίτους (πολιτικούς) και στους στρατιωτικούς. Αυτή η ένταση οδήγησε στη δημιουργία τριών πολιτικών κομμάτων:

- Του Αγγλικού κόμματος, με την υποστήριξη του Αλ. Μαυροκορδάτου και των Υδραίων.
- Του Γαλλικού κόμματος, με την υποστήριξη του Ιωάννη Κωλέττη και των Ρουμελιωτών (Στερεοελλαδίτες).
- Του Ρωσικού κόμματος, με την υποστήριξη του Κολοκοτρώνη και των Πελοποννήσιων οπλαρχηγών.

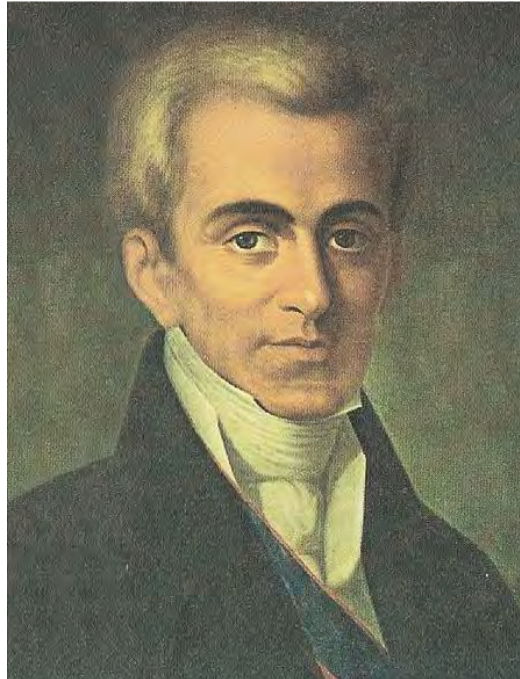
116.Τι συνέβη στη Γ' Εθνοσυνέλευση;

Ενώ οι διαμάχες ανάμεσα στους Έλληνες συνεχίζονται ασταμάτητα και την ώρα που οι πολεμικές επιχειρήσεις βρίσκονται σε κρίσιμο σημείο, συγκαλείται το 1827 η Γ' Εθνοσυνέλευση στην Τροιζήνα. Σε αυτήν ψηφίζεται νέο Σύνταγμα, το οποίο είναι πιο δημοκρατικό από τα προηγούμενα, και ορίζεται το Ναύπλιο ως πρωτεύουσα του νέου ελληνικού κράτους.

Με την Γ' Εθνοσυνέλευση ορίζεται ως Κυβερνήτης της Ελλάδας ο Ιωάννης Καποδίστριας.

Στο στρατιωτικό επίπεδο αποφασίζεται η τοποθέτηση στην ηγεσία των ενόπλων δυνάμεων των Άγγλων σερ Ρίτσαρντ Κόχραν για τον στρατό ξηράς και Τόμας Κόχραν για το ναυτικό.

Ο Ιωάννης Καποδίστριας και το έργο του

Ο Ιωάννης Καποδίστριας

117. Ποια ήταν η κατάσταση που συνάντησε ο Καποδίστριας κατά την άφιξή του στο Ναύπλιο;

Ο Ιωάννης Καποδίστριας, φτάνοντας στο Ναύπλιο, στις 18 Ιανουαρίου 1828, βρήκε μια κατεστραμμένη χώρα που για πολλά χρόνια βρισκόταν σε πόλεμο ενώ οι κάτοικοι του Ναυπλίου, και ιδιαίτερα οι πρόσφυγες, βρίσκονταν σε μια κατάσταση μεγάλης φτώχειας και εξαθλίωσης.

118. Ποιες ήταν οι πρώτες ενέργειες του Κυβερνήτη για τη δημιουργία και την οργάνωση του κράτους ;

Για να βελτιώσει τη διοίκηση και την οικονομία και για να λαμβάνει πιο εύκολα αποφάσεις, ο Καποδίστριας συγκεντρώνει όλες τις εξουσίες στο πρόσωπό του. Ταυτόχρονα αναβάλλει για δύο χρόνια τη Δ' Εθνοσυνέλευση, που έγινε τελικά στο Άργος (Ιούλιος 1829). Ιδρύει άμεσα Εθνική Τράπεζα και κόβει νέο νόμισμα, τον φοίνικα, που αντικαθιστά τα τουρκικά γρόσια.

Για να ενισχύσει τη γεωργική παραγωγή ίδρυσε Γεωργική Σχολή στην Τίρυνθα όπου θα εκπαιδεύονταν οι νέοι αγρότες ενώ στηρίζει την παραγωγή μεταξιού. Ταυτόχρονα εισάγει την καλλιέργεια της πατάτας που μέχρι τη στιγμή εκείνη αγνοούσαν οι Έλληνες. Τέλος, ο Κυβερνήτης δίνει μεγάλη βαρύτητα στην ανάπτυξη του εμπορίου και της ναυτιλίας και οργανώνει με γρήγορες κινήσεις τακτικό στρατό.

119. Ποια μέτρα παίρνει ο Καποδίστριας για την εκπαίδευση των παιδιών;

Μεγάλη σημασία έχει για τον Καποδίστρια η δημιουργία ενός συστήματος εκπαίδευσης των Ελλήνων. Ορίζεται μια αρμόδια Επιτροπή άμεσα που αναλαμβάνει τη σύνταξη σχολικών βιβλίων αλλά τη δημιουργία Αλληλοδιδακτικών σχολείων. Στα σχολεία αυτά, μιας και δεν υπάρχουν πολλοί δάσκαλοι, οι καλύτεροι μαθητές των μεγάλων τάξεων μαθαίνουν στους μικρότερους μαθητές, με τη βοήθεια του δασκάλου, γραφή και ανάγνωση.

Ο Καποδίστριας ιδρύει μέσα σε ένα χρόνο Ορφανοτροφείο στην Αίγινα για τα παιδιά των Αγωνιστών, στο οποίο λειτουργούν αλληλοδιδασκτικά, ελληνικά (γυμνάσια θα λέγαμε σήμερα) και χειροτεχνικά σχολεία (πλεκτικής, ξυλουργικής, σιδηρουργίας, ραπτικής, τυπογραφίας, βιβλιοδετικής, λιθογραφίας). Στο Ορφανοτροφείο φοιτούσαν 350 παιδιά ενώ ο αριθμός τους έφτασε ακόμα και τα 500.

Στην Αίγινα ιδρύεται και λειτουργεί και το Κεντρικό Σχολείο με σκοπό την προετοιμασία των νέων που επιθυμούν να σπουδάσουν σε πανεπιστήμιο.

120. Ποιες ενέργειες κάνει ο Καποδίστριας στο διπλωματικό πεδίο για τη δημιουργία του νέου ελληνικού κράτους;

Ο Καποδίστριας χρησιμοποιεί την εμπειρία και το κύρος που διαθέτει να πετύχει όσο το δυνατόν μεγαλύτερα σύνορα για το νέο κράτος. Κρατάει την Κρήτη και τη Στερεά Ελλάδα επαναστατημένες για να μπορέσει να τις βάλει και αυτές στο νέο κράτος και πιέζει με συνεχείς διαπραγματεύσεις τις Μεγάλες Δυνάμεις να ορίσουν τα σύνορα της χώρας.

121. Ποια είναι η τελευταία μάχη της Μεγάλης Επανάστασης;

Η τελευταία μάχη της Επανάστασης θα δοθεί στην Πέτρα της Βοιωτίας τον Σεπτέμβριο του 1829. Οι Έλληνες με επικεφαλής τον Δημήτριο Υψηλάντη θα νικήσουν τους Τούρκους, οι οποίοι θα αναγκαστούν να συνθηκολογήσουν. Με τη νίκη αυτή ολόκληρη η Στερεά Ελλάδα περνάει στα χέρια των Ελλήνων, δικαιώνοντας την τακτική του Καποδίστρια να ενισχύσει τις επαναστάσεις σε Στερεά και Κρήτη.

122. Γιατί δεν ολοκλήρωσε το έργο του ο Καποδίστριας;

Η σύγκρουση του Καποδίστρια με τοπικά συμφέροντα ήταν μεγάλη και το γεγονός ότι είχε συγκεντρώσει τις εξουσίες στο πρόσωπό του δυσaráεστησε πολλούς. Στις 27 Σεπτεμβρίου 1821 δολοφονείται έξω από την εκκλησία του Αγ. Σπυρίδωνα στο Ναύπλιο από τον Κωνσταντίνο και Γεώργιο Μαυρομιχάλη, που ήταν συγγενείς του Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη, σε αντίποινα της φυλάκισης του τελευταίου.

Το τέλος της Επανάστασης και η ελληνική ανεξαρτησία

Τα σύνορα του πρώτου ανεξάρτητου ελληνικού κράτους (1830 και 1832)

123. Ποια είναι η κατάσταση της Επανάστασης τον Μάιο του 1827;

Μετά την κατάληψη της Ακρόπολης από τους Τούρκους τον Μάιο του 1827, οι επαναστατικές ενέργειες στη Στερεά Ελλάδα ουσιαστικά σταμάτησαν. Στην Πελοπόννησο η Τριπολιτσά καταστράφηκε εντελώς ενώ η Επανάσταση σταμάτησε στην Ηλεία και η Μεσσηνία ερημώθηκε. Τα πράγματα δεν πήγαιναν καλά για τους Έλληνες σε καμία περιοχή.

124. Τι άλλαξε μετά τη ναυμαχία του Ναυαρίνου τον Οκτώβριο του 1827;

Οι Έλληνες μετά την παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων στο Ναυαρίνο κατάλαβαν ότι η ώρα της απελευθέρωσης έφτασε.

Αν και απαγορευόταν οποιαδήποτε στρατιωτική ενέργεια ο Κάρολος Φαβιέρος αποβιβάζεται με στρατό στη Χίο ενώ την ίδια στιγμή ξεσπά επανάσταση στην Κρήτη. Στη Στερεά Ελλάδα απελευθερώνονται η Θήβα, η Άμφισσα, η Λιβαδειά, το Καρπενήσι και το Μεσολόγγι χάρη στις ηρωικές προσπάθειες του Δ. Υψηλάντη, του Κίτσου Τζαβέλα και άλλων αγωνιστών.

125. Ποιες ενέργειες κάνει ο Ιωάννης Καποδίστριας για να μεγαλώσει τα σύνορα του νέου ελληνικού κράτους;

Ο Καποδίστριας καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες και με διπλωματικά μέσα προσπαθεί να μη δυσαρεστήσει καμία από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Οι νίκες του ελληνικού στρατού βοήθησαν να διευρυνθούν τα σύνορα του νέου κράτους. Την ώρα που Γάλλοι στρατιώτες αναμένονταν να αποβιβάστούν στην Πελοπόννησο και να αποχωρήσουν οι Αιγύπτιοι, ο Καποδίστριας στέλνει πολεμικά πλοία στον Αμβρακικό κόλπο με σκοπό να συμπεριληφθεί και αυτή η περιοχή στο νέο ελληνικό κράτος.

126. Ποια είναι η στάση των Τούρκων για την ανεξαρτησία της Ελλάδας;

Οι Τούρκοι παραμένουν αρνητικοί και απορρίπτουν κάθε προσπάθεια για αυτονομία ή ανεξαρτησία της Ελλάδας. Όμως μετά την ήττα τους στον Ρωσοτουρκικό πόλεμο του 1828-1829 αναγκάζονται να δεχτούν διαπραγματεύσεις. Την ίδια στιγμή οι Άγγλοι και οι Γάλλοι κάνουν πρόταση για ανεξαρτησία της Ελλάδας.

127. Πώς έληξε τελικά το ζήτημα της Ελλάδας;

Τον Φεβρουάριο του 1830 υπογράφεται στο Λονδίνο από τις τρεις Μεγάλες Δυνάμεις, η πολιτική ανεξαρτησία της Ελλάδας (Πρωτόκολλο του Λονδίνου). Καθορίζονται τα σύνορα του νέου ελληνικού κράτους στη γραμμή Αχελώου-Σπερχειού ποταμού.

Το 1832 τα σύνορα του νέου ελληνικού κράτους μεγαλώνουν ακόμα περισσότερο μέχρι τη γραμμή Αμβρακικού-Παγασητικού κόλπου. Οι Τούρκοι αναγνωρίζουν τα νέα σύνορα. Το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος γίνεται πραγματικότητα.

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ΄

Η Ελλάδα στον 19^ο αιώνα

Η βασιλεία του Όθωνα- ο Ιωάννης Κωλέττης

Ο Όθωνας

128. Τι συμβαίνει στην Ελλάδα μετά τη δολοφονία του Ι. Καποδίστρια;

Μετά την δολοφονία του Καποδίστρια στην Ελλάδα επικρατεί χάος και αναρχία. Οι Μεγάλες Δυνάμεις (Αγγλία, Γαλλία και Ρωσία) αποφασίζουν το 1832 να τοποθετήσουν ως βασιλιά τον δεκαεπτάχρονο πρίγκιπα από τη Βαυαρία Όθωνα. Ο Όθωνας θα φτάσει στην Ελλάδα τον Ιανουάριο του 1833 και μέχρι να ενηλικιωθεί την διακυβέρνηση της χώρας θα αναλάβουν τρεις συνεργάτες του, που αποκαλούνταν Αντιβασιλείς (Την Αντιβασιλεία αποτελούσαν ο κόμης Άρμανσπεργκ, ο Λουδοβίκος Φον Μάουρερ και ο Γουλιέλμος Φον Χάιντεκ).

Οι Μεγάλες Δυνάμεις θα εγγυηθούν τα σύνορα του ελληνικού κράτους, το πολίτευμα της χώρας και την ανεξαρτησία.

129. Ποια μέτρα πήραν οι Βαυαροί για την ανασυγκρότηση του ελληνικού κράτους;

Με τον ερχομό του στην Ελλάδα ο βασιλιάς Όθωνας και η Αντιβασιλεία προχώρησαν σε μια σειρά μέτρων για να οργανώσουν το κράτος :

- Οργάνωσαν τη διοίκηση και τη δικαιοσύνη
- Προχώρησαν στην ίδρυση σχολείων (Δημοτικά, Ελληνικά και Γυμνάσια), ίδρυσαν Διδασκαλείο και Πανεπιστήμιο στην Αθήνα, το οποίο λειτούργησε το 1837.
- Χώρισαν το κράτος σε νομούς, επαρχίες και δήμους κα μεταφέρθηκε η πρωτεύουσα από το Ναύπλιο στην Αθήνα, τον Δεκέμβριο του 1834.
- Προσπάθησαν να δυναμώσουν την οικονομία αλλά και να κατοχυρώσουν την ανεξαρτησία του κράτους.

- Τοποθέτησαν στον στρατό Βαυαρούς αξιωματικούς και έκαναν την Εκκλησία της Ελλάδος αυτοκέφαλη, δηλαδή μπορούσε να διοικείται μόνη της χωρίς την παρέμβαση από το Οικουμενικό Πατριαρχείο της Κωνσταντινούπολης.

130. Ποιες ενέργειες κάνει ο Ιωάννης Καποδίστριας για να μεγαλώσει τα σύνορα του νέου ελληνικού κράτους;

Ο Καποδίστριας καταβάλλει μεγάλες προσπάθειες και με διπλωματικά μέσα προσπαθεί να μη δυσαρεστήσει καμία από τις Μεγάλες Δυνάμεις. Οι νίκες του ελληνικού στρατού βοήθησαν να διευρυνθούν τα σύνορα του νέου κράτους. Την ώρα που Γάλλοι στρατιώτες αναμένονταν να αποβιβαστούν στην Πελοπόννησο και να αποχωρήσουν οι Αιγύπτιοι, ο Καποδίστριας στέλνει πολεμικά πλοία στον Αμβρακικό κόλπο με σκοπό να συμπεριληφθεί και αυτή η περιοχή στο νέο ελληνικό κράτος.

131. Πως είναι οι σχέσεις του νέου ελληνικού κράτους με την Οθωμανική αυτοκρατορία;

Οι σχέσεις των Ελλήνων με τους Τούρκους πολύ συχνά έχουν εντάσεις κυρίως λόγω της ύπαρξης των υπόδουλων Ελλήνων που ζούσαν στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Παρόλα αυτά, όμως, το 1855 υπογράφηκε η πρώτη εμπορική και ναυτιλιακή συμφωνία μεταξύ των Ελλήνων και των Οθωμανών Τούρκων.

132. Τι συναισθήματα προκαλεί στον ελληνικό λαό ο τρόπος διακυβέρνησης του Όθωνα;

Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Όθωνα μεγάλη σημασία δόθηκε κυρίως στην οργάνωση της διοίκησης καθώς και στην ενίσχυση της οικονομίας και της ασφάλειας του κράτους. Ο τρόπος με τον οποίο κυβερνούσαν οι Βαυαροί δεν άρεσε στον λαό με αποτέλεσμα να δημιουργηθεί μεγάλη δυσαρέσκεια προς τον βασιλιά. Επίσης ο Όθωνας δεν προχώρησε ποτέ στη διανομή των εθνικών κτημάτων (εκτάσεις γης που ανήκαν σε Τούρκους και μετά την απελευθέρωση πέρασαν στο ελληνικό κράτος), οι αγωνιστές του '21 παραμερίστηκαν ενώ στην ύπαιθρο ληστές και κακοποιοί έκαναν το λαό να νιώθει ανασφάλεια και φόβο.

133. Τι συνέβη στις 3 Σεπτεμβρίου 1843;

Εξαιτίας της λαϊκής δυσαρέσκειας εναντίον του βασιλιά, οργανώνεται επαναστατικό κίνημα στις 3 Σεπτεμβρίου 1843, με σκοπό να αναγκαστεί ο Όθωνας να παραχωρήσει Σύνταγμα και να αλλάξει έτσι ο τρόπος με τον οποίο κυβερνιόταν το κράτος. Επικεφαλής του κινήματος ήταν ο συνταγματάρχης Δημήτριος Καλλέργης και ο αγωνιστής του '21 Ιωάννης Μακρυγιάννης. Ο λαός περικύκλωσε τα ανάκτορα (στη σημερινή πλατεία Συντάγματος) και απαίτησε τη δημιουργία Συντάγματος. Το 1844 ψηφίστηκε το νέο Σύνταγμα και το πολίτευμα της χώρας άλλαξε από απόλυτη μοναρχία σε συνταγματική μοναρχία.

134. Πώς έληξε τελικά η βασιλεία του Όθωνα;

Οι αντιδράσεις κατά του βασιλιά δε σταμάτησαν και τα επόμενα χρόνια εντάθηκαν. Το φθινόπωρο του 1862 νέα επαναστατικά κινήματα στην Πελοπόννησο και τη Στερεά Ελλάδα δημιουργήθηκαν ζητώντας την απομάκρυνση του Όθωνα από τον θρόνο. Τελικά ο βασιλιάς μαζί με τη σύζυγό του Αμαλία εγκατέλειψαν την Ελλάδα και επέστρεψαν στη Βαυαρία.

135. Τι ήταν η «Μεγάλη Ιδέα»;

Στα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα δημιουργήθηκε και διαδόθηκε το όραμα της «Μεγάλης Ιδέας». Με τον όρο αυτό οι Έλληνες εννοούσαν το αύξηση των συνόρων του ελληνικού κράτους αλλά και την απελευθέρωση των Ελλήνων που ζούσαν σε περιοχές της οθωμανικής αυτοκρατορίας. Εμπνευστής της «Μεγάλης Ιδέας» ήταν ο Ιωάννης Κωλέττης, ο οποίος ανέλαβε πρωθυπουργός της χώρας από το 1844 μέχρι το 1847. Ακόμα και ο ίδιος ο Όθωνας ήταν ένθερμος οπαδός της «Μεγάλης Ιδέας».

Η βασιλεία του Γεωργίου Α΄- Ο Χαρίλαος Τρικούπης

Ο βασιλιάς Γεώργιος Α', Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

136. Ποιος γίνεται νέος βασιλιάς της Ελλάδας μετά τη φυγή του Όθωνα;

Οι Μεγάλες Δυνάμεις επιλέγουν το 1863 ως νέο βασιλιά της Ελλάδας τον Δανό πρίγκιπα Γεώργιο τον Α΄, ύστερα από την απομάκρυνση του Όθωνα. Ταυτόχρονα με την εκλογή του νέου βασιλιά η Ελλάδα παίρνει και τα Επτάνησα ως δώρο και το ελληνικό κράτος μεγαλώνει.

137. Πώς κυβέρνησε ο νέος βασιλιάς ;

Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του, που διήρκεσε πενήντα σχεδόν χρόνια, ο Γεώργιος ο Α΄ έκανε προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό της χώρας αλλά και για την αύξηση των εδαφών του ελληνικού κράτους. Ψήφισε το 1864 ένα νέο Σύνταγμα, πιο δημοκρατικό από το προηγούμενο και το πολίτευμα της χώρας έγινε βασιλευόμενη δημοκρατία. Με διπλωματικές ενέργειες κατάφερε να ενσωματώσει στο ελληνικό κράτος τη Θεσσαλία το 1881 και την περιοχή του σημερινού νομού Άρτας. Η Ελλάδα αυξάνεται σημαντικά σε πληθυσμό αλλά και σε εκτάσεις γης που μπορούν να καλλιεργηθούν.

138. Ποιος ήταν ο Χαρίλαος Τρικούπης;

Ο Χαρίλαος Τρικούπης ήταν νομικός και διπλωμάτης. Αρχικά υπηρέτησε ως υπουργός αργότερα έφτασε και στο αξίωμα του Πρωθυπουργού. Πολλή σημαντική πολιτική προσωπικότητα εργάστηκε για την ενσωμάτωση της Άρτας στην Ελλάδα. Αλλά και στις υπόλοιπες περιοχές της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας που ζούσαν Έλληνες έκανε μεγάλες προσπάθειες για τη βελτίωση της ζωής τους. Γνωρίζοντας ότι η Ελλάδα δε θα μπορούσε να εμπλακεί σε πολεμικές επιχειρήσεις προσπάθησε να κρατήσει ζωντανή την ελληνικότητα των αλύτρωτων περιοχών (αυτών δηλαδή που δεν ελευθερώθηκαν και έμειναν έξω από τα σύνορα του ελληνικού κράτους) ιδρύοντας πολλά σχολεία και εκκλησίες.

139. Ποιες ενέργειες κάνει ο Τρικούπης ως πρωθυπουργός της Ελλάδας;

Ο Χαρίλαος Τρικούπης ενισχύει τη δημοκρατία στην Ελλάδα και ρίχνει το βάρος των ενεργειών του στην οργάνωση του κράτους. Την ίδια στιγμή με αυτόν Πρωθυπουργό ξεκινά ένα τεράστιο πρόγραμμα μεγάλων δημοσίων έργων που σκοπό έχουν την οικονομική ανάπτυξη της χώρας και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών. Έτσι ο Τρικούπης προχώρησε στη διάνοιξη της διώρυγας της Κορίνθου αλλά και στην αποξήρανση της λίμνης Κωπαΐδας. Οργάνωσε και υλοποίησε την κατασκευή δρόμων σε όλο το ελληνικό κράτος αλλά και σιδηροδρομικού δικτύου για την μεταφορά προϊόντων και ανθρώπων. Τα έργα αυτά είχαν τεράστιο οικονομικό κόστος και για να πραγματοποιηθούν ο Τρικούπης πήρε μεγάλα δάνεια από το εξωτερικό.

140. Τι συνέβη το 1893;

Τα χρήματα που απαιτούνταν για να γίνει πραγματικότητα το εκσυγχρονιστικό σχέδιο του Τρικούπη ήταν πάρα πολλά. Ταυτόχρονα δεν είχε δημιουργηθεί στην Ελλάδα ένα φορολογικό σύστημα αξιόπιστο και οι φόροι των πολιτών δεν συλλέγονταν σωστά. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα το ελληνικό κράτος να έχει περισσότερα έσοδα από έξοδα και να μην μπορεί να πληρώσει τα δάνεια που είχε λάβει. Ο Τρικούπης από το βήμα της Βουλής θα πει την ιστορική φράση «Δυστυχώς, επτωχεύσαμεν» και θα κηρύξει την πτώχευση της χώρας. Λίγο αργότερα η Ελλάδα θα είναι υποχρεωμένη να δεχτεί Διεθνή Οικονομικό Έλεγχο, θα αποφασίζουν δηλαδή άλλοι για το πως θα διαχειρίζεται η χώρα τα χρήματα που διαθέτει.

Επαναστατικά κινήματα στη Μακεδονία και την Κρήτη

Φανταστική απεικόνιση με τον Όθωνα και την Αμαλία να κατευθύνουν τις επαναστατικές ενέργειες των Ελλήνων

141. Έγινε κάποια επαναστατική προσπάθεια στις υπόλοιπες ελληνικές περιοχές μετά τη δημιουργία του ελληνικού κράτους;

- Στη Μακεδονία οργανώθηκε επαναστατικό κίνημα εναντίον των Τούρκων το 1854 και σε αυτό συμμετείχαν εθελοντές από όλη την Ελλάδα. Δημιουργήθηκαν μάλιστα και μυστικές εταιρείες (όπως είχε συμβεί και με τη Φιλική Εταιρεία) και αυτές αναλάμβαναν τη στρατολογία, τον εφοδιασμό και την αποστολή των εθελοντών στις περιοχές που επαναστατούσαν. Τέτοιες οργανώσεις ήταν η «Αδελφότης» και η «Εθνική Άμυνα». Το ελληνικό κράτος για να μη δυσαρεστήσει τις Μεγάλες Δυνάμεις κρατούσε ουδέτερη στάση και δεν έπαιρνε το μέρος των επαναστατών φανερά. Τελικά το επαναστατικό κίνημα απέτυχε ύστερα από τη πίεση των Οθωμανών και των Μεγάλων Δυνάμεων και πολλοί αγωνιστές, όπως ο Θεόδωρος Ζιάκας και ο Τσάμης Καρατάσος εγκατέλειψαν τη Μακεδονία.
- Την ίδια τύχη θα έχει και το επαναστατικό κίνημα του 1878 όπου επαναστάτες από όλη την Ελλάδα και τη Μακεδονία ξεσηκώθηκαν και κήρυξαν την ένωση με το ελληνικό κράτος. Ο λοχαγός Κοσμάς Δουμπιώτης αποβιβάστηκε στο Λιτόχωρο της Πιερίας με εθελοντές αλλά παρά τη βοήθεια και του Επισκόπου Κίτρους Νικόλαου οι ελληνικές δυνάμεις έχασαν και διασκορπίστηκαν.

142. Τι συνέβη στο συνέδριο του Βερολίνου το 1878;

Στο συνέδριο του Βερολίνου που έγινε το 1878 και αφορούσε τη τύχη των βαλκανικών εδαφών που κατείχαν οι Οθωμανοί , η ελληνική Κυβέρνηση προσπάθησε να πείσει τις Μεγάλες Δυνάμεις να μην παραχωρήσουν τη Μακεδονία στη Βουλγαρία , η οποία επιθυμούσε να την προσαρτήσει. Τελικά το κατάφερε και η Μακεδονία παρέμεινε στην Οθωμανική Αυτοκρατορία;

143. Σε ποια άλλη ελληνική περιοχή εκδηλώθηκε επαναστατικό κίνημα;

Το 1866 επαναστάτησε η Κρήτη και ζήτησε να ενωθεί με την Ελλάδα. Σημαντικό γεγονός της Κρητικής Επανάστασης ήταν το Ολοκαύτωμα του Αρκαδίου. Λίγο έξω από το Ρέθυμνο, στη Μονή Αρκαδίου, οχυρώθηκαν επαναστατικές δυνάμεις μαζί με γυναίκες και παιδιά για να αντιμετωπίσουν τους Τούρκους. Τον Νοέμβριο του 1866 ,για να μην πιαστούν αιχμάλωτοι από τις τουρκικές δυνάμεις, οι επαναστάτες ανατινάχθηκαν σκορπώντας τον θάνατο.

Σε όλη την Δυτική Ευρώπη μαθεύτηκε το γεγονός του Ολοκαυτώματος της Μονής Αρκαδίου και συγκίνησε τις ευρωπαϊκές χώρες. Παρόλα αυτά οι Μεγάλες Δυνάμεις ανάγκασαν το ελληνικό κράτος να μην υποστηρίζει ανάλογα επαναστατικά κινήματα εντός της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και να πληρώσει αποζημίωση στους Τούρκους.

144. Είχαν κάποιο αποτέλεσμα αυτές οι επαναστατικές ενέργειες;

Προς τα τέλη του αιώνα, το 1896, η Μακεδονία και η Κρήτη επαναστάτησαν ταυτόχρονα προσδοκώντας ένα καλύτερο αποτέλεσμα. Οι Μεγάλες Δυνάμεις έκαναν άμεση παρέμβαση και οι πολεμικές επιχειρήσεις σταμάτησαν και πάλι. Υποχρέωσαν όμως και τον Σουλτάνο να παραχωρήσει αυτονομία στο νησί της Κρήτης. Αν και οι Κρητικοί δεν κατάφεραν την ένωση με την Ελλάδα, η παραχώρηση της αυτονομίας ήταν μια σημαντική δικαίωση των επαναστατικών προσπαθειών.

Η Ελλάδα στα τέλη του 19^{ου} αιώνα

Ζωγραφική αναπαράσταση συνεδρίασης της Βουλής, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

145. Ποιες συνθήκες επικρατούν στην Ελλάδα κατά το 2^ο μισό του 19^{ου} αιώνα; (1850-1990)

Με το σύνταγμα του 1864 καθιερώθηκε το σύστημα της μίας Βουλής με θητεία τεσσάρων ετών και η Ελλάδα έκανε σημαντικές προσπάθειες να εκσυγχρονιστεί με βάση τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες. Παρόλα αυτά ο Βασιλιάς Γεώργιος αρκετές φορές επέβαλλε τη δική του άποψη αγνοώντας τη Βουλή και το δημοκρατικό πολίτευμα.

146. Τι ήταν η αρχή της δεδηλωμένης;

Σε μια προσπάθεια να περιοριστούν οι παρεμβάσεις του βασιλιά στην πολιτική ζωή καθιερώθηκε η αρχή της δεδηλωμένης το 1875, μια δεκαετία μετά τη ψήφιση του Συντάγματος. Με την αρχή της δεδηλωμένης ο βασιλιάς ήταν υποχρεωμένος να αναθέσει το σχηματισμό της κυβέρνησης στον αρχηγό του κόμματος που είχε τους περισσότερους βουλευτές στη Βουλή.

Την εποχή αυτή στην Ελλάδα κυριαρχούν δύο κόμματα: Από τη μια το κόμμα του Χαρίλαου Τρικούπη που είχε ως κύριο όραμα τον εξευρωπαϊσμό της Ελλάδας και από την άλλη το κόμμα του Θεόδωρου Δηλιγιάννη που στηριζόταν από τα πιο φτωχά κοινωνικά στρώματα.

147. Ποια μεγάλα προβλήματα αντιμετωπίζει η χώρα την εποχή αυτή;

Η Ελλάδα αντιμετωπίζει οικονομική κρίση μιας και τα χρήματα των δανείων που είχαν παρθεί τη δεκαετία του 1880 γρήγορα τελείωσαν. Σαν να μην έφτανε αυτό, η κατάρρευση του εμπορίου σταφίδας, που ήταν το βασικό προϊόν που η χώρα πουλούσε στο εξωτερικό, έκανε την κατάσταση ακόμα χειρότερη. Το ελληνικό κράτος χωρίς τα έσοδα του εμπορίου θα χρεοκοπήσει το 1893.

Την ίδια στιγμή ομάδες ληστών ταλαιπωρούν την ύπαιθρο και η δράση τους φτάνει ως τα προάστια της Αθήνας ενώ ταραχές δημιουργούνται και στα σύνορα της χώρας. Το 1870 Άγγλοι περιηγητές θα πέσουν θύματα απαγωγής αρχικά και δολοφονίας αργότερα στο Δήλεσι της Βοιωτίας και η χώρα θα δυσφημηθεί στο εξωτερικό.

Σε αυτά τα προβλήματα θα προστεθεί και ο ελληνοτουρκικός πόλεμος του 1897. Αρχικά στην Κρήτη θα ξεσπάσει νέο επαναστατικό κίνημα και η Ελλάδα θα το υποστηρίξει με στρατό και στόλο. Η Τουρκία άμεσα θα κηρύξει τον πόλεμο στην Ελλάδα και τουρκικές δυνάμεις θα εισβάλλουν πρώτα στη Θεσσαλία και μετά στη Στερεά Ελλάδα νικώντας τον ελληνικό στρατό. Οι Μεγάλες Δυνάμεις θα παρέμβουν και θα τερματίσουν τις συγκρούσεις. Όμως θα υποχρεωθεί η Ελλάδα να πληρώσει τεράστια οικονομική αποζημίωση στην Τουρκία. Η χώρα θα πάρει νέο δάνειο και οι Μεγάλες Δυνάμεις θα αναλάβουν ξανά να διαχειρίζονται τα έσοδα του ελληνικού κράτους.

148. Τι ήταν το «γλωσσικό ζήτημα» που απασχόλησε τη χώρα την εποχή αυτή;

Κατά το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα, ανάμεσα στα υπόλοιπα προβλήματα που είχε η Ελλάδα, υπήρξε μια μεγάλη διαμάχη για το είδος της γλώσσας που θα έπρεπε να χρησιμοποιεί το νέο ελληνικό κράτος. Πολλοί υποστήριζαν την καθαρεύουσα και άλλοι την δημοτική γλώσσα. Μετά το 1880 στη λογοτεχνία χρησιμοποιήθηκε η δημοτική γλώσσα και παρουσιάζονταν όλο και πιο πολύ θέματα της καθημερινής ζωής.

Σημαντικοί λογοτέχνες της εποχής ήταν ο Κωστής Παλαμάς και Κωνσταντίνος Καβάφης στην ποίηση, ο Γεώργιος Βιζυηνός και ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης στην πεζογραφία.

Μεγάλες προσωπικότητες των τεχνών υπήρξαν οι ζωγράφοι Νικοφόρος Λύτρας, Νικόλαος Γύζης, Κωνσταντίνος Βολονάκης και Γιώργος Ιακωβίδης.

Καθοριστική παρουσία στη γλυπτική υπήρξε ο Γιαννούλης Χαλεπάς, ένας εκ των κορυφαίων γλυπτών στον κόσμο.

Η Θράκη, η Μικρά Ασία και ο Πόντος, ακμαία ελληνικά κέντρα

Άποψη της Σμύρνης

149. Το Πρωτόκολλο του Λονδίνου (1830) ικανοποιούσε τις προσδοκίες των Ελλήνων;

Με το Πρωτόκολλο του Λονδίνου δημιουργήθηκε το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος. Το γεγονός αυτό σίγουρα ευχαρίστησε τους Έλληνες αλλά δεν ικανοποιούσε πλήρως τις προσδοκίες τους. Τα σύνορα του νέου κράτους ήταν περιορισμένα και έξω από αυτά υπήρχε μεγάλος ελληνικός πληθυσμός που δεν απελευθερώθηκε. Σε πολλές περιοχές της Θράκης, της Μικράς Ασίας και του Πόντου υπήρχαν σημαντικές πόλεις, όπου ζούσαν εκατοντάδες χιλιάδες Έλληνες χριστιανοί και μιλούσαν ελληνικά, τούρκικα αλλά και αρμένικα.

150. Κάτω από ποιες συνθήκες ζούσε ο ελληνισμός στη Θράκη, στη Μικρά Ασία και στον Πόντο;

Από το 1821 και μετά οι κάτοικοι κυρίως των μεγάλων πόλεων στις περιοχές αυτές είχαν υποφέρει από τις συνεχείς διώξεις του Τούρκων. Από το 1856 όμως οι συνθήκες διαβίωσης βελτιώθηκαν για τους Έλληνες κυρίως χάρη στις μεταρρυθμίσεις που επέβαλλαν οι Μεγάλες Δυνάμεις στους Οθωμανούς και στις ενέργειες του Οικουμενικού Πατριαρχείου. Στη Θράκη και στη Μικρά Ασία ηγέτης των υπόδουλων Ελλήνων ήταν ο τοπικός Μητροπολίτης και ο λαός διοικούνταν από εκλεγμένους δημογέροντες, από τις επιτροπές των ναών αλλά και από εφόρους, οι οποίοι είχαν ως κύριο έργο τους την εκπαίδευση των παιδιών.

Στον Πόντο τον ελληνισμό διοικούσε πάλι ο τοπικός Μητροπολίτης , ο οποίος όμως βρισκόταν κάτω από την εξουσία του Τούρκου διοικητή της περιοχής.

Στις περιοχές αυτές θα αναπτυχθεί μεγάλη εκπαιδευτική και πολιτιστική δραστηριότητα. Στην Κωνσταντινούπολη θα ιδρυθεί το 1836 η «Κεντρική Εκκλησιαστική και Πνευματική Επιτροπή» που εκτύπωνε βιβλία για τα σχολεία, προωθούσε την ελληνική γλώσσα και ίδρυε Αρρεναγωγεία για τα αγόρια και Παρθεναγωγεία για τα κορίτσια. Πολλοί φιλολογικοί σύλλογοι και σωματεία βοηθούσαν στο έργο αυτό τη στιγμή μάλιστα που το ελληνικό κράτος δεν είχε τη δυνατότητα να ενισχύσει σημαντικά την προσπάθεια αυτή.

151. Ποια ήταν η οικονομική η δραστηριότητα των Ελλήνων της Θράκης;

Η Θράκη περιελάμβανε τις επαρχίες της Κωνσταντινούπολης και της Αδριανούπολης ενώ έφτανε μέχρι την Κομοτηνή. Ο ελληνικός πληθυσμός παρά τους εξισλαμισμούς, τις μεταναστεύσεις λόγω επιδημιών και πολέμων αλλά και τους εκβουλγαρισμούς στην Ανατολική Ρωμυλία ανέπτυξε έντονη οικονομική δραστηριότητα και έκανε μεγάλες εξαγωγές σιταριού και καπνών.

152. Ποια ήταν η κατάσταση του ελληνισμού στη Μικρά Ασία και τον Πόντο;

Ο ελληνικός πληθυσμός στις περιοχές αυτές αυξήθηκε πολύ και διακρίθηκε κυρίως στο εμπόριο και τη ναυτιλία. Ιδρύθηκαν πολύ σημαντικά σχολεία , όπως η πασίγνωστη Ευαγγελική Σχολή της Σμύρνης και το Φροντιστήριο στη Τραπεζούντα ενώ κυκλοφορούσαν πολλές εφημερίδες και βιβλία στην ελληνική γλώσσα.

Στη Μικρά Ασία και τον Πόντο εμφανίστηκε έντονα το φαινόμενο των Κρυπτοχριστιανών (κλωστών), Ελλήνων δηλαδή που στη δημόσια ζωή εμφανίζονταν ως μουσουλμάνοι ενώ κρυφά παρέμεναν χριστιανοί και ακολουθούσαν τις παραδόσεις.

Τέλος , ακόμα και στην πιο απομακρυσμένη περιοχή, αυτή της Καππαδοκίας οι ελληνικοί πληθυσμοί προόδευαν, αν και είχαν να αντιμετωπίσουν τη βαριά φορολογία που τους επέβαλαν οι Τούρκοι. Στην Καππαδοκία εμφανίστηκαν βιβλία γραμμένα στα καραμανλίδικα, σε τούρκικη δηλαδή διάλεκτο , με ελληνικούς χαρακτήρες.

Η κρίση στα Βαλκάνια

Χάρτης με τις μεταβολές των συνόρων στα Βαλκάνια το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα.
 Η περιοχή της Θεσσαλίας (ροζ χρώμα) ενσωματώθηκε
 στην Ελλάδα (κίτρινο χρώμα) το 1881

153. Σε ποια κατάσταση βρίσκεται η Οθωμανική αυτοκρατορία στα Βαλκάνια τον 19^ο αιώνα;

Η Οθωμανική αυτοκρατορία βρίσκεται σε παρακμή τον 19^ο αιώνα και οι βαλκανικοί λαοί ξεσηκώνονται διεκδικώντας την ανεξαρτησία τους. Πρώτοι οι Έλληνες θα καταφέρουν να δημιουργήσουν ένα ανεξάρτητο κράτος αλλά και στα υπόλοιπα Βαλκάνια γίνονται επαναστατικά κινήματα για τον ίδιο σκοπό. Παρόλα αυτά, στη βαλκανική χερσόνησο οι Τούρκοι συνεχίζουν να έχουν πολλά εδάφη μέσα στα οποία ζουν πολλές εθνότητες.

Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα τα εμπορικά και οικονομικά συμφέροντα των Μεγάλων Δυνάμεων στην περιοχή αλλά και οι εδαφικές διεκδικήσεις των βαλκανικών εθνών δημιουργούν μια περίπλοκη κατάσταση σχετικά με τα εδάφη των κρατών, που ονομάστηκε Ανατολικό Ζήτημα.

154. Ποια επαναστατικά κινήματα ξεσπούν στα Βαλκάνια;

Οι επαναστατικές ενέργειες ξεσπούν στην Ερζεγοβίνη το 1875 και ένα χρόνο μετά επαναστατούν η Βουλγαρία, η Σερβία και το Μαυροβούνιο. Οι Τούρκοι προσπάθησαν να αντιδράσουν και να καταπνίξουν τις επαναστάσεις με πολυάριθμο στρατό αλλά το 1877 μπήκε στον πόλεμο και η Ρωσία που ήθελε να εξυπηρετήσει τα δικά της συμφέροντα στην περιοχή και είχε ταχθεί με την πλευρά των βαλκανικών λαών. Η Τουρκία θα χάσει τον πόλεμο και θα αναγκαστεί να υπογράψει τη Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου το 1878. Με τη συνθήκη αυτή ιδρύεται αυτόνομο βουλγαρικό κράτος, το οποίο περιελάμβανε όλη σχεδόν την περιοχή της Μακεδονίας, κάτι που ήταν σε βάρος των Ελλήνων.

155. Γιατί δεν εφαρμόστηκε η Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου;

Η Αγγλία και η Γαλλία αντέδρασαν έντονα στην Συνθήκη του Αγίου Στεφάνου. Επιθυμούσαν για τους δικούς τους λόγους να μην αλλάξουν τα σύνορα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και δεν ήθελαν να αυξηθεί η δύναμη της Ρωσίας στη Μεσόγειο θάλασσα. Έτσι την ίδια χρονιά, το 1878, έγινε νέα συνθήκη, αυτή τη φορά στο Βερολίνο.

Η Συνθήκη του Βερολίνου δημιουργούσε αυτόνομο βουλγαρικό κράτος αλλά με λιγότερες περιοχές και χωρίς τη Μακεδονία. Επίσης, ανεξάρτητα κράτη έγιναν στη Σερβία, το Μαυροβούνιο και στη Ρουμανία. Η Ανατολική Ρωμυλία δεν έγινε ανεξάρτητη αλλά αυτόνομη ηγεμονία.

156. Γιατί η Ελλάδα και η Βουλγαρία βρέθηκαν κοντά σε πόλεμο το 1885;

Η Βουλγαρία προχώρησε σε προσάρτηση της Ανατολικής Ρωμυλίας το 1885. Στην πράξη της αυτή η Ελλάδα αντέδρασε έντονα και κήρυξε επιστράτευση προετοιμάζοντας πολεμικές επιχειρήσεις. Οι Μεγάλες Δυνάμεις αντέδρασαν και αυτές άμεσα και εμπόδισαν μια πολεμική αναμέτρηση ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Βουλγαρία. Όμως οι σχέσεις των δύο χωρών έχουν διαταραχθεί και στον 20^ο αιώνα, που ξεκινά, οι πόλεμοι δε θα αποφευχθούν.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ε΄

Η Ελλάδα στον 20^ο αιώνα

Από τον Ελληνοτουρκικό Πόλεμο του 1897 στον Μακεδονικό Αγώνα

Ο Παύλος Μελάς σε πίνακα του Ιακωβίδη, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

157. Ποια είναι η κατάσταση στην Ελλάδα κατά τα πρώτα χρόνια του 20^{ου} αιώνα;

Το αποτέλεσμα του ελληνοτουρκικού πολέμου του 1897 έχει σκορπίσει την απογοήτευση στους Έλληνες και κυρίως τον ελληνικό στρατό. Παρόλα αυτά στις αρχές του νέου αιώνα επικρατεί ένα πνεύμα αναδιοργάνωσης της χώρας. Η Ελλάδα δείχνει έτοιμη να αναλάβει πιο δυναμική πολιτική κυρίως στα εθνικά ζητήματα της Μακεδονίας και της Κρήτης.

158. Ποια επαναστατικά κινήματα ξεσπούν στην Κρήτη;

Με αρχηγό τον Ελευθέριο Βενιζέλο ξεσπά ένοπλη εξέγερση το 1905 στο χωριό Θέρισσο, κοντά στα Χανιά. Οι Κρητικοί ζητούν την ένωση του νησιού με την Ελλάδα αλλά η εξέγερση τελικά θα λήξει, ύστερα από διαπραγματεύσεις. Όμως το 1908 θα ξεσπάσει νέο επαναστατικό κίνημα και αυτή τη φορά οι επαναστάτες θα κηρύξουν την ένωση της Κρήτης με την Ελλάδα. Η Ελλάδα όμως δεν αναγνώρισε την ένωση απογοητεύοντας τον λαό, μιας και φοβόταν ότι οι Τούρκοι θα κήρυτταν τον πόλεμο, όπως έκαναν το 1897. Την ίδια ώρα στην Τουρκία επικρατεί και εκεί αναταραχή με τις εξεγέρσεις των Νεότουρκων.

159.Τι συμβαίνει την ίδια εποχή στην Μακεδονία;

Μετά το συνέδριο του Βερολίνου η Μακεδονία παραμένει υπό τουρκική κατοχή. Όμως ένας πολύ σκληρός αγώνας έχει ξεσπάσει ανάμεσα σε Ελλάδα και Βουλγαρία, για το ποιος θα καταφέρει να αποσπάσει μακεδονικά εδάφη.

Οι Βούλγαροι τρομοκρατούν τους ανθρώπους στα χωριά στέλνοντας ένοπλους αντάρτες (κομιτατζήδες) και απαιτούν από τους κατοίκους να δηλώσουν ότι είναι μέλη της ανεξάρτητης βουλγαρικής εκκλησίας (Εξαρχία).

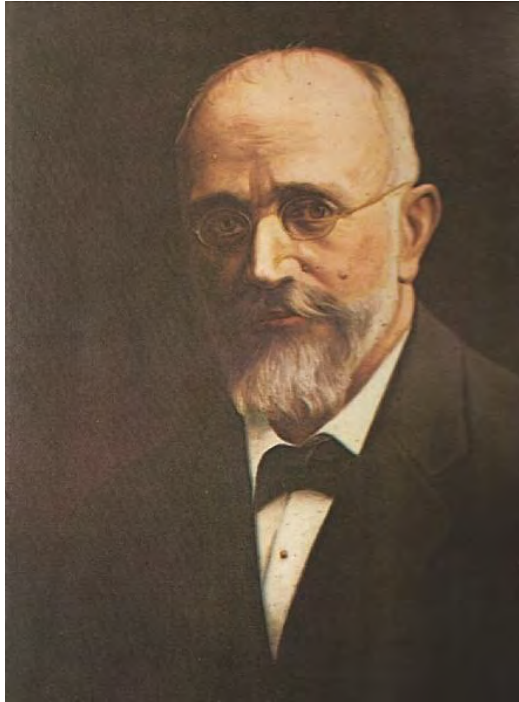
Η Ελλάδα βλέποντας αυτή την κατάσταση αποφασίζει να δράσει δυναμικά. Στη Μακεδονία στέλνονται αξιωματικοί του ελληνικού στρατού και οργανώνουν ελληνικές αντάρτικες ομάδες. Ο Παύλος Μελάς, ο Κωνσταντίνος Μαζαράκης, ο Τέλλος Αγαπηνός (Άγρας) ξεκινούν σκληρό ένοπλο αγώνα εναντίον των κομιτατζήδων. Θα τους στηρίξουν και οπλαρχηγοί από άλλες περιοχές, όπως ο Γεώργιος Τσόντος από την Κρήτη και ο Παναγιώτης Παπατζανετέας από τη Μάνη.

Ο πρόξενος της Θεσσαλονίκης Λάμπρος Κορομηλάς, ο υποπρόξενος του Μοναστηρίου Ιών Δραγούμης και ο Μητροπολίτης Καστορίας Γερμανός Καραβαγγέλης αναλαμβάνουν την οργάνωση της δράση των αντάρτικων ελληνικών ομάδων στη Μακεδονία.

160.Πως εξελίσσεται το Μακεδονικό ζήτημα για την Ελλάδα;

Στις 13 Οκτωβρίου του 1904 ο Παύλος Μελάς θα πέσει νεκρός σε σύγκρουση με τους Τούρκους στο χωρίο Στάτισσα (Μελάς) στην Κοζάνη. Ο θάνατος του θα προκαλέσει μια πιο δυναμική αντίδραση της ελληνικής κυβέρνησης και η ελληνική αντεπίθεση θα σταματήσει τη βουλγαρική διείσδυση. Οι ένοπλες συγκρούσεις θα διακοπούν το 1908 γιατί στην Τουρκία φιλελεύθεροι Τούρκοι, γνωστοί ως Νεότουρκοι, επαναστατούν κατά του Σουλτάνου. Οι Νεότουρκοι δηλώνουν ότι θα παραχωρήσουν δικαιώματα στους Έλληνες και στους Βουλγάρους και οι αντάρτες καταθέτουν προς το παρόν τα όπλα. Οι ένοπλες συγκρούσεις όμως θα συνεχιστούν κατά τη διάρκεια των Βαλκανικών Πολέμων.

Το κίνημα στο Γουδί και η κυβέρνηση Βενιζέλου

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

161. Πώς αντιδρούν ο στρατός και ο λαός στις δύσκολες συνθήκες που επικρατούν στην Ελλάδα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα;

Κατά την πρώτη δεκαετία του 20^{ου} αιώνα ο λαός είναι έντονα δυσαρεστημένος από την οικονομική κρίση ενώ και ο στρατός είναι απογοητευμένος από την ήττα στον ελληνοτουρκικό πόλεμο του 1897. Αυτά τα γεγονότα προκαλούν αντιδράσεις, οι οποίες κορυφώνονται με το κίνημα στο Γουδί, στις 14 Αυγούστου 1909.

Αξιωματικοί του στρατού και πολίτες συγκεντρώθηκαν στο Γουδί, κήρυξαν επανάσταση και απαίτησαν την κατάργηση της βασιλείας ή την αλλαγή του βασιλιά, αλλαγές στην ηγεσία του στρατού και βελτίωση του Συντάγματος.

Τελικά η κυβέρνηση ύστερα από αυτές τις αντιδράσεις αναγκάζεται να παραιτηθεί. Οι αξιωματικοί που έκαναν το κίνημα προσκαλούν στην Αθήνα έναν νέο πολιτικό από την Κρήτη, τον Ελευθέριο Βενιζέλο, να γίνει εκπρόσωπός τους.

162. Ποιος ήταν ο Ελευθέριος Βενιζέλος;

Ο Ελευθέριος Βενιζέλος είναι πολιτικός από την Κρήτη, 45 ετών, που είχε σπουδάσει τη νομική επιστήμη στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Θεωρείται έμπειρος πολιτικός, μιας και ήταν βουλευτής και Υπουργός στην Κρήτη ενώ είχε

πρωταγωνιστήσει στην επανάσταση των Κρητών το 1905, όπου και είχαν ζητήσει την ένωση του νησιού με την Ελλάδα. Ο Βενιζέλος σκοπεύει να κάνει την Ελλάδα μια σύγχρονη χώρα, να οργανώσει και να εξοπλίσει τον στρατό αλλά και να ενσωματώσει τις αλύτρωτες περιοχές που ζουν Έλληνες.

163. Τι συμβαίνει στις εθνικές εκλογές του 1910;

Ο Βενιζέλος κερδίζει εύκολα τις εκλογές του 1910, με το κόμμα του, τους «Φιλελεύθερους», γίνεται πρωθυπουργός της Ελλάδας και αρχίζει μια μεγάλη μεταρρυθμιστική προσπάθεια:

- Έγινε αναθεώρηση του Συντάγματος με σκοπό τη δημιουργία ενός πιο δίκαιου κράτους.
- Καθιερώθηκε η δωρεάν και υποχρεωτική φοίτηση των παιδιών στο Δημοτικό Σχολείο.
- Άγγλοι και Γάλλοι αξιωματικοί ανέλαβαν την οργάνωση ενός ισχυρού ελληνικού στρατού.
- Καθιερώθηκε το ωράριο εργασίας των εργατών, θεσπίστηκαν επίσημες αργίες και προβλέφτηκε η ίδρυση συνεταιρισμών για την ανάπτυξη του εμπορίου και της αγροτικής παραγωγής.
- Πάρθηκαν σοβαρά μέτρα για τα προβλήματα των αγροτών και για την προστασία των καλλιεργητών των ξένων κτημάτων (κολίγοι) που ζούσαν πολύ φτωχικά και τους εκμεταλλεύονταν οι μεγαλοκτηματίες.

Οι Βαλκανικοί πόλεμοι

Στρατιωτικές επιχειρήσεις Βαλκανικών Πολέμων

164. Πότε ξεκίνησε ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος και ποιες χώρες συμμετείχαν;

Τον Οκτώβριο του 1912 η Ελλάδα, η Σερβία, η Βουλγαρία και το Μαυροβούνιο συμμαχησαν εναντίον της Τουρκίας. Τα βαλκανικά κράτη κήρυξαν τον πόλεμο διεκδικώντας τα εδάφη των Οθωμανών στα Βαλκάνια.

165. Πώς κινήθηκαν τα ελληνικά στρατεύματα κατά τον Α΄ βαλκανικό πόλεμο;

Ο ελληνικός στρατός είχε οργανωθεί και εξοπλιστεί κατάλληλα από τις ενέργειες του Ελευθέριου Βενιζέλου. Με την έναρξη του πολέμου πολλοί Έλληνες εθελοντές αλλά και φιλέλληνες ενίσχυσαν την προσπάθεια. Με αρχιστράτηγο τον διάδοχο Κωνσταντίνο τα ελληνικά στρατεύματα κινούνται γρήγορα προς δύο μέτωπα, στην Ήπειρο και στη Μακεδονία. Με οργανωμένο σχέδιο απελευθερώνονται διαδοχικά η Ελασσόνα και η Δεσκάτη ενώ μετά τη μάχη στο Σαραντάπορο ελευθερώνεται και η Κοζάνη.

Με εντολή του Βενιζέλου τμήμα του στρατού κατευθύνεται προς τη Θεσσαλονίκη, για να προλάβει πιθανή επέμβαση των Βουλγάρων. Μετά την νίκη του ελληνικού στρατού στη μάχη των Γιαννιτσών, στις 19-20 Οκτωβρίου 1912, η απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης ήταν γεγονός. Η πόλη παραδόθηκε από τους Τούρκους στις 26 του μήνα, ανήμερα του Αγίου Δημητρίου.

Επίσης, στην Ήπειρο απελευθερώθηκαν τα Ιωάννινα και οι Έλληνες προέλασαν στη Βόρεια Ήπειρο ενώ την ίδια στιγμή ο ναύαρχος Κουντουριώτης ελευθέρωνε νησιά του Αιγαίου και εμπόδιζε την μεταφορά τούρκικων στρατευμάτων από τη Μ. Ασία.

166. Πώς τερματίστηκε ο Α΄ Βαλκανικός πόλεμος;

Με παρέμβαση των Μεγάλων Δυνάμεων ο πόλεμος τερματίστηκε τον Μάιο του 1913 με την υπογραφή συνθήκης στο Λονδίνο. Η Τουρκία εγκατέλειπε οριστικά τα βαλκανικά εδάφη ενώ με την ίδια συνθήκη παραιτήθηκε από όλα τα δικαιώματά της στην Κρήτη.

167. Με τη λήξη του πολέμου ικανοποιήθηκαν οι απαιτήσεις των βαλκανικών κρατών;

Η τακτοποίηση των συνόρων δεν ικανοποίησε τη Βουλγαρία που ήθελε περισσότερα εδάφη. Έτσι ήρθε σε σύγκρουση με την Ελλάδα και με τη Σερβία, ξεκινώντας τον Β΄ Βαλκανικό πόλεμο, τον Ιούνιο του 1913. Ο ελληνικός στρατός και πάλι κέρδισε πολλές μάχες και κατέλαβε όλη την Κεντρική και την Ανατολική Μακεδονία. Ο πόλεμος τελείωσε το καλοκαίρι της ίδιας χρονιάς με τη συνθήκη του Βουκουρεστίου, που έδινε στην Ελλάδα ολόκληρη την Ανατολική Μακεδονία ενώ η Βουλγαρία κρατούσε τη Δυτική Θράκη. Η Βόρεια Ήπειρος περνούσε στην Αλβανία που για πρώτη φορά δημιουργούσε δικό της κράτος.

168. Ποια ήταν τα αποτελέσματα των Βαλκανικών πολέμων για την Ελλάδα;

Με τη λήξη των πολεμικών επιχειρήσεων η Ελλάδα είχε διπλασιάσει την έκτασή της ενσωματώνοντας την Ήπειρο, τη Μακεδονία, την Κρήτη και τα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Την ίδια στιγμή, εκτός από τα εδάφη και ο πληθυσμός της χώρας είχε σημαντικά αυξηθεί.

Η Ελλάδα στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο

Ελληνικό στρατιωτικό σώμα παρελαύνει κάτω από την Αψίδα του θριάμβου στο Παρίσι στις 14 Ιουλίου 1919, Αθήνα, Εθνικό Ιστορικό Μουσείο

169. Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ελλάδα μετά το τέλος των Βαλκανικών Πολέμων;

Μετά τον διπλασιασμό των εδαφών της , ύστερα από τους νικηφόρους Βαλκανικούς Πολέμους , η Ελλάδα αντιμετώπιζε μια σειρά προβλημάτων :

- Ήταν δύσκολο να προστατευτούν τα εκτεταμένα σύνορα της χώρας.
- Οι αποθήκες και η ποσότητα πολεμικού υλικού δεν επαρκούσαν.
- Το οδικό δίκτυο δεν ήταν ικανοποιητικό και δεν εξυπηρετούσε τη γρήγορη μετακίνηση στρατιωτικών δυνάμεων.
- Ήταν απαραίτητο να κατασκευαστούν οχυρά στα βόρεια σύνορα της χώρας μιας και η Βουλγαρία θεωρείτο ακόμα σημαντική απειλή για την Ελλάδα.

170. Ποιες είναι οι αλλαγές που συμβαίνουν στην Ευρώπη και οδήγησαν στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;

Την εποχή αυτή υπάρχει αυξημένη ένταση ανάμεσα στις Μεγάλες Δυνάμεις στην Ευρώπη. Κάθε χώρα προσπαθούσε να αποκτήσει τον έλεγχο του εμπορίου και να κυριαρχήσει στα Βαλκάνια .Η Γερμανία θέλει και αυτή

να προωθήσει τα συμφέροντά της και αυτό την φέρνει σε σύγκρουση με τις υπόλοιπες χώρες. Όλη αυτή η ένταση θα οδηγήσει στην έναρξη του πολέμου το καλοκαίρι του 1914:

- Από τη μια πλευρά θα συμμαχήσουν η Γερμανία, η Αυστροουγγαρία και η Ιταλία στην αρχή και θα δημιουργήσουν τις Κεντρικές Δυνάμεις.
- Από την άλλη πλευρά θα συνασπιστούν η Αγγλία, η Γαλλία, η Ρωσία, αργότερα και η Ιταλία και το 1917 στη συμμαχία θα μπουν και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής, δημιουργώντας έτσι την Αντάντ (Εγκάρδια Συνεννόηση).
- Στα Βαλκάνια, η Βουλγαρία και η Τουρκία θα πάρουν μέρος στον πόλεμο στο πλευρό των Κεντρικών Δυνάμεων ενώ η Σερβία, το Μαυροβούνιο και η Ρουμανία θα ενταχθούν στην Αντάντ.

171. Πώς παίρνει μέρος στον πόλεμο η Ελλάδα; Τι ήταν ο «Εθνικός Διχασμός»;

Με την έναρξη του πολέμου στην Ελλάδα υπάρχουν δύο απόψεις. Από τη μια, ο βασιλιάς Κωνσταντίνος επιθυμεί η χώρα να μείνει ουδέτερη, κάτι που εξυπηρετούσε σαφώς τις Κεντρικές Δυνάμεις. Από την άλλη ο Βενιζέλος ήθελε να πολεμήσει η Ελλάδα στο πλευρό της Αντάντ. Εξαιτίας αυτής της διαφωνίας, η Κυβέρνηση του Ελευθέριου Βενιζέλου θα παραιτηθεί και ο ελληνικός λαός θα διχαστεί, άλλοι με το μέρος του βασιλιά και άλλοι με το μέρος του Πρωθυπουργού. Η εποχή αυτή έμεινε στην ιστορία ως «Εθνικός Διχασμός».

Το 1915 όμως δυνάμεις της Αντάντ θα φτάσουν στην Θεσσαλονίκη ενώ οι Γερμανοί και οι Βούλγαροι θα εισβάλλουν στην Ανατολική Μακεδονία τον Μάιο του 1916. Οπαδοί των Φιλελευθέρων θα επαναστατήσουν μαζί με αξιωματικούς και στρατιώτες και στη Θεσσαλονίκη θα αναλάβει την εξουσία η «Επιτροπή Εθνικής Άμυνας». Ο βασιλιάς Κωνσταντίνος θα αφήσει τον θρόνο και θα φύγει από τη χώρα και το 1917 η Ελλάδα θα μπει στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό της Αντάντ.

172. Πώς έληξε ο πόλεμος και τι κέρδισε η Ελλάδα;

Μετά από σκληρές μάχες εναντίον Γερμανών και Βουλγάρων, ο πόλεμος έληξε το 1918 με ήττα των Κεντρικών Δυνάμεων. Η Γερμανία αναγκάστηκε να πληρώσει διπλό τίμημα: πολύ μεγάλες αποζημιώσεις στους αντιπάλους της και μεγάλη απώλεια στα εδάφη της.

Η Ελλάδα είχε μεγάλα κέρδη από τη συμμετοχή της στον πόλεμο. Με την υπογραφή της Συνθήκης των Σεβρών στις 10 Αυγούστου του 1920 κατοχύρωσε τα νησιά του Αιγαίου, εκτός από τα Δωδεκάνησα, πήρε τη Δυτική και την Ανατολική Θράκη (εκτός από την Κωνσταντινούπολη) και, τέλος, ανέλαβε τη διοίκηση της Σμύρνης, όπου ζούσαν πολλοί Έλληνες, για πέντε έτη. Μετά τα πέντε χρόνια θα γινόταν δημοψήφισμα και οι κάτοικοι θα αποφάσιζαν αν θα ενωθούν ή όχι με την Ελλάδα.

Η Μικρασιατική εκστρατεία και η Καταστροφή

Η Σμύρνη καίγεται

173. Ποιες νέες συνθήκες διαμόρφωσε η συνθήκη των Σεβρών (1920);

Με τη Συνθήκη των Σεβρών (1920) η Τουρκία όχι μόνο έχασε πολλά εδάφη αλλά είδε τις δυνάμεις της Αντάντ να διεκδικούν πολλές περιοχές της :

- Η Μεγάλη Βρετανία τα στενά του Βοσπόρου και την Κωνσταντινούπολη.
- Η Ιταλία την Αττάλεια.
- Η Γαλλία την Κιλικία

Η Ελλάδα ήδη από τον Μάιο του 1919 είχε στείλει ελληνικά στρατεύματα στη Σμύρνη και είχε αναλάβει τη διοίκηση της πόλης για πέντε χρόνια. Μετά από αυτό το χρονικό διάστημα θα διοργανωνόταν δημοψήφισμα με το οποίο θα αποφαιζόταν αν θα γίνει η ένωση με την Ελλάδα ή όχι.

174. Ποια κατάσταση συνάντησε ο ελληνικός στρατός στη Σμύρνη;

Ο ελληνικός στρατός από την στιγμή που έφτασε στη Σμύρνη συγκρούστηκε με Τούρκους στρατιώτες και αντάρτες στην περιοχή της Περγάμου και του Αϊδινίου. Οι Τούρκοι έκαναν επιθέσεις από το εσωτερικό της χώρας και από περιοχές που έλεγχαν οι Ιταλοί.

Για να αντιμετωπιστούν οι τουρκικές ενέργειες αποφασίστηκε να επιτεθούν οι ελληνικές δυνάμεις και να καταλάβουν το Αφιόν Καραχισάρ και το Εσκή Σεχίρ, δυο περιοχές που απείχαν περισσότερο από 300 χιλιόμετρα από τη Σμύρνη, προς το εσωτερικό της Τουρκίας. Η επιχείρηση αυτή ήταν εξαιρετικά δύσκολη μιας και δεν υπήρχε εύκολος και συνεχής ανεφοδιασμός του στρατού ούτε ακριβείς χάρτες των περιοχών αυτών. Οι τουρκικές δυνάμεις είχαν μεγαλύτερο αριθμό δυνάμεων σε ιπικό και πυροβολικό ενώ γνώριζαν πολύ καλά τη μορφολογία της περιοχής.

175. Τι συμβαίνει στην Ελλάδα τον Νοέμβριο του 1920;

Τον Νοέμβριο του 1920 ο Ελευθέριος Βενιζέλος απροσδόκητα έχασε τις εκλογές. Οι πολιτικοί του αντίπαλοι αφού ανέλαβαν την εξουσία ζήτησαν από τον βασιλιά Κωνσταντίνο να επιστρέψει στο θρόνο του. Η κίνηση αυτή προκάλεσε την έντονη δυσαρέσκεια των Άγγλων και των Γάλλων. Τέλος η νέα κυβέρνηση αποφάσισε να συνεχίσει τον πόλεμο αλλά προχώρησε σε μεγάλες αλλαγές στην ηγεσία του στρατού.

176. Πώς αντέδρασε η Τουρκία στη Συνθήκη των Σεβρών (1920);

Μετά τη συνθήκη των Σεβρών (1920) στην Τουρκία έχει ξεσπάσει εμφύλιος πόλεμος ανάμεσα στους οπαδούς του Σουλτάνου και σε αυτούς του αξιωματικού του στρατού Μουσταφά Κεμάλ. Ο Κεμάλ οργανώνει αντίσταση ενάντια στις ελληνικές δυνάμεις και εξοπλίζεται από τους Ιταλούς και τους Γάλλους, με τους οποίους έχει καλές σχέσεις.

Οι περισσότεροι σύμμαχοι εγκαταλείπουν τα τουρκικά εδάφη και αποχωρούν ενώ και η Σοβιετική Ένωση παίρνει το μέρος του Κεμάλ, δυναμώνοντάς τον ακόμα περισσότερο.

177. Τι αποτέλεσμα έχουν οι ελληνικές επιχειρήσεις στο εσωτερικό της Τουρκίας;

Ο ελληνικός στρατός ξεπερνά τις δυσκολίες και καταλαμβάνει το Αφιόν Καραχισάρ και το Εσκή Σεχίρ. Ο Κεμάλ όμως δίνει εντολή στις δικές του δυνάμεις να υποχωρήσουν και να οχυρωθούν στην Άγκυρα. Με τον τρόπο αυτό αναγκάζει τους Έλληνες να περάσουν το Σαγγάριο ποταμό και την Αλμυρά Έρημο για να καταδιώξουν τους Τούρκους. Οι ελληνικές δυνάμεις δυσκολεύονται πολύ πλέον με τον ανεφοδιασμό και την κούραση από τους

συνεχείς πολέμους. Αποφασίζεται, έτσι, οπισθοχώρηση και οχύρωση των ελληνικών δυνάμεων στην αμυντική γραμμή Εσκή Σεχίρ- Κιουτάχεια- Αφιόν Καραχισάρ , τον Αύγουστο του 1921.

178. Πώς τελειώνει η Μικρασιατική Εκστρατεία;

Τον Αύγουστο του 1922 μια μεγάλη επίθεση των δυνάμεων του Κεμάλ αναγκάζει τον ελληνικό στρατό να υποχωρήσει προς τα παράλια. Χιλιάδες Έλληνες πολίτες ακολουθούν τον στρατό μιας και φοβούνται πως οι Τούρκοι θα κάνουν αντίποινα στους ελληνικούς πληθυσμούς.

Στα τέλη Αυγούστου οι Τούρκοι μπαίνουν στη Σμύρνη , βάζουν φωτιά και καταστρέφουν την ελληνική συνοικία ενώ δολοφονούν τον Μητροπολίτη Χρυσόστομο. Χιλιάδες πρόσφυγες στο λιμάνι προσπαθούν να διαφύγουν με κάθε τρόπο ενώ πολλοί χριστιανοί σφάζονται από το μαινόμενο τουρκικό πλήθος. Λεηλασίες και φωτιές ολοκληρώνουν την καταστροφή της Σμύρνης. Το τέλος της ελληνικής παρουσίας στη Μ. Ασία μετά από αιώνες ήταν πια γεγονός.

Ο Μεσοπόλεμος

Σεπτέμβριος του 1922. Τμήματα του ελληνικού στρατού εισέρχονται στην Αθήνα

179. Πώς ολοκληρώθηκε η Μικρασιατική Καταστροφή για την Ελλάδα;

Η Μικρασιατική Καταστροφή ολοκληρώθηκε με την Συνθήκη της Λωζάννης, που υπογράφηκε το 1923. Σύμφωνα με αυτήν :

- *Η Ελλάδα εγκαταλείπει την Ανατολική Θράκη, τα νησιά Ίμβρο και Τένεδο και την περιοχή της Σμύρνης.*
- *Πραγματοποιείται ανταλλαγή πληθυσμών με βάση το θρήσκευμα ανάμεσα στην Ελλάδα και την Τουρκία. Οι μόνοι που παραμένουν στον τόπο τους είναι οι Χριστιανοί Έλληνες της Κωνσταντινούπολης, της Ίμβρου και της Τενέδου. Από την πλευρά των Τούρκων δε μετακινούνται οι Μουσουλμάνοι της Δυτικής Θράκης.*
- *Τα Δωδεκάνησα παραμένουν υπό την κυριαρχία της Ιταλίας*

180. Ποια αλλαγή συμβαίνει στην Ελλάδα το 1924;

Με το δημοψήφισμα του 1924 επικυρώθηκε ως πολίτευμα της χώρας η αβασίλευτη Δημοκρατία. Πρώτος Πρωθυπουργός του νέου πολιτεύματος ανακηρύχθηκε ο Αλέξανδρος Παπαναστασίου.

181. Πώς αντιμετωπίστηκε το ζήτημα των προσφύγων;

Μετά την Μικρασιατική Καταστροφή η Ελλάδα δέχτηκε περισσότερους από ένα εκατομμύριο πρόσφυγες από τις περιοχές της Μ. Ασίας, του Πόντου και της Ανατολικής Θράκης. Στη χώρα υπήρχαν ήδη εκατό χιλιάδες πρόσφυγες που είχαν φτάσει από την Βουλγαρία και τη Σοβιετική Ένωση μετά την Οκτωβριανή Επανάσταση και την επικράτηση των μπολσεβίκων. Αντιμετωπίζοντας τεράστιες οικονομικές δυσκολίες η Ελλάδα εγκατέστησε τους περισσότερους από τους πρόσφυγες στη Μακεδονία και τη Δυτική Θράκη για να ενισχύσει το ελληνικό στοιχείο στις περιοχές αυτές. Αρχικά διέμεναν σε καταυλισμούς και αργότερα δημιουργήθηκαν οικισμοί, όπου και στεγάστηκαν.

Η παρουσία των προσφύγων, παρά τις μεγάλες δυσκολίες, επηρέασε θετικά την πορεία της χώρας μιας και ενισχύθηκε ο πληθυσμός, και κυρίως ο αγροτικός, ενώ συνέβαλλε τόσο στην οικονομική όσο και στην πνευματική ανάπτυξη της Ελλάδας.

182. Ποια ιστορική περίοδος ονομάζεται Μεσοπόλεμος και ποια ήταν τα χαρακτηριστικά του;

Η χρονική περίοδος που μεσολάβησε ανάμεσα στους δυο Παγκόσμιους Πολέμους ονομάζεται Μεσοπόλεμος. Κατά την περίοδο αυτή συνέβη η τεράστια και διεθνής οικονομική κρίση του 1929. Παράλληλα στην Ιταλία κυριάρχησε το φασιστικό κόμμα του Μπενίτο Μουσολίνι ενώ στη Γερμανία το ναζιστικό κόμμα του Αδόλφου Χίτλερ.

Στην Ελλάδα δεν υπήρχε πολιτική σταθερότητα κατά τον Μεσοπόλεμο και τα κόμματα εναλλάσσονταν στην εξουσία. Την ίδια περίοδο αξιωματικοί του στρατού πραγματοποίησαν πραξικοπήματα ενώ επικρατούσε και μεγάλη κοινωνική αναταραχή που εκδηλωνόταν με απεργίες, πορείες και διαδηλώσεις. Ο Υπουργός Στρατιωτικών Ιωάννης Μεταξάς ανέλαβε την εξουσία στις 13 Απριλίου του 1936, ύστερα από απόφαση του Βασιλιά Γεωργίου Β΄.

Στις 4 Αυγούστου του 1936, όμως, ο Μεταξάς διέλυσε τη Βουλή και επέβαλε δικτατορία. Ακολούθησαν διώξεις σε όσους είχαν αντίθετες πολιτικές απόψεις. Ο Μεταξάς με μια σειρά κοινωνικών μέτρων που έλαβε προσπάθησε να πάρει με το μέρος του τους αγρότες και τους εργάτες, χωρίς όμως να το πετύχει.

Ως στρατιωτικός με εμπειρία ο Μεταξάς προσπάθησε να προετοιμάσει τη χώρα για τον πόλεμο που ερχόταν και προχώρησε σε οχυρωματικά έργα στα σύνορα και στη προμήθεια πολεμικού υλικού. Επίσημα δήλωνε την ουδετερότητα της Ελλάδας, όμως ταυτόχρονα φρόντιζε να ακολουθεί μια πολιτική σταθερής φιλίας με την Μεγάλη Βρετανία, που ήταν η μεγαλύτερη ναυτική δύναμη την εποχή εκείνη.

Το Αλβανικό Έπος

Ελαιογραφία του Αλέξ. Αλεξανδράκη με τον τίτλο «Πυροβολικό στο ποτάμι», Αθήνα, συλλογή οικογένειας Αλεξανδράκη

183. Ποια κατάσταση επικρατεί στην Ευρώπη μετά το τέλος του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου;

Η μεγάλη ηττημένη του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου Γερμανία αναγκάστηκε να παραχωρήσει μεγάλο μέρος των εδαφών της, να πληρώσει τεράστιες πολεμικές αποζημιώσεις και να ελαττώσει κατά πολύ τον στρατό της. Την ίδια αντιμετώπιση είχε και η Βουλγαρία, που παραχώρησε τη Δυτική Θράκη στην Ελλάδα.

Σε πολλές χώρες την εποχή αυτή τα δημοκρατικά πολιτεύματα δεν μπορούν να κρατηθούν στην εξουσία και στη θέση τους γίνονται δικτατορίες. Στη Γερμανία το 1933 την εξουσία πήρε ο Αδόλφος Χίτλερ με το ναζιστικό κόμμα, ενώ η Ιταλία ήδη από το 1922 είχε στην εξουσία το φασιστικό κόμμα του Μπενίτο Μουσολίνι.

Οι δυο αυτές χώρες θα συμμαχήσουν το 1936, δημιουργώντας τον Άξονα Ρώμης-Βερολίνου, με σκοπό να ξαναγίνουν μεγάλες δυνάμεις στην Ευρώπη και η απειλή ενός νέου πολέμου θα επιστρέψει. Ο Χίτλερ θα πιέσει την Αυστρία να ενωθεί με τη Γερμανία ενώ θα εισβάλλει και στην Τσεχοσλοβακία. Το 1939 οι Ιταλοί θα επιτεθούν στην Αλβανία και θα την καταλάβουν, με την Ελλάδα να είναι ο επόμενος στόχος.

184.Ποτέ ξεκίνησε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος;

Το 1939 ο γερμανικός στρατός επιτέθηκε στη Πολωνία, της οποίας την ασφάλεια και ανεξαρτησία εγγυούταν η Αγγλία. Η Αγγλία και η Γαλλία συμμαχήσαν εναντίον του Άξονα και πολλές ευρωπαϊκές χώρες τις ακολούθησαν. Ο πόλεμος όμως θα επεκταθεί και εκτός Ευρώπης μιας και η Ιαπωνία θα συμμαχήσει με τις δυνάμεις του Άξονα ενώ με τους Συμμάχους (Αγγλία, Γαλλία) θα συνταχτούν η Ρωσία αρχικά και οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής στη συνέχεια.

185.Πώς συμμετείχε η Ελλάδα στον Πόλεμο;

Στις 15 Αυγούστου του 1940 ιταλικό υποβρύχιο επιτέθηκε στο ελληνικό πλοίο «Έλλη» στο λιμάνι της Τήνου και το βύθισε. Το γεγονός αυτό προκάλεσε την οργή του ελληνικού λαού. Την 28^η Οκτωβρίου 1940 ο Ιταλός Πρέσβης Γκράτσι παρέδωσε στον Ιωάννη Μεταξά τηλεσίγραφο με το οποίο η Ιταλία ζητούσε ουσιαστικά να παραδοθεί η Ελλάδα. Το «ΟΧΙ» σήμανε την έναρξη του πολέμου για την Ελλάδα. Ο Μεταξάς είχε προνοήσει και είχε διπλασιάσει τις πολεμικές δαπάνες και είχε δημιουργήσει ισχυρές μονάδες πυροβολικού. Τα σχέδια μάχης που είχαν εκπονηθεί για μια τέτοια πολεμική αναμέτρηση μπήκαν σε ισχύ.

186.Πώς εξελίχτηκε το Αλβανικό Έπος;

Πριν καν εκπνεύσει το τηλεσίγραφο στις 28 Οκτωβρίου 1940, οι Ιταλοί επιτέθηκαν στα ελληνοαλβανικά σύνορα ενώ από τη Βόρεια Πίνδο μια επίλεκτη μονάδα Αλπινιστών αποπειράθηκε να περικυκλώσει τα ελληνικά στρατεύματα. Ο ελληνικός στρατός αμύνθηκε με επιτυχία, απέκρουσε τις επιθέσεις και εξουδετέρωσε τους Αλπινιστές. Λίγο μετά, τον Νοέμβριο του 1940, με μια μεγαλειώδη προέλαση οι Έλληνες μπήκαν στη Βόρειο Ήπειρο και απελευθέρωσαν πολλές περιοχές. Η ιταλική επιχείρηση είχε αποτύχει στο Αλβανικό Μέτωπο και ο Άξονας είχε υποστεί μια μεγάλη ήττα στα Βαλκάνια, χάρη στον ηρωισμό ενός ολόκληρου λαού.

Η γερμανική επίθεση και ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος

Οι Γερμανοί κατακτητές μπαίνουν στη Θεσσαλονίκη

187.Γιατί καταφτάνει ο γερμανικός στρατός στα Βαλκάνια;

Οι Γερμανοί την άνοιξη του 1940 έχουν καταλάβει τη Γαλλία και προετοιμάζονται να επιτεθούν στη Σοβιετική Ένωση. Η αποτυχία όμως των ιταλικών δυνάμεων να κατακτήσουν την Ελλάδα τους αναγκάζει να αλλάξουν σχέδια και να κατευθυνθούν στη βαλκανική χερσόνησο, όπου υπήρχαν βάσεις της βρετανικής αεροπορίας που έπρεπε να καταστραφούν.

Τον Μάρτιο του 1941 η Βουλγαρία συμμαχεί με τον Άξονα ο γερμανικός στρατός περνάει ελεύθερα μέσα από το έδαφός της. Η Ελλάδα βρίσκεται σε μεγάλο κίνδυνο και εγκαταλείπει την ουδετερότητα, επιτρέποντας σε συμμάχους να αποβιβάσουν στρατιωτικές δυνάμεις στη χώρα.

188.Τι συνέβη στις 6 Απριλίου του 1941;

Στις 6 Απριλίου 1941 αρχίζει η γερμανική επίθεση εναντίον της Ελλάδας με βομβαρδισμούς και επιθέσεις σε ελληνικά οχυρά. Την ίδια στιγμή γερμανικές δυνάμεις κινήθηκαν προς την Κοζάνη και τα Γρεβενά για να κυκλώσουν τους Έλληνες στρατιώτες στην Αλβανία.

Στα ελληνοβουλγαρικά σύνορα θα διεξαχθεί η μεγάλη μάχη των οχυρών και οι Έλληνες στρατιώτες στο Ρούπελ και στα άλλα οχυρά θα πολεμήσουν με ανδρεία και γενναιότητα.

189.Πως συνεχίστηκε η γερμανική επίθεση;

Στις 9 Απριλίου 1941 οι Γερμανοί κατέλαβαν τη Θεσσαλονίκη και προχώρησαν στη Νότια Ελλάδα. Η ελληνική κυβέρνηση έφυγε για την Κρήτη αρχικά και την Αίγυπτο αργότερα και οι στρατηγοί του αλβανικού μετώπου συνθηκολόγησαν. Η Αθήνα θα κατακτηθεί στις 27 Απριλίου 1941 και σε λίγες μέρες και η υπόλοιπη ηπειρωτική χώρα.

Επόμενος σταθμός της γερμανικής επίθεσης είναι η Κρήτη. Οι Γερμανοί επιτέθηκαν με αλεξιπτωτιστές στο νησί αλλά οι Κρητικοί αντιστάθηκαν σθεναρά. Η Μάχη της Κρήτης κράτησε δέκα ημέρες και τελικά οι Γερμανοί επικράτησαν αλλά με πολύ μεγάλες απώλειες.

Ολόκληρη η χώρα έπεσε στα χέρια των Γερμανών και ξεκίνησε η Κατοχή, που θα διαρκέσει μέχρι τον Οκτώβριο του 1944.

190.Πώς τελείωσε ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος;

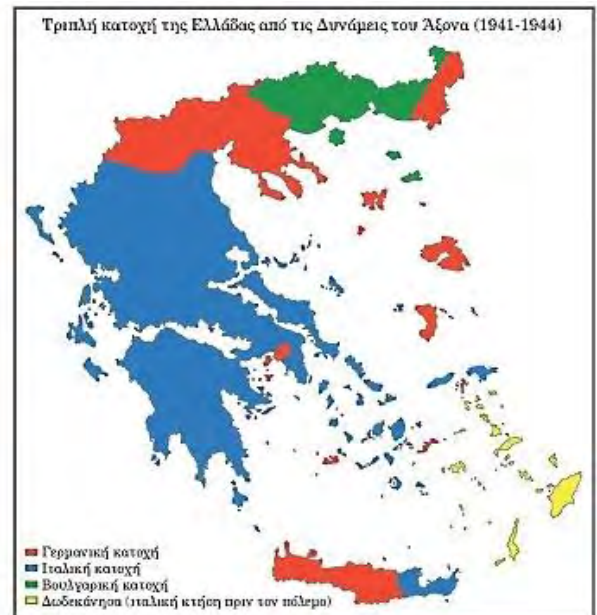
Μετά την ήττα των Γερμανών στη Σοβιετική Ένωση οι συμμαχικές δυνάμεις θα νικήσουν τον Άξονα και το 1945 θα φτάσουν στο Βερολίνο. Ο Β΄ Παγκόσμιος Πόλεμος θα τελειώσει αλλά εκατομμύρια άνθρωποι θα χάσουν τη ζωή τους και οι καταστροφές θα είναι τεράστιες.

Απάνθρωπα γεγονότα θα συμβούν, όπως το Ολοκαύτωμα των Εβραίων στα στρατόπεδα συγκέντρωσης ενώ δύο αμερικανικές ατομικές βόμβες θα ισοπεδώσουν τις ιαπωνικές πόλεις Χιροσίμα και Ναγκασάκι, προκαλώντας τον θάνατο εκατοντάδων χιλιάδων ανθρώπων και την φρίκη σε όλη την ανθρωπότητα. Με τον τρόπο αυτό αναγκάστηκε και η Ιαπωνία να παραδοθεί στους συμμάχους.

Μια δεκαετία αγώνων και θυσιών για την ελευθερία (1941-1949)

Οκτώβριος 1944. Η Απελευθέρωση

Οι ζώνες κατοχής της Ελλάδας

191. Τι ήταν η τριπλή Κατοχή ;

Μετά την κατάληψη της Ελλάδας από τους Γερμανούς, αυτοί κρατούν υπό τον έλεγχό τους την Αθήνα, την Κεντρική Μακεδονία, την Κρήτη και ολόκληρο το σιδηροδρομικό δίκτυο. Αντίθετα παραχώρησαν περιοχές της Μακεδονίας και της Θράκης στους Βούλγαρους ενώ την υπόλοιπη χώρα την ανέθεσαν στους Ιταλούς. Έτσι για τον ελληνικό λαό ξεκινά μια σκληρή περίοδο τριπλή Κατοχής.

Κατά τη διάρκεια της Κατοχής οι Έλληνες υπέφεραν .Κατά τον χειμώνα 1941-1942 χιλιάδες ήταν τα θύματα από την πείνα , ιδιαίτερα στις πόλεις ,μιας και τα τρόφιμα δεν επαρκούσαν

192.Αντιστάθηκε ο ελληνικός λαός στους κατακτητές;

Η πρώτη πράξη αντίστασης συνέβη στις 30 Μαΐου 1941 όταν δύο φοιτητές , ο Μανώλης Γλέζος και ο Απόστολος Σάντας , κατεβάζουν τη γερμανική σημαία από την Ακρόπολη χωρίς να γίνουν αντιληπτοί από τους κατακτητές.

Λίγους μήνες αργότερα δημιουργούνται τρεις αντιστασιακές οργανώσεις :

- *Ο ΕΑΜ / ΕΛΛΑΣ που έδρασε σε ολόκληρη την Ελλάδα*
- *Ο Ε.Δ.Ε.Σ που δραστηριοποιήθηκε κυρίως στην περιοχή της Ηπείρου*
- *Η Ε.Κ.Κ.Α. που έκανε αντιστασιακές ενέργειες κυρίως στη Φωκίδα*

Με τη συνεργασία όλων των αντιστασιακών ομάδων πραγματοποιήθηκε η ανατίναξη της γέφυρας του Γοργοποτάμου στις 25 Νοεμβρίου 1942 , που προκάλεσε μεγάλα προβλήματα στον ανεφοδιασμό των γερμανικών στρατευμάτων στην Αφρική.

193.Ποια ήταν η αντίδραση των Γερμανών στις αντιστασιακές οργανώσεις;

Δυστυχώς οι Γερμανοί απαντούν με σκληρά αντίποινα στις αντιστασιακές ενέργειες των Ελλήνων. Ο ελληνικός λαός τρομοκρατείται σε ολόκληρη τη χώρα από τα ναζιστικά στρατεύματα ενώ οι κατακτητές προχωρούν σε ολοκαυτώματα δολοφονώντας ανθρώπους με μαζικές εκτελέσεις και καταστρέφοντας χωριά. Τα Καλάβρυτα, το Δίστομο, το Μεσόβουνο , οι Πύργοι και η Κάνδανος καταστράφηκαν ολοσχερώς από τις βιαιότητες των Γερμανών .

194.Πότε τελείωσε η Κατοχή;

Η τριπλή Κατοχή τερματίζεται οριστικά τον Οκτώβριο του 1944 , όταν οι Γερμανοί έχοντας χάσει πια τον πόλεμο αποχωρούν μαζί με τους συμμάχους τους από την Ελλάδα. Παράλληλα, επιστρέφει στην Αθήνα και η ελληνική Κυβέρνηση που είχε καταφύγει στη Μέση Ανατολή. Η Απελευθέρωση είναι πια γεγονός.

195.Τι συνέβη στην Ελλάδα μετά την Απελευθέρωση;

Δυστυχώς η κατάσταση στην Ελλάδα μετά την Απελευθέρωση δεν είναι καλή. Ο πολιτικός κόσμος της χώρας είναι χωρισμένος σε δύο μέρη : Από τη μια ο βασιλιάς και η Κυβέρνηση και από την άλλη το Ε.Α.Μ. που είχε σχηματίσει δική του Κυβέρνηση στις ορεινές περιοχές της χώρας . Με κρυφές ενέργειες των ξένων Δυνάμεων και λάθη και παραλείψεις και της Κυβέρνησης και του Ε.Α.Μ η χώρα οδηγείται σε εμφύλιο πόλεμο που διήρκεσε τρία χρόνια και προκάλεσε χιλιάδες θανάτους και ανυπολόγιστες καταστροφές.

Οι συνέπειες του εμφυλίου πολέμου θα ταλαιπωρούν τον ελληνικό λαό για πολλές δεκαετίες.

Η μεταπολεμική ανασυγκρότηση της Ελλάδας (1950-1974)

Τα τραμ κυκλοφορούν σε κεντρικό δρόμο της Αθήνας

196. Ποια είναι η κατάσταση στη χώρα μετά τον εμφύλιο πόλεμο ;

Μετά τον εμφύλιο η Ελλάδα είχε να αντιμετωπίσει τεράστια προβλήματα. Χιλιάδες άνθρωποι είχαν χάσει τη ζωή τους ενώ ο διχασμός ταλαιπωρούσε την κοινωνία .Η χώρα είχε ερειπωθεί και οι βασικές υποδομές δεν είχαν δημιουργηθεί.

Ταυτόχρονα οι σχέσεις με τα γειτονικά κράτη της Αλβανίας, της Γιουγκοσλαβίας και της Βουλγαρίας δεν είναι καθόλου καλές κάτι που μεγαλώνει την αβεβαιότητα για την τύχη της Θράκης και της Μακεδονίας.

197. Ποιες ενέργειες έκανε η Ελλάδα για να προστατέψει την εδαφική της ακεραιότητα;

Για να προστατέψει την εδαφική της ακεραιότητα , η Ελλάδα έγινε μέλος του Βορειοανατολικού Συμφώνου (ΝΑΤΟ), μιας οργάνωσης που ιδρύθηκε με ενέργειες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής για να αντισταθμιστεί η παρουσία της Σοβιετικής Ένωσης στην Ευρώπη.

Από το 1950 και μετά οι σχέσεις της χώρας με τη Γιουγκοσλαβία και τη Βουλγαρία βελτιώθηκαν σταδιακά. Όμως εξαιτίας του Κυπριακού ζητήματος θα χειροτερέψουν πολύ οι σχέσεις Ελλάδας Τουρκίας. Αποκορύφωμα αυτής της

εξέλιξης ήταν οι διώξεις των Τούρκων εναντίον των Ελλήνων που ζούσαν στην Κωνσταντινούπολη τον Σεπτέμβριο του 1955 , που έμειναν γνωστές ως Σεπτεμβριανά.

198.Γιατί ήταν ιστορικές οι εκλογές του 1956;

Στις εκλογές του 1956 για πρώτη φορά δικαίωμα να ψηφίσουν έχουν και οι γυναίκες. Οι εκλογές βρίσκουν νικητή τον Κων/νο Καραμανλή , ο οποίος επιθυμούσε να ωθήσει τη χώρα προς την Ευρώπη και προσπάθησε να συμβιβάσει το ζήτημα της Κύπρου. Επίσης ο Καραμανλής έκανε μεγάλες προσπάθειες για να βελτιώσει τις σχέσεις της Ελλάδας με τη Βρετανία και τις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής.

Λίγο αργότερα , το 1963, την εξουσία ανέλαβε ο Γεώργιος Παπανδρέου , ο οποίος προχώρησε σε μια σημαντική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Διαφώνησε όμως με τον βασιλιά και παραιτήθηκε το 1965.

199.Ποιες αλλαγές συμβαίνουν στην ελληνική κοινωνία την περίοδο αυτή;

Οι συνέπειες του Εμφυλίου, η μεγάλη φτώχεια και οι δύσκολες συνθήκες στην ύπαιθρο αναγκάζουν πολλούς Έλληνες να μετακινηθούν στις μεγάλες πόλεις αναζητώντας δουλειά. Για τη στέγαση τους ξεκίνησε η ανοικοδόμηση πολυκατοικιών. Την περίοδο αυτή γίνεται προσπάθεια να αναπτυχθεί η βιομηχανία και του τουρισμού.

Πολλοί Έλληνες όμως μεταναστεύουν στο εξωτερικό με χώρες προορισμού κυρίως την Αυστραλία, τις Ηνωμένες Πολιτείες αλλά και χώρες της Ευρώπης και της Αφρικής .

200.Τι συνέβη στην Ελλάδα στις 21 Απριλίου 1967;

Εκμεταλλευόμενη την παραίτηση Παπανδρέου και την πολιτική αστάθεια, μια ομάδα αξιωματικών του στρατού με επικεφαλής τον Γεώργιο Παπαδόπουλο κατέλυσε τη Δημοκρατία και επέβαλε δικτατορία.

Το 1973 εξεγέρθηκαν φοιτητές εναντίον της χούντας με σημαντικότερα τα γεγονότα του Πολυτεχνείου στις 17 Νοεμβρίου . Τελικά η δικτατορία θα τελειώσει το 1974 όταν οι Τούρκοι θα κάνουν εισβολή στην Κύπρο.

Στη χώρα θα επιστρέψει ο Κων/νος Καραμανλής , από το Παρίσι όπου ζούσε, και θα αναλάβει τη διακυβέρνηση της χώρας με σχηματισμό Κυβέρνησης Εθνικής Ενότητας.

Το Κυπριακό ζήτημα

Το νησί της Κύπρου σε χάρτη του 1562

201. Πόσο διήρκεσε η Τουρκοκρατία στην Κύπρο ;

Η Κύπρος κατακτήθηκε από τους Τούρκους το 1571. Το 1878 παραχωρήθηκε στην Βρετανία που την διατήρησε ως αποικία της. Παρόλα αυτά βασική επιθυμία των Ελληνοκυπρίων του νησιού ήταν ένωση με την Ελλάδα.

202. Ποια γεγονότα συνέβησαν στην Κύπρο μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο;

Μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου, οι Κύπριοι αλλά και ελληνικές Κυβερνήσεις θέτουν το ζήτημα της ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα με συλλαλητήρια και προσφυγές στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών. Σε αυτή την προσπάθεια πρωταγωνιστής ήταν ο αρχιεπίσκοπος Κύπρου Μακάριος.

Το 1955 οργανώνεται ένοπλος αγώνας εναντίον των Βρετανών. Έντονη δράση αναπτύσσει η Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγонιστών (Ε.Ο.Κ.Α.) με αρχηγό τον Έλληνα αξιωματικό Γεώργιο Γρίβα. Σε αντίδραση οι Τούρκοι πραγματοποιούν τα Σεπτεμβριανά, διώκοντας τους Έλληνες της Κωνσταντινούπολης.

Χάρη στη δράση της Ε.Ο.Κ.Α. η Κύπρος κερδίζει την ανεξαρτησία της το 1960 με τις συμφωνίες της Ζυρίχης και του Λονδίνου. Η Ελλάδα και η Τουρκία έχουν το δικαίωμα να διατηρούν στο νησί μικρές στρατιωτικές μονάδες. Πρώτος πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας αναδείχθηκε ο αρχιεπίσκοπος Μακάριος.

203. Τι συνέβη στην Κύπρο κατά τη διάρκεια της δικτατορίας στην Ελλάδα;

Το 1967 το δικτατορικό καθεστώς της Ελλάδας απομακρύνει από την Κύπρο την ελληνική μεραρχία που υπήρχε στο νησί και οι σχέσεις ανάμεσα στον Μακάριο και τους δικτάτορες έγιναν πολύ κακές.

Το 1974 η δικτατορία των Αθηνών με πραξικόπημα ανατρέπει τον Μακάριο και τον απομακρύνει από την εξουσία. Η Τουρκία αμέσως εισβάλλει στην Κύπρο και καταλαμβάνει το βόρειο τμήμα του νησιού. Οι Κύπριοι αντιστάθηκαν σθεναρά και είχαν χιλιάδες νεκρούς, τραυματίες και αγνοούμενους.

Οι Ελληνοκύπριοι που ζούσαν στις περιοχές που κατέλαβαν οι Τούρκοι εκδιώχθηκαν προς το ελεύθερο τμήμα της Κύπρου και δημιουργήθηκε ένα ψευδοκράτος από τους Τουρκοκύπριους που δεν αναγνωρίστηκε από τα άλλα κράτη.

Η Δημοκρατία της Κύπρου έγινε μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης την 1^η Μαΐου 2014 αλλά ακόμα και σήμερα συνεχίζεται η κατοχή μεγάλου μέρους του νησιού από τους Τούρκους.

Η Ελλάδα και η ευρωπαϊκή της πορεία

Η τελετή υπογραφής της Συμφωνίας Ένταξης της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (Ε.Ο.Κ.), στο Ζάππειο Μέγαρο, στις 28 Μαΐου του 1979, Αθήνα, φωτογραφικό αρχείο Ιδρύματος «Κ.Γ. Καραμανλής»

204. Τι ονομάζουμε Μεταπολίτευση;

Η χρονική περίοδο από την Αποκατάσταση της Δημοκρατίας το 1975 μέχρι σήμερα ονομάζεται Μεταπολίτευση. Κατά τη διάρκεια αυτών των ετών το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων βελτιώθηκε σημαντικά, μιας και οι δημοκρατικοί θεσμοί ενισχύθηκαν και αναπτύχθηκαν πολύ οι διεθνείς σχέσεις της χώρας.

Μεγάλη ήταν και η πνευματική ανάπτυξη στις τέχνες και στις επιστήμες, με κορυφαία στιγμή τη απονομή βραβείων Νόμπελ Λογοτεχνίας στους ποιητές Γιώργο Σεφέρη το 1963 και Οδυσσέα Ελύτη το 1979.

205. Ποια ήταν η ευρωπαϊκή πορεία της χώρας;

Το 1981 η Ελλάδα θα γίνει μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (Ε.Ο.Κ), ενός οργανισμού που είχε δημιουργηθεί το 1957 από έξι ευρωπαϊκά κράτη με σκοπό την ανάπτυξη του εμπορίου. Από τη στιγμή εκείνη η Ελλάδα συμμετέχει στις περισσότερες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες. Το 1992 με τη συνθήκη του Μάαστριχτ αποφασίστηκε η δημιουργία ενός κοινού νομίσματος για τις χώρες μέλη και η Ε.Ο.Κ. το 1993 μετονομάστηκε σε Ευρωπαϊκή Ένωση.

Το νέο νόμισμα , το ευρώ, μπήκε στις ζωές εκατομμυρίων Ευρωπαίων πολιτών . Η Ελλάδα εισήγαγε το νέο νόμισμα το 2001 και αντικατέστησε την ελληνική δραχμή.

Σήμερα η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 27 μέλη και προσπαθεί να ενισχύσει τις δημοκρατικές ελευθερίες, να καταπολεμήσει την ανεργία, να βελτιώσει την εκπαίδευση να προστατέψει το περιβάλλον και να αντιμετωπίσει τις προκλήσεις του νέου αιώνα.

Ο Γιάννης Γιαννόπουλος γεννήθηκε στο Άργος. Σπούδασε στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου της Κρήτης, στο Ρέθυμνο. Πραγματοποίησε τις μεταπτυχιακές του σπουδές στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο, όπου και ολοκλήρωσε το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδές στην Εκπαίδευση.

Υπηρετεί ως εκπαιδευτικός σε Δημοτικά σχολεία του Δήμου Άργους Μυκηνών από το 2001 ενώ από το 2015 μέχρι και σήμερα υπηρετεί ως Διευθυντής Δημοτικών σχολείων της περιοχής. Τα ενδιαφέροντά του είναι η διαπολιτισμική εκπαίδευση και η επικοινωνία και η διδακτική της Γλώσσας και της Ιστορίας.

ISBN: 978-618-83725-4-2

